

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ЧОКА

ИЗВЕШТАЈ О

СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ
НАСЕЉА ЧОКА
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Д.О.О. ЗА ПЛАНИРАЊЕ, ПРОЈЕКТОВАЊЕ, АОП И ИНЖЕЊЕРИНГ
"ИНФОПЛАН" Аранђеловац

2013.година

ПРЕДМЕТ:	ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ НАСЕЉА ЧОКА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
НАРУЧИЛАЦ:	ОПШТИНА ЧОКА
ОБРАЂИВАЧ:	ДРУШТВО СА ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ ЗА ПЛАНИРАЊЕ, ПРОЈЕКТОВАЊЕ, АУТОМАТСКУ ОБРАДУ ПОДАТАКА И ИНЖЕЊЕРИНГ “ИНФОПЛАН” Д.О.О. АРАНЂЕЛОВАЦ 34300 Аранђеловац, Краља Петра I бр. 29
РУКОВОДИЛАЦ ИЗРАДЕ:	ГОРАН КАРАЛИЋ , дипл.инж.арх.
РАДНИ ТИМ:	Гордана Ковачевић, дипл.инж.арх. Марија Пауновић Милојевић, дипл.инж.арх. Данијела Карашићевић, дипл.инж.арх. Јадранка Каралић, дипл.инж.арх. Војислав Ковачевић, дипл.инж.арх. Катарина Спасојевић, дипл.инж.арх. Драгана Стојиловић, дипл.инж.арх. Сања Срећковић, дипл.инж.арх. Бобан Панић, дипл.инж.графј.-смер путеви Наташа Миливојевић, дипл.инж.графј. Слађана Гајић, дипл.инж.геод. Владимир Перић, инж.геод. Владан Перишић, инж.геод. Бојан Радојичић, инж.геод. Наташа Цветковић, графј. инж. Саша Цветковић, графј. инж. Мира Продановић, арх. тех. Гордана Филиповић, оператер
САРАДНИЦИ	Марија Орлић Пољаковић, дипл.пр.планер Душан Јовановић, дипл.инж.графј. Милорад Добричић, дипл.инж.ел. Слободан Божић, дипл.инж. маш.

ДИРЕКТОР

МАГДАЛЕНА СТАНКОВИЋ, дипл.ецц

САДРЖАЈ

Увод.....	1
1.0. Полазне основе стратешке процене утицаја.....	2
1.1. Преглед садржаја Плана генералне регулације насеља Чока.....	5
1.2. Карактеристике и циљеви Плана	8
1.2.1. Опис границе Плана генералне регулације.....	8
1.2.1.1. Опис границе грађевинског подручја насеља Чока.....	8
1.2.2. Постојећа и планирана намена површина.....	9
1.2.3. Циљеви Плана генералне регулације.....	15
1.3. Хијерархијски однос са другим плановима-планска усклађеност.....	16
1.3.1. Планови вишег реда од значаја за План генералне регулације	16
1.4. Преглед карактеристика и оцена стања животне средине на подручју .Плана.....	20
1.4.1. Природне карактеристике и историјски развој општине Чока.....	20
1.4.2. Стање културног наслеђа.....	26
1.4.3. Стање квалитета животне средине.....	27
1.5. Разматрана питања и проблеми животне средине у обухвату Плана.....	34
1.6. Приказ варијантних решења Плана генералне регулације насеља Чока.....	35
1.7. Резултати консултација са заинтересованим органима и организацијама.....	36
2.0. Општи и посебни циљеви стратешке процене утицаја и избор индикатора.....	38
2.1. Општи и посебни циљеви стратешке процене.....	38
2.2. Индикатори стратешке процене.....	39
3.0. Процена могућих утицаја Плана на животну средину.....	42
3.1. Процена утицаја на животну средину и поређење варијантних решења.....	42
3.2. Разлози за избор најповољнијег варијантног решења.....	45
3.3. Евалуација карактеристика и значаја утицаја планских решења.....	45
3.4. Мере за ограничавање негативних и увећање позитивних утицаја на животну средину.....	56
4.0. Смернице за ниже хијерархијске нивое.....	66
5.0. Програм праћења стања животне средине у поступку спровођења Плана.....	68
5.1. Индикатори праћења стања.....	69
5.2. Права и обавезе надлежних органа.....	69
6.0. Методологија стратешке процене утицаја на животну средину.....	71
7.0. Тешкоће при изради стратешке процене утицаја на животну средину.....	72
8.0. Приказ начина одлучивања за избор предложеног плана	73
9.0. Закључци стратешке процене утицаја.....	73

СПИСАК ТАБЕЛА

Табела бр.1 - Упоредни биланс планираних површина.....	11
Табела бр. 2- Привредни субјекти – потенцијални загађивачи ваздуха и вода и земљишта на територији општине Чока.....	29
Табела бр. 3- Општи и посебни циљеви са избором индикатора	40
Табела бр.4 - Процена утицаја у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијантама 1 (да се план не примењује) и 2 (да се план примењује).....	44
Табела бр. 5 - Вредновање карактеристика утицаја.....	46
Табела бр. 6 - Критеријуми за оцењивање величине утицаја.....	46
Табела бр. 7 - Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја	47
Табела бр. 8 - Скала за процену вероватноће утицаја.....	47
Табела бр. 9 - Критеријуми за процену трајања утицаја.....	47
Табела бр.10- Критеријуми за процену учесталости утицаја.....	47
Табела бр 11 – Матрица процене утицаја.....	49
Табела бр.12.- Матрица процене утицаја.....	51
Табела бр.13.- Матрица процене утицаја	53
Табела бр.14- Највиши дозвољени нивои спољашње буке.....	61
Табела бр.15.-Препоруке за асеизмичну градњу.....	61
Табела бр. 16.- Препоруке за дефинисање мера заштите од утицаја инфраструктуре.....	63
Табела бр. 17. - Индикатори праћења стања животне средине.....	69

УВОД

Законом о стратешкој процени утицаја ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10) дефинисана је обавеза спровођења поступка стратешке процене утицаја на животну средину за планове и програме из области урбанистичког планирања. Стратешка процена утицаја урбанистичког плана на животну средину ради се у циљу обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја. На основу одредби члана 5. Закона, стратешка процена се обавља за урбанистички план. Стратешком проценом за урбанистички план успоставља се оквир за одобравање будућих развојних пројеката, одређених прописима којима се уређује процена утицаја пројеката на животну средину.

Стратешка процена утицаја на животну средину је поступак који обезбеђује услове за одговарајућу заштиту животне средине у току израде урбанистичких планова. Стратешка процена утицаја животну средину је процес који поред принципа, такође интегрише и циљеве одрживог развоја. При томе уважава потребу избегавања или ограничавања негативних утицаја на животну средину, здравље и добробит становништва. Ово интегрисање заштите животне средине се практично обавља у току свих фаза израде плана, и то од дефинисања принципа, визије, циљева, концепције, стратешких опредељења, планских решења, стратешких приоритета и инструментаријум за спровођење. Нарочито је осетљив и важан део у коме се дефинишу критеријуми, мере и правила коришћења, уређења земљишта и простора, као и заштите елемената животне средине.

Као инструмент заштите животне средине стратешка процена је комплементаран поступак са проценама утицаја пројеката, односно објеката. Стратешка процена је претежно квалитативна и заснива се на експертској процени, процењују се утицаји који су са становишта трајања дугорочни, а у вези су са циљевима заштите и развоја.

Стратешка процена утицаја на животну средину је инструмент којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји планских решења на животну средину до којих може доћи имплементацијом плана, у овом случају Плана генералне регулације насеља Чока и одређује мере за смањење негативних утицаја на животну средину и здравље људи. У савременом планирању простора, увођењем Извештаја о стратешкој процени утицаја, еколошка димензија прожима читав процес израде планских докумената и интегрисана је у планска решења, чиме планови постају квалитетнији и усклађенији са концептом одрживог развоја. Применом стратешке процене утицаја у урбанистичком планирању, отвара се простор за сагледавање насталих промена у простору и уважавање потреба развоја, уређење и заштите планског подручја. Планирање подразумева развој, а нова стратегија одрживог развоја захтева заштиту животне средине. Стратешка процена интегрише социјално–економске и физичке елементе животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава политику, план или програм ка решењима која су, пре свега од интереса за животну средину.

У фази одлучивања како о изради планског документа, тако и о изради стратешке процене, извршени су одговарајући аналитички поступци и дефинисане полазне основе и оквир за израду Плана генералне регулације насеља Чока, као и за обављање стратешке процене. У поступку одлучивања о изради стратешке процене испуњен је законски обавезни садржај у погледу: (а) разлога за израду стратешке процене, (б) приказ питања и проблема заштите животне средине, (в) разлоге изостављања појединих питања и проблема заштите животне средине, (г) елемената извештаја о стратешкој процени, (д) предлога методологије и других обавеза носиоца израде извештаја о стратешкој процени, (ђ) начина учешћа заинтересованих органа и организација, као и јавности у поступку израде и разматрања извештаја о стратешкој процени, (е) других података од значаја за израду стратешке процене.

Стручни обрађивач стратешке процене утицаја на животну средину Плана генералне регулације насеља Чока је ИНФОПЛАН д.о.о. из Аранђеловца. У изради Извештаја ангажовани су експерти за поједине области које разматра стратешка процена утицаја на животну средину, а у циљу добијања што потпунијег и квалитетнијег Извештаја.

Једна од предности израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину огледа се у томе што процедура израде Извештаја прати процедуру израде Плана генералне регулације и пружа могућност ефикаснијег утицаја на планска решења и благовремено достављање евентуалних примедби у циљу унапређења и заштите животне средине.

Саставни део поступка стратешке процене су консултације са заинтересованим органима и организацијама и са становништвом, а у циљу обезбеђивања ефикасне заштите животне средине и одрживог развоја планског подручја. У овом случају поред претходних консултација, консултација у току израде планског документа, обавиће се и јавне консултације у оквиру јавног увида о нацрту планског документа. Обједињавањем административног и методолошког поступка израде, стручне контроле, верификације и јавног увида планског документа и стратешке процене омогућава се рационални приступ.

Резултати стратешке процене представљени су у Извештају о стратешкој процени утицаја Плана генералне регулације насеља Чока, на животну средину, који је урађен у складу са чл.

12. – 17. Закона, и који поред уводних напомена садржи следеће теме и подтеме, и то:

- Полазне основе стратешке процене утицаја;
- Општи и посебни циљеви стратешке процене и избор индикатора;
- Процена могућих утицаја Плана на животну средину;
- Смернице за ниже хијерархијске нивое;
- Програм праћења стања животне средине у поступку спровођења Плана;
- Методологија стратешке процене утицаја Плана на животну средину;
- Тешкоће при изради стратешке процене утицаја на животну средину;
- Приказ начина одлучивања за избор предложеног Плана ;
- Закључци стратешке процене утицаја (нетехнички резиме).

1.0. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

Стратешка процена утицаја на животну средину Плана генералне регулације насеља Чока је процес који ће обезбедити:

- приказ утицаја планираних намена, целина, зона, објеката, функција, садржаја и планираних линијске и комуналне инфраструктуре на стање и вредности животне средине на подручју Плана генералне регулације
- имплементацију обавезујућих еколошких смерница у План генералне регулације и
- примену смерница и мера заштите животне средине у поступку имплементације Плана.

У обављању стратешке процене полази се од основних начела утврђених одредбама члана 4. Закона, и то:

- 1) **Начело одрживог развоја** – одрживи развој јесте усклађен систем техничко-технолошких, економских и друштвених активности у укупном развоју у коме се на принципима економичности и разумности користе природне и створене вредности са циљем да се сачува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације. **Разматрањем** и укључивањем битних аспеката животне средине у припрему и усвајање одређених планова и програма и утврђивањем услова за очување вредности природних ресурса и добара, предела, биолошке разноврсности, дивљих и биљних животињских врста и аутохтоних екосистема, односно рационалним коришћењем природних ресурса доприноси се циљевима одрживог развоја.
- 2) **Начело интегралности** – политика заштите животне средине која се реализује доношењем планова и програма заснива се на укључивању услова заштите животне средине, односно очувања и одрживог коришћења биолошке разноврсности у одговарајуће секторске и међусекторске планове и програме.

- 3) **Начело предострожности** – свака активност мора бити спроведена на начин да се спрече или смање негативни утицаји одређених планова и програма на животну средину пре њиховог усвајања, обезбеди рационално коришћење природних ресурса и сведе на минимум ризик по здравље људи, животну средину и материјална добра.
- 4) **Начело хијерархије и координације** – процена утицаја планова и програма врши се на различитим хијерархијским нивоима на којима се доносе планови и програми. У поступку стратешке процене планова и програма повећани степен транспарентности у одлучивању обезбеђују се узајамном координацијом надлежних и заинтересованих органа у поступку давања сагласности на стратешку процену, кроз консултације, односно обавештавања и давања мишљења на план и програм.
- 5) **Начело јавности** – у циљу информисања јавности о одређеним плановима и програмима и о њиховом могућем утицају на животну средину, као и у циљу обезбеђења пуне отворености поступка припреме и доношења или усвајања планова и програма, јавност мора, пре доношења било какве одлуке, као и после усвајања плана и програма, имати приступ информацијама које се односе на те планове и програме или њихове измене.

Као основ и полаз за израду стратешке процене утицаја на животну средину Плана генералне регулације насеља Чока, коришћена је следећа документација и подаци:

- Одлука о изради Плана генералне регулације насеља Чока бр. 016-1/2010 - XVII од 26.01.2010. год.
- Концепт Плана генералне регулације насеља Чока,
- Нацрт Плана генералне регулације насеља Чока,
- Просторни план Републике Србије-ПП РС ("Службени гласник РС", број 88/10)
- Регионални просторни план Аутономне Покрајине Војводине-РПП АПВ ("Службени лист АПВ", бр. 22/11)
- Просторни план општине Чока-ППО Чока ("Службени лист општине Чока" бр.11/2009 од 20.07.2009.год.)
- Генерални план насеља Чока-ГП Чока ("Службени лист општине Чока", бр. 1/2004)
- Локални план управљања отпадом за период 2010-2020 ("Службени лист општине Чока", број 15/10);
- Услови надлежних институција, органа, организација и предузећа за израду Плана.

За израду стратешке процене утицаја Плана на животну средину и Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана, вредновање простора са аспекта еколошке одрживости и прихватљивости, избор најбоље понуђеног решења и предлагање смерница за ниже хијерархијске нивое, коришћена је следећа законска регулатива:

- Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС” бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС” бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС” бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о планирању и изградњи („Сл. гласник РС” бр. 72/09, 81/09, 64/10 и 24/11);
- Закон о заштити природе („Сл. гласник РС” бр. 36/09, 88/10 и 91/10);
- Закон о културним добрима („Сл. гласник РС” бр. 71/94);
- Закон о водама („Сл. гласник РС” бр. 30/10);
- Закон о шумама („Сл. гласник РС” бр. 30/10);
- Закон о јавним путевима („Сл. гласник РС” бр. 101/05 и 123/07);
- Закон о управљању отпадом („Сл.гласник РС” бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. гласник РС” бр. 36/09);
- Закон о заштити ваздуха („Сл.гласник РС” бр. 36/09 и 10/2013);
- Закон о заштити од буке у животnoj средини („Сл.гласник РС” бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о заштити од пожара („Сл. гласник РС” бр. 37/88, 37/89, 53/93, 67/93, 92/93,48/94, 101/05 и 111/09);

- Закон о заштити од јонизујућег зрачења и о нуклеарној сигурности („Сл.гласник РС” бр.36/09);
- Закон о заштити од нејонизујућег зрачења („Сл.гласник РС” бр. 36/09);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл. гласник РС” бр. 135/04);
- Закон о пољопривредном земљишту („Сл.гласник РС” бр. 62/06, 65/08 и 41/09);
- Правилник о техничким нормативима за хидратантску мрежу за гашење пожара („Сл. лист СФРЈ” бр. 30/91);
- Правилник о садржини, начину и поступку израде планских докумената („Сл. гласник РС”, бр. 31/10, 69/10 и 16/11);
- Правилник о компензацијским мерама („Сл. гласник РС” бр. 20/10),
- Правилник о националној листи индикатора заштите животне средине („Службени Гласник“ Републике Србије бр. 37/2011),
- Правилник о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања („Сл. гласник РС” бр. 23/94);
- Правилник о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Сл. гласник РС” бр. 92/10);
- Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије („Сл. гласник РС” бр. 98/10);
- Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Сл. гласник РС” бр. 56/10);
- Правилник о опасним материјама у водама („Сл. гласник СРС” бр. 31/82);
- Правилник о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода („Сл. гласник СРС” бр. 47/83 и 13/84);
- Правилник о дезинфекцији и прегледу воде за пиће („Сл. гласник СРС” бр. 60/81);
- Правилник о методологији за процену опасности од хемијског удеса и од загађивања животне средине, мерама припреме и мерама за отклањање последица („Сл. гласник РС” бр. 41/10);
- Правилник о условима, начину и поступку управљања отпадним уљима („Службени гласник РС”, број 71/10);
- Правилник о дозвољеном нивоу буке у животној средини („Службени гласник РС”, бр. 72/10);
- Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС”, бр. 5/2010);
- Правилник о Националној листи индикатора заштите животне средине („Сл.гласник РС”, број 37/11);
- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у води и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС” бр. 67/11);
- Уредба о граничним вредностима емисије приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и рокови за њихово достизање („Сл. гласник РС” бр. 35/11);
- Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС”, број 75/10);
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух („Службени гласник РС”, број 71/10);
- Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, број 11/10, бр. 75/10);
- Уредба о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС” бр. 102/10),
- Уредба о класификацији вода („Сл. гласник СРС” бр. 5/68);
- Уредба о категоризацији водотока („Сл. гласник СРС” бр. 5/68);
- Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС” бр. 114/08).

1.1. ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ НАСЕЉА ЧОКА

Садржај Плана генералне регулације насеља Чока, урађен је у складу са одредбама и методологијом Закона о планирању и изградњи („Сл. гласник РС” бр. 72/09, 81/09, 64/10 и 24/11).

САДРЖАЈ:

- ОПШТА ДОКУМЕНТАЦИЈА
- ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ПЛАНА

1. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

- 1.1. Правни основ за израду Плана
- 1.2. Плански основ за израду Плана

2. ОСНОВА ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА

- 2.1. Основне напомене
- 2.2. Подлоге за израду Плана

3. ИЗВОД ИЗ ТЕКСТУАЛНОГ ДЕЛА КОНЦЕПТА ПЛАНА У ВИДУ ЗАКЉУЧКА

II ПЛАНСКИ ДЕО

4. ПЛАН УРЕЂЕЊА И ИЗГРАДЊЕ ПОДРУЧЈА ПЛАНА

- 4.1. Граница Плана генералне регулације
- 4.2. Грађевинско подручје
  - 4.2.1. Опис граница грађевинског подручја насеља Чока
  - 4.2.2. Површине јавних намена
  - 4.2.3. Површине осталих намена
- 4.3. Земљиште изван грађевинског подручја
  - 4.3.1. Пољопривредно земљиште
  - 4.3.2. Водно земљиште
  - 4.3.3. Земљиште под шумама
- 4.4. Концепција уређења и типологија грађевинских зона

5. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ПРОСТОРА

- 5.1. Површине и објекти јавних намена
  - 5.1.1. Општа правила
  - 5.1.2. Јавне функције и службе, предузећа
  - 5.1.3. Управа и администрација
  - 5.1.4. Здравство, школство, дечија и социјална заштита
  - 5.1.5. Култура и информисање
  - 5.1.6. Комунални објекти
  - 5.1.7. Јавне зелене површине

- 5.1.8. Саобраћајна инфраструктура
- 5.1.9. Водоснабдевање и одвођење отпадних вода
- 5.1.10. Електроенергетска инфраструктура
- 5.1.11. Топлификација и гасификација
- 5.1.12. Електронска комуникациона инфраструктура
- 5.2. Површине и објекти осталих намена
  - 5.2.1. Становање
  - 5.2.2. Производни објекти
  - 5.2.3. Пословање
  - 5.2.4. Комерцијални садржаји и услуге (трговина, занатство, угоститељство...)
  - 5.2.5. Верски објекти
  - 5.2.6. Спорт и рекреација
  - 5.2.7. Зеленило
- 5.3. Стратешка процена утицаја планског документа на животну средину
- 5.4. Услови и мере заштите живота и здравља људи и заштите од пожара, елементарних непогода, технолошко-техничких несрећа и ратних дејстава
  - 5.4.1. Заштита ваздуха
  - 5.4.2. Заштита земљишта
  - 5.4.3. Заштита вода
  - 5.4.4. Заштита од ветрова
  - 5.4.5. Заштита шума
  - 5.4.6. Заштита од буке
  - 5.4.7. Заштита од пожара
  - 5.4.8. Заштита од земљотреса
  - 5.4.9. Заштита од поплава, бујица и атмосферских непогода
  - 5.4.10. Заштита од акцидентних загађења
  - 5.4.11. Заштита од јонизујућег зрачења
  - 5.4.12. Заштита од нејонизујућег зрачења
- 5.5. Електромрежа и објекти
  - 5.5.1. Услови заштите од ратних дејстава
  - 5.5.2. Мере цивилне заштите и спасавања
- 5.6. Мере заштите од негативног утицаја планираних намена
- 5.7. Мере заштите природних добара
- 5.8. Мере заштите непокретних културних добара, добара под претходном заштитом, евидентираних културних добара и археолошких локалитета
- 5.9. Управљање отпадом
- 5.10. Степен комуналне опремљености по целинама и зонама који је потребан за издавање локацијске дозволе
- 5.11. Посебни услови којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом
- 5.12. Инжењерско-геолошки услови
- 5.13. Мере енергетске ефикасности изградње

6. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

- 6.1. Врста и намена објеката који се могу градити у оквиру подручја Плана
- 6.2. Парцелација грађевинског земљишта
- 6.3. План парцелације
- 6.4. Општа правила парцелације и препарцелације
- 6.5. Општа правила регулације
- 6.6. Површине и објекти јавне намене

- 6.6.1. Општа правила
- 6.6.2. Управа и администрација
- 6.6.3. Здравство
- 6.6.4. Основно и средње образовање
- 6.6.5. Предшколско васпитање
- 6.6.6. Дечија и социјална заштита
- 6.6.7. Култура
- 6.6.8. Комунални објекти и површине
- 6.6.9. Јавне зелене површине
- 6.6.10. Саобраћајнице
- 6.6.11. Објекти водоводне и канализационе инфраструктуре
- 6.6.12. Електроенергетски објекти
- 6.6.13. Електронска комуникациона инфраструктура
- 6.6.14. Гасификација
- 6.7. Површине и објекти осталих намена
  - 6.7.1. Становање- општа правила
  - 6.7.2. Становање средњих густина спратности до П+4+Пк
  - 6.7.3. Становање ниских густина спратности до П+1+Пк
  - 6.7.4. Становање- пратећи објекти
  - 6.7.5. Становање- помоћни објекти
  - 6.7.6. Становање- економски објекти
  - 6.7.7. Објекти за држање стоке у грађевинском подручју насеља
  - 6.7.8. Производња (Зона III – Радна зона)
  - 6.7.9. Пословање
  - 6.7.10. Комерцијалне делатности, услуге и трговина
  - 6.7.11. Угоститељство и туризам
- 6.8. Паркирање и гаражирање возила
- 6.9. Архитектонско обликовање објеката
- 6.10. Могуће интервенције на постојећим објектима
- 6.11. Земљиште ван грађевинског подручја
  - 6.11.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту
  - 6.11.2. Правила коришћења водног земљишта
  - 6.11.3. Правила коришћења шумског земљишта
- 6.12. Правила изградње објеката у заштићеним просторима

7. УПОРЕДНИ БИЛАНС ПЛАНИРАНИХ ПОВРШИНА

III СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА

IV ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

- **ГРАФИЧКИ ДЕО**
- **ДОКУМЕНТАЦИОНИ ДЕО**

1.2. КАРАКТЕРИСТИКЕ И ЦИЉЕВИ ПЛАНА

1.2.1. ОПИС ГРАНИЦЕ ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

Граница подручја обухваћеног Планом поклапа се са границом катастарске општине Чока и обухвата простор од 4918,2 ха.

1.2.1.1. Опис границе грађевинског подручја насеља Чока

Унутар границе плана налази се грађевинско подручје насеља Чока које је предмет разраде Плана Генералне регулације. Површина обухвата грађевинског подручја износи 373,1 ха. Граница грађевинског подручја је дефинисана координатама детаљних тачака (Гаус-Кригера пројекција) редом од 1 до 89. Координате детаљних тачака су дате у следећој табели:

Бр. тачке	Y	X	Бр. тачке	Y	X
1	7 433 098.07	5 089 760.19	46	7 432 950.82	5 088 258.79
2	7 433 097.11	5 089 777.86	47	7 432 909.99	5 088 270.58
3	7 433 112.16	5 089 776.37	48	7 432 820.89	5 088 290.46
4	7 433 128.28	5 089 774.60	49	7 432 815.13	5 088 293.84
5	7 433 144.71	5 089 771.37	50	7 432 812.80	5 088 297.58
6	7 433 156.48	5 089 764.45	51	7 432 811.13	5 088 303.46
7	7 433 332.63	5 089 812.80	52	7 432 796.31	5 088 357.45
8	7 433 328.86	5 089 847.83	53	7 432 775.84	5 088 424.99
9	7 433 327.07	5 089 891.19	54	7 432 773.46	5 088 424.83
10	7 433 425.64	5 089 918.21	55	7 432 772.93	5 088 432.81
11	7 433 463.14	5 089 765.63	56	7 432 777.15	5 088 433.09
12	7 433 698.01	5 089 833.86	57	7 432 742.99	5 088 567.51
13	7 433 752.41	5 089 732.77	58	7 432 931.81	5 088 500.02
14	7 433 760.97	5 089 728.05	59	7 432 889.51	5 088 539.41
15	7 433 804.13	5 089 710.34	60	7 432 906.08	5 088 558.77
16	7 433 812.95	5 089 707.52	61	7 432 935.59	5 088 599.25
17	7 434 555.82	5 089 882.59	62	7 432 910.90	5 088 641.16
18	7 434 613.99	5 089 898.09	63	7 432 883.94	5 088 753.75
19	7 434 774.84	5 089 936.00	64	7 432 870.62	5 088 814.97
20	7 434 783.29	5 089 896.69	65	7 432 848.45	5 088 928.12
21	7 434 803.60	5 089 621.59	66	7 432 741.85	5 088 904.77
22	7 434 845.03	5 089 450.44	67	7 432 717.40	5 088 978.92
23	7 434 924.37	5 089 263.52	68	7 432 726.06	5 089 018.05
24	7 434 989.98	5 089 284.32	69	7 432 703.14	5 089 134.13
25	7 435 111.72	5 088 933.91	70	7 432 822.62	5 089 175.51
26	7 435 187.05	5 088 955.93	71	7 432 721.11	5 089 491.86
27	7 435 169.59	5 089 033.63	72	7 432 876.07	5 089 542.40
28	7 435 290.45	5 089 070.22	73	7 432 911.19	5 089 440.44

29	7 435 306.82	5 089 073.38	74	7 433 057.52	5 089 490.88
30	7 435 398.64	5 089 111.13	75	7 433 056.08	5 089 500.18
31	7 435 454.56	5 088 884.90	76	7 433 161.15	5 089 536.79
32	7 435 503.74	5 088 896.13	77	7 433 185.23	5 089 430.50
33	7 435 526.46	5 088 741.05	78	7 433 205.92	5 089 343.34
34	7 435 517.91	5 088 738.14	79	7 433 229.71	5 089 246.76
35	7 434 606.06	5 088 252.06	80	7 433 260.39	5 089 117.64
36	7 434 702.79	5 088 116.80	81	7 433 264.26	5 089 093.44
37	7 434 187.76	5 087 741.45	82	7 433 374.74	5 089 123.82
38	7 434 167.07	5 087 702.82	83	7 433 383.61	5 089 126.21
39	7 434 139.86	5 087 583.61	84	7 433 375.77	5 089 221.07
40	7 434 144.52	5 087 474.30	85	7 433 348.99	5 089 220.08
41	7 434 114.85	5 087 472.03	86	7 433 338.52	5 089 274.26
42	7 434 090.58	5 087 564.32	87	7 433 366.76	5 089 284.85
43	7 433 857.51	5 088 037.62	88	7 433 351.00	5 089 475.70
44	7 433 491.92	5 087 923.74	89	7 433 115.94	5 089 700.98
45	7 433 473.44	5 088 147.25			

1.2.2. ПОСТОЈЕЋА И ПЛАНИРАНА НАМЕНА ПОВРШИНА

Планом је предвиђено повећање површина под грађевинским земљиштем како би се на одговарајући начин третирао значајан природни и економски ресурс. Оваквом променом постиже се промена вредности земљишта које даље омогућује развој инфраструктурних система и система јавних површина, као и рационално коришћење и економски ефикасна алокација. Вредност земљишта директно зависи од просторне дистрибуције активности и намена.

Планиране намене површина дефинисане су у две групе:

- Површине у оквиру грађевинског подручја су површине јавних и осталих намена и
- Површине изван грађевинског подручја (водно, пољопривредно земљиште, пашњаци и ливаде, остало зеленило и земљиште под шумом)

ГРАЂЕВИНСКО ПОДРУЧЈЕ

Површином грађевинског подручја обухваћене су површине у насељу Чока (јавни садржаји, саобраћајнице, површине намењене комуналној инфраструктури, становању, трговини, занатству и производњи) као и површине одређене Планом детаљне регулације пословно-производне зоне, по моделу „техно парка“ насеља Чока-Сента (Сл. Гласник Општине Чока 2/2010). Овако одређено, грађевинско подручје има површину од 686.32 ha. Само насеље Чока има планирану површину од 383.85 ha.

Грађевинско подручје у оквиру границе Плана генералне регулације јесте компактна целина и на подручју Плана не постоје изграђене енклаве нити се оне планирају. На површинама ван грађевинског подручја постоје појединачни изграђени објекти и салаши који се задржавају у истом стању у планском периоду и они су део укупног пољопривредног земљишта. Овим Планом није ограничена изградња нових салаша и појединачних објекта ван грађевинског подручја већ се њихова изградња регулише правилима грађења на пољопривредном земљишту.

Грађевинско земљиште – површине јавних намена

Јавна намена се односи на образовање, здравство, дечију и социјалну заштиту, културу, науку, информисање, локалну управу и месне заједнице затим, комуналне површине, јавно зеленило и објекте спорта и рекреације.

У планском периоду се не очекује значајније проширење јавних садржаја у насељу па су све потребе и захтеви организације јавних садржаја насеља решени у оквиру постојећих капацитета јавних површина. Укупна површина јавних садржаја је 169.86 ха односно, 24.59% површине грађевинског подручја насеља.

Грађевинско земљиште – површине осталих намена

Остало грађевинско земљиште (укупне површине 213.99 ха, односно 55,75 % површине грађевинског подручја насеља) заузима преостале површине намењене претежно становању, привреди, комерцијалним делатностима, мешовитим наменама, туризму, угоститељству као и свим другим наменама на земљишту других власника (приватно, верских заједница). И друге јавне функције, односно намене које су јавног карактера и за јавну употребу, могу бити на земљишту које није одређено за површине јавне намене (образовање, социјална заштита, информисање, здравство, култура, спорт, зеленило...).

Површине (земљиште) изван грађевинског подручја

У планском обухвату, земљиште изван грађевинског подручја је пољопривредно земљиште, водно земљиште, пашњаци и ливаде, остало зеленило и земљиште под шумама. Оранице, пашњаци, ливаде, виногради и воћњаци представљају значајан извор пољопривредне производње и изразита су карактеристика овог подручја па их као такве треба очувати и, у планском периоду, унапредити у складу са здравим начином производње хране и очувањем природне средине.

Пољопривредно земљиште- У планираном стању, пољопривредно земљиште заузима 3866.21 ха односно 78.61 % од укупне површине плана. Ово земљиште је компактно и углавном погодно за пољопривредну производњу. Већи део овог земљишта чине оранице и, према Просторном план РС, део су сточарско-ратарског реона. Већи плантажни воћњаци и виногради се налазе у западном делу, поред реке Тисе. Осим своје основне функције, пољопривредно земљиште разнолике обраде представља препознатљив пејзаж банатске равнице.

Водно земљишта- Западну границу обухвата Плана чини река Тиса (њена лева притока је река Златица), а део северне границе, Мртва Тиса. Унутар границе Плана налази се и језеро „Јамурина“ (напуштено позајмиште глине). На јужном ободу грађевинског подручја налази се Велики рит-мочварно подручје, док је ван грађевинског подручја Мали рит-њихове воде се не користе због загађености отпадним водама. Цео простор је испресецан каналима (одводним и за наводњавање).

Земљиште под шумом- На подручју плана, шуме су заступљене у мањој мери. Постојеће шуме су просторне концентрисане у приобаљу реке Тисе док су мање површине под шумама спорадично заступљене унутар површине Плана. Такође, постоје и спорадични потези путног зеленила дуж главних путних праваца.

Шуме које се планирају, неће имати производни карактер већ ће имати заштитно-регулаторну као и социо-културну улогу. Земљишта која се планом намењују за шуме су углавном пашњаци и водолежне површине односно земљишта слабије бонитетне класе.

Такође, планира се заштитно зеленило уз основне путне правце, канале, дуж железничке пруге, депоније смећа, сточног гробља, водозавата, у оквиру салашарских дворишта као и на свим слободним површинама које се из разних разлога не обрађују. Сво заштитно

зеленило се повезује са шумским у оквиру насеља у циљу формирања континуираног и равномерно распоређеног зеленила на целој територији катастарске општине.

У оквиру система зеленила могу се организовати површине које ће бити у функцији одмора и рекреације становништва (трим-стазе, одморишта, спортска и дечја игралишта, настава у природи, зоо врт и др.).

Простор Плана је подељен на зоне према начину коришћења, претежним наменама, правцима развоја - чине га зоне за становање, централна зона са јавним функцијама, радне зоне и зона зелених површина. Такође, ради дугорочније и лакше контроле програмских и урбанистичких показатеља, цео простор насеља је подељен на мање територијалне целине – блокове.

Планирана организација простора је између осталог заснована на резултатима детаљне анализе простора.

У следећој табели приказани су биланси површина по намени,.

Табела 1. Упоредни биланс планираних површина :

НАМЕНА ПРОСТОРА	Постојећа површина (ha)	Постојећа површина (%)	Планирана површина (ha)	Планирана површина (%)
I ГРАЂЕВИНСКО ПОДРУЧЈЕ				
I1 ГРАДСКО ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ (грађевинско подручје насеља)				
ЗЕМЉИШТЕ И ОБЈЕКТИ ЈАВНЕ НАМЕНЕ				
Јавне функције и службе				
Скупштина општине	0,2	0,05	0,17	0,04
Скупштина општине, Судија за прекршаје	0,3	0,08	0,34	0,09
Служба за катастар непокретности				
МУП	0,2	0,05	0,25	0,07
Σ	0,7	0,19	0,76	0,20
Култура				
Културно образовни центар	0,5	0,14	0,44	0,12
Омладински дом				
Културно друштво „Мора Ференц“	0,2	0,05	0,17	0,04
Σ	0,7	0,19	0,61	0,16
Здравство				
Дом здравља	0,5	0,13	0,45	0,12
Дечији диспансер и гинекологија				
Стоматологија				
Σ	0,5	0,13	0,45	0,12
Образовање				
Основна школа „Јован Поповић“	1,2	0,33	1,21	0,32
Средња школа-хемијско прехрамбена				
Σ	1,2	0,33	1,21	0,32
Дечија и социјална заштита				

*Извештај о стратешкој процени утицаја
Плана генералне регулације насеља Чока на животну средину*

Центар за социјални рад	0,08	0,02	/	/
Црвени крст	0,1	0,03	0,21	0,05
Предшколска установа „Радост“, Вртић „Дуга“	0,8	0,21	0,74	0,19
Σ	0,98	0,27	0,95	0,24
Комуналне површине и објекти				
Гробље-православно	1,7	0,46	1,52	0,39
Гробље-католичко	3,6	0,98	3,56	0,93
Депонија песка	1,7	0,46	2,13	0,55
Комплекс ГМРС	0,4	0,11	0,31	0,08
Зелена пијаца	0,09	0,02	0,08	0,02
Сточна пијаца	0,3	0,08	0,09	0,02
Ветеринарска станица	0,2	0,05	/	/
Рециклажно двориште	/	/	3,92	1,02
Пречистач отпадних вода	3,9	1,06	5,48	1,43
Σ	11,9	3,24	17,09	4,45
Јавно зеленило				
Градски парк	6,2	1,69	6,06	1,58
Парк винарија	0,7	0,19	0,67	0,17
Парк шума	/	/	33,96	8,85
Заштитно зеленило	/	/	23,52	6,13
Σ	6,9	1,88	64,21	16,73
Спорт и рекреација				
Спортски терени на отвореном	3,0	0,82	2,55	0,66
Дечије игралиште	0,05	0,01	0,37	0,10
Σ	3,05	0,83	2,91	0,76
Водно земљиште				
	1,1	0,30	1,1	0,28
Σ	1,1	0,30	1,1	0,28
Саобраћајне површине и објекти				
Пружно земљиште	6,17	1,68	7,36	1,92
Путно земљиште	48,83	13,29	73,21	19,07
Σ	55,0	14,96	80,57	20,99
свега – површина јавне намене				
	82,03	22,32	169,86	24,59
ЗЕМЉИШТЕ И ОБЈЕКТИ ОСТАЛИХ НАМЕНА				
Становање				
Средње густине	7,1	1,93	10,88	2,83
Ниске густине	81,0	22,04	110,84	28,87
Σ	88,1	23,97	121,72	31,71
Угоститељство и туризам				

*Извештај о стратешкој процени утицаја
Плана генералне регулације насеља Чока на животну средину*

Хотел	0,2	0,05	0,19	0,05
Ловачки дом	0,06	0,01	0,07	0,02
Σ	0,26	0,06	0,26	0,07
Верски објекти				
Православна црква	0,5	0,14	0,08	0,02
Римокатоличка црква	0,01	0,002	0,51	0,13
Σ	0,51	0,14	0,59	0,15
Комерцијални садржаји, услуге и трговина				
Робна кућа – тржни центар	0,3	0,08	0,26	0,07
Услуге	0,2	0,05	0,28	0,07
Планирани комерцијални садржаји	/	/	4,58	1,19
Σ	0,5	0,14	5,12	1,33
Производне делатности-услуге, „чиста производња“				
„Мента“ Чока	0,5	0,13	0,44	0,11
Аутомеханичарска радња	0,3	0,08	0,19	0,05
Производња сокова	0,08	0,02	0,07	0,02
Кланица	0,06	0,02	0,17	0,04
„Масвал“	0,9	0,25	0,79	0,21
Пекара	0,06	0,02	0,06	0,02
Стовариште грађевинског материјала	0,3	0,08	0,27	0,07
Винарија „Чока“				
Силоси	12,7	3,40	17,37	4,50
Подни силоси				
Пољопривредна производња	0,6	0,16	2,31	0,60
Планирано проширење капацитета	/	/	30,32	7,90
Σ	15,5	4,22	51,99	13,54
Производне делатности-индустрија				
Стара ливница	1,9	0,52	1,81	0,47
Нова ливница	4,3	1,17	3,58	0,93
Индустрија меса	5,6	1,52	5,71	1,49
Грађевинско предузеће „Рад“				
Позајмиште глине	5,0	1,36	6,54	1,70
Индустрија дувана	4,4	1,20	4,54	1,82
Планирано проширење капацитета	/	/	12,13	3,16
Σ	21,2	5,77	34,31	8,94
Неизграђено грађевинско земљиште				
Σ	61,8	16,82	/	/
Зеленило				
Неуређено зеленило	97,6	26,56	/	/
Σ	97,6	26,56	/	/
свега – површине осталих намена	285,47	77,68	213,99	55,75
I2 ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ ВАН ГРАНИЦА ГРАДСКОГ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА				
Производне делатности-индустрија				

*Извештај о стратешкој процени утицаја
Плана генералне регулације насеља Чока на животну средину*

Сабирна станица сирове нафте	0,28	0,006	0,28	0,006
Σ	0,28	0,006	0,28	0,006
Комуналне површине и објекти				
Водозахват	5,7	0,12	5,48	0,11
Σ	5,7	0,12	5,48	0,11
Саобраћајне површине и објекти				
Пружно земљиште	10,73	0,21	10,73	0,21
Путно земљиште	31,70	0,64	31,70	0,64
Σ	42,07	0,85	42,07	0,85
План детаљне регулације - пдр пословно Производне зоне по моделу "техно-парка" Насеља Чока-Сента	/	/	254,64	5,18
свега – површине градског грађевинског земљишта ван грађевинског земљишта	47,78	13,00	302,47	80,59
Укупна површина градског грађевинског земљишта (грађевинско подручје насеља)				
367,5	100	383,85	100	7,80 од пов. плана
				7,48 од површине плана
Укупна површина грађевинског подручја				
415,28	100	686,32	100	13,95 од пов. плана
				8,44 од пов. плана
II ЗЕМЉИШТЕ ВАН ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА				
Пољопривредно земљиште				
Оранице	3155,5	64,16	3046,49	61,94
Воћњаци и виногради	211,6	4,30	183,25	3,72
Пашњаци и ливаде	336,3	6,84	291,30	5,92
Остало зеленило	182,1	3,70	230,72	4,69
Пољопривредни комплекси, салаши и фарме	134,8	2,74	114,45	2,33
Σ	4020,3	81,74	3866,21	78,61
Шумско земљиште				
Σ	96,1	1,95	87,74	1,78
Водно земљиште				
Σ	260,0	5,29	252,79	5,14
Мелиоративни канали				
Σ	25,1	0,51	25,1	0,51
Укупно земљиште ван грађевинског подручја	4401,5	89,49	4231,88	86,04

ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА	4918,2	100	4918.2	100

*напомена: Процентуално учешће површина у грађевинском подручју дато је у односу на укупну површину грађевинског подручја а не у односу на укупну површину Плана. Процентуално учешће површина ван грађевинског подручја дато је у односу на укупну површину Плана.

1.2.3. ЦИЉЕВИ ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

Циљ израде Плана је стварање законских и планских услова за утврђивање правила уређења и грађења за предметно подручје, у складу са планском документацијом вишег реда.

Основни циљ за будуће функционисање насеља и целе општине Чока је заустављање негативних демографских кретања и побољшање опште демоградске ситуације. Краткорочно, приоритет представља смањење емиграције млађег, високообразованог становништва, као и унапређење незадовољавајућег нивоа формалног образовања одраслих ради отварања могућности за запошљавање. Један од основних циљева је, такође, унапређење квалитета животних услова.

Општи циљеви организације, уређења и изградње овог простора су:

- Чока, као центар са урбаним карактеристикама треба да прерасте у далеко јачи локални центар, односно да постане «инкубатор» развоја целе општине
- стварање квалитетнијих саобраћајних веза и усклађивање постојећих површина, објеката и инфраструктуре са новопланираним површинама, објектима и инфраструктуром
- реконструкција и рехабилитација постојеће инфраструктуре уз изградњу нових путних праваца
- стварање услова за очување и унапређење животне средине, природних вредности, непокретних културних добара, историјских и архитектонских вредности
- дефинисање и спровођење мера заштите животне средине.
- формирање пословно-производних зона и њихово инфраструктурно опремање
- повећање атрактивности простора за привлачење домаћих и страних улагача
- стварање флексибилности намене у оквиру појединих групација
- заустављање деградације простора и његова ревитализација
- повећање услуга јавних служби
- уградња тржишног механизма у обављању јавних делатности и промоција приватно-јавних и цивилних партнерстава, тако да се оствари трошкова ефикасност у управљању овим институцијама
- постизање социјалне једнакости и кохезије у доступности и квалитету услуга од општег интереса и промовисање друштвене солидарности као основне друштвене вредности за унапређење добробити социјално рањивих и осетљивих друштвених група
- даљи развој и диверзификација услуга јавних служби у домену здравствене и социјалне заштите, културе, образовања и васпитања, спорта, информатике и др.
- флексибилнија организација услуга и мреже објеката јавних служби (у јавном и приватном сектору), којом ће се омогућити равноправно коришћење за све категорије корисника.
- дефинисање могућности парцелације и препарцелације;

Чока је заједница са интензивном економском, друштвеном и културном активношћу, способна да искористи своје шансе за успех и развој. Даљи развој насеља и општине ће се постићи кроз партнерство заинтересованих страна, коришћењем расположивих ресурса, заокруживањем циклуса пољопривредне производње и прераде, повећањем ућешћа малих и средњих предузећа у укупну привредну активност, водити бригу о угроженим групама, очувати мултиетичност и развијати међусобно поверење унутар заједнице.

1.3. ХИЈЕРАРХИЈСКИ ОДНОС СА ДРУГИМ ПЛАНОВИМА - ПЛАНСКА УСКЛАЂЕНОСТ

При процени могућих утицаја стратешког карактера Плана на животну средину, морају се у обзир узети планови вишег реда и планови од значаја за предметни План, због обавезујућих смерница које морају бити имплементирани у предметни План. На то обавезује једно од начела стратешке процене утицаја - начело хијерархије и координације на свим нивоима.

Извршена је прелиминарна процена планских и стратешких докумената од значаја за израду Плана генералне регулације и стратешке процене. Као најзначајнији издвајају се:

- Просторни план Републике Србије-ПП РС ("Службени гласник РС", број 88/10)
- Регионални просторни план Аутономне Покрајине Војводине-РПП АПВ ("Службени лист АПВ", бр. 22/11)
- Просторни план општине Чока-ППО Чока ("Службени лист општине Чока" бр. 11/2009 од 20.07.2009.год.)
- Генерални план насеља Чока-ГП Чока ("Службени лист општине Чока", бр. 1/2004)

1.3.1. ПЛАНОВИ ВИШЕГ РЕДА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ПЛАН ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ НАСЕЉА ЧОКА

ПРОСТОРНИ ПЛАН РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ- ПП РС (" Службени гласник РС", број 88/10)

У погледу мреже насеља, према Просторном плану Републике Србије, подручје општине Чока налази се у функционалном подручју Кикинде као регионалног центра и Новог Сада као макрорегионалног центра.

Насеље Чока је општински центар, са израженим централним функцијама, док су остала насеља општине Чока, Црна Бара, Банатски Моноштор, Јазово, Остојићево, Падеј, Санад и Врбица, насеља локалне заједнице сеоског типа, са повољним природним условима за развој пољопривреде, просечним нивоом економске развијености, стагнантим социо-економским тенденцијама и негативним демографским трендом.

У области развоја становништва основни циљ је равномернији територијални размештај становништва и његово интензивније обнављање, односно повећање удела млађих популација у миграционим подручјима и подручјима са високим индексом старења, путем комбинованих и усклађених мера демографске политике и политике регионалног развоја.

Општина Чока се, према одредбама Просторног плана Републике Србије, у области привреде, налази у појасу интензивног развоја трећег значаја, што ствара добре развојне могућности у наредном периоду (са перспективом да центар Општине у будућности постане мали индустријски центар са 1000-5000 запослених).

У области пољопривреде на основу Просторног плана Републике Србије (ППРС) из 1996. год, на основу коришћења пољопривредног земљишта, извршена је рејонизација целокупне територије Републике Србије. На основу ове рејонизације општина Чока, највећим делом своје територије налази се у ратарско-сточарском макрорејону, осим крајње западног дела, уз приобаље реке Тисе, који се може сврстати у сточарско-воћарско-виноградарски макрорејон.

Плански приоритет је поновно успостављање директих веза између развоја биљне и сточарске производње. Због дугорочне доминантне оријентације на ратарство, прелазна решења су: заоравање зелених органских ђубрива и жетвених остатака, увођење плодореда, побољшање технолошких поступака обраде земљишта и др.

Према условима из Просторног плана Републике Србије, основни циљеви коришћења и уређења шума су:

- Унапређење стања шума (превођењем изданаčkih у високе, мелиорацијом изданаčkih шума и реконструкцијом деградираних високих шума и заштитом шума у свим фазама развоја).
- Повећање површине под шумама.
- Интензивна заштита и нега постојећих шума у свим фазама развоја.
- Усклађивање стања шума (превођење у оптимална стања) према дефинисаним приоритетним функцијама.

Пошумљавање се може спровести на земљиштима слабијег бонитета пољопривредног земљишта, у оквиру јаловишта, у граничним зонама индустријских постројења и саобраћајница и у оквиру изворишта вода.

Основни правци развоја ловства су:

- Повећање бројности популације ситне и крупне дивљачи, нарочито аутохтоних и економски највреднијих врста (јелен, срна, дивља свиња),
- Побољшање структуре популације крупне дивљачи и квалитета трофеја,
- Очување ретких и угрожених врста,
- Успостављање оптималних стања дивљачи по врсти и броју у складу са бонитетним могућностима станишта.

Према Просторном плану Републике Србије у области туризма, Чока припада туристичкој регији Горња Тиса у оквиру северне туристичке зоне, у којој треба да доминира летња рекреација, као водећа туристичка активност, док су остале туристичке активности наутичке, бањске, еколошке, ловне, риболовне и сеоске.

Просторни план Републике Србије је својим концептом развоја саобраћајне инфраструктуре на простору општине Чока, у домену друмске инфраструктуре иницирао просторно пружање државног пута I реда бр. 24, Суботица – Сента (неизграђена деоница) – Чока – Кикинда – Зрењанин – Панчево - Ковин као и три државна пута II реда – регионална пута и то:

ДП бр. 112, Ђала - Нови Кнежевац – Чока – граница Румуније (Valkani),

ДП бр. 123, Рабе – Врбица - Црна Бара – Мокрин

У оквиру ППР Србије у домену железничког саобраћаја се планира реконструкција и модернизација железничких пруга на правцима: Суботица – Сента – Чока – Ново Милошево и Чока – Нови Кнежевац, посебно у смислу међурегионалног повезивања, тако да се тим радњама задовоље сви услови и стандарди ЕУ.

У оквиру ППР Србије у домену саобраћајне инфраструктуре планирано је коришћење пловног пута реке Тисе у оквиру путничког и теретног саобраћаја као и у домену наутичког саобраћаја. ППР Србије планира имплементацију капацитета интегралног саобраћаја РТЦ-а у Сенти за потребе ове општине и окружења.

У погледу водопривредне инфраструктуре предметни простор припада регионалном систему горње Тисе за водоснабдевање. За водоснабдевање овог региона предвиђене су, поред постојећих локалних изворишта, и прерађене речне воде Тисе. С обзиром на квалитет вода ове реке, посебна пажња се мора посветити начину пречишћавања ових вода. Овом систему припадају насеља у општинама Суботица, Кањижа, Нови Кнежевац, Сента, Чока, Ада, Кикинда и Нова Црња. Алтернативна решења везана су за довођење вода са веће удаљености. Подразумева се остварење међудржавне сарадње којом би се квалитет речне воде Тисе поправио, или најмање задржао на садашњем нивоу.

Предметни простор припада Бачком регионалном систему коришћења, уређења и заштите речних вода. На простору Бачке основну хидролошку мрежу чине водотоци, са речним акумулацијама узводно од брана на Дунаву и Тиси, затим изграђени канали и објекти (уставе, преводнице и црпне станице вишенаменског регионалног Хидросистема ДТД) и равничарске акумулације, канали, црпне станице и уставе вишенаменског регионалног Хидросистема "Северна Бачка". Комплексном и јединственом систему природних и вештачких водотока припадају и водотоци: Бајски канал, Мостонга, Чик, Криваја, Јегричка и други, који су сви међусобно воднорезимски усаглашени.

У области заштите природних добара на основу ПП Републике Србије утврђују се:

- циљеви заштите посебних природних вредности,
- циљеви заштите биодиверзитета и
- посебни циљеви

Регионални приоритет заштите природних добара има интензивна заштита водних токова, обалних подручја, заслањених терена и подручја са аутохтоним шумама.

Основни циљеви заштите непокретних културних добара су очување темеља и материјалне баштине националне културе и других култура које су се развијале на предметном простору, развијање свести о значају културног наслеђа за живот и рад данашњих и будућих генерација и реинтеграција непокретних културних добара у савремени животни простор.

Према просторној диференцијацији у Просторном плану Републике Србије, полазећи од стања животне средине, као и потребе усклађивања планираног развоја привреде, становништа и насеља са заштитом и унапређењем животне средине, општина Чока спада у Горње Бачку зону са Потисјем и Северним Банатом. Ову зону карактерише јака индустрија, претежно прехрамбена, хемијска и метална, која користи много технолошке воде, што може да изазове загађење канала ДТД и Тисе. Потиска индустријска зона захтева следеће мере заштите елемената средине од угрожавања: гасификација насеља, изградња колектора за регионално прикупљање вода из насеља, савремено управљање комуналним и индустријским отпадом и контролисана примена хемијских средстава у пољопривреди. Мере заштите треба предузети и на коридорима интензивног загађивања уз саобраћајнице, као и на урбано/индустријским изворима загађења.

Према мерама заштите животне средине исказаним у Просторном плану Републике Србије, општина Чока спада у четврту категорију где су изражена загађења од прехрамбене и текстилне индустрије, осталих индустрија са уградним системима за пречишћавање ваздуха и вода, великих сточних фарми, итд.

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ЧОКА - ППО ЧОКА (" Службени лист општине Чока ", бр.11/2009 од 20.07.2009.год)

Шире посматрано, територија чоканске општине се простире у североисточном делу Војводине, између Тисе, Мориша и Златице. Општина има изглед неправилног геометријског облика. Граничи се са територијама следећих општина: Новим Кнежевцем на северу, Кикиндом на истоку, Новим Бечејем на југу и југоистоку, општинама Адом и Сентом на западу и Кањижом на северозападу. На крајњем североисточном делу територија општине Чока излази на државну границу према Румунији. Западна граница је природна. Њу чини Тиса. Она раздваја територију општине Чока од општина Сенте и Аде.

Анализа демографског развоја насеља општине Чока извршена је на основу званичних статистичких података пописа становништва у периоду 1948-2002. године. Према последњем попису становништва 2002. године, у 8 насеља општине Чока живи 13832 становника, а у центру општине 34,0% становника. Дистрибуција становништва према величинским категоријама у ових осам насеља указује да је просечна популациона величина 1729 становника.

Анализа кретања укупног броја становника општине Чока, за период од 1948. до 2002. године, указала је на тренд пада укупног броја становника, по просечној годишњој стопи од - 0,6%. Од пописа 1961. године присутна је перманентна депопулација. Посматрано по

насељима сва насеља бележе пад укупног броја становника, осим општинског центра, а од пописа 1991. године број становника опада и у општинском центру.

На основу свега закључујемо, да неће доћи до побољшања демографске ситуације у планском периоду. Зато је неопходно ову неповољну демографску ситуацију бар ублажити и адекватним мерама на нивоу државе (активна популациона политика) и Општине (развојни социјални и привредни програми) створити услове да се задржи становништво, обезбеђењем радних места и подизањем на виши ниво укупних услова живота у насељима општине Чока.

Пољопривредно земљиште. За педолошку ситуацију у општини Чока не може се рећи да је на завидном нивоу, али ни да је фактор ограничења производње. Наиме, ова општина има солидан удео чернозема и алувијума, као високопродуктивних земљишта, али и значајне површине под смоницама и слатинама. Може се констатовати да општина Чока има хетероген педолошки састав. Черноземи и алувијуми обухватају $\approx 40\%$, а смонице и слатине 45% територије Општине. На основу оваквог чињеничног стања и природних потенцијала и тренутног стања пољопривреде са сигурношћу се може предвидети да ће ова грана и у будућности представљати окосницу развоја општине Чока. Стога је значајно сагледати постојеће стање, као плазну основу за могућност формирања планске концепције за наредни период.

Као што је већ уобичајено за банатске општине и у општини Чока, површине под њивским културама апсолутно доминирају и чине квантитативну окосницу пољопривредне производње. Збирни проценат удела њивских култура у укупној површини општине износи $63,39\%$ и прилично је уједначен чак и када се посматра по катастарским општинама (Врбица $77,01\%$ - Падеј $52,39\%$). Од њивских култура најзаступљеније су житарице, а знатно мање индустријско и крмно биље.

Оно што Чоку издваја у односу на окружење јесте неубичајено висок процентуални удео земљишта под пашњацима $17,53\%$ (на нивоу општине), док тај проценат у рецимо КО Падеј износи читавих $25,96\%$, а доста је висок и у другим КО. Мора се међутим констатовати да овако висок удео пашњачких површина није у довољној мери искоришћен са аспеката сточарске производње.

Такође су значајне површине под ливадама $5,79\%$ од укупне територије општине, међутим тај проценат варира по катастарским општинама, знатно више од других категорија и то од $11,87\%$ у КО Јазово до $0,88\%$ у КО Чока. Али, оно што важи кад је реч о пашњацима, може се односити и на ливаде, ни оне се не користе у довољној мери за унапређење сточарске производње.

Шумско земљиште захвата $1,43\%$ укупне територије Општине и то највише у Падеју $3,08\%$, а најмање у Врбици $0,06\%$.

Све остале категорије земљишта по начину коришћења (виногради, воћњаци, трстици, мочваре и вртови) захватају мање од по 1% , али и поред тога, пре свега виноградарство има доста запажен привредни значај у овој Општини. Из овог прегледа, може се констатовати да се стање пољопривреде, осим у појединим сегментима, не разликује суштински, у односу на окружење, као и да ће пољопривреда остати доминантна привредна грана и у наредном планском периоду.

Индустрија. Индустрија је поред пољопривреде најважнија привредна грана. Анализа је показала да је дошло до промене у структури привреде општине Чока. Високо учешће индустрије (преко 30%) у структури привреде осамдесетих година, смањено је, тако да је 2005. године у индустрији остварено $19,5\%$ од укупно оствареног народног дохотка општине. Индустрија се у општини Чока базира највећим делом на расположивој сировинској основи и постојећим производним капацитетима. У оквиру индустрије заступљена је прехранбена индустрија, прерада лековитог биља, прерада дувана, матална индустрија, производња опеке и црепа и др. Индустријска производња је у стагнацији, а расположиви производни капацитети су углавном прерађивачког карактера, са недовољним степеном искоришћености и недовољним степеном финализације производа.

Број занатских радњи у општини Чока опада из године у годину. Просторни распоред занатских радњи показује, концентрацију у општинском центру. У структури занатских услуга преовлађују занатске услуге у служби човека и домаћинства (око 45%), релативно добро су заступљене занатске услуге у служби привреде и превозничке услуге, док су недовољно

заступљене услуге ауторемонта. Анализа је показала да у насељима општине Чока број и структура занатских услуга не задовољава потребе становништва. Мање од 1% од укупно оствареног народног дохотка у општини Чока остварено је у угоститељству, што говори да је угоститељство неразвијено. Анализа структуре и обима угоститељских објекта показује да су највише заступљени угоститељски објекти који пружају услуге пића, а да недостају

угоститељски објекти који пружају услуге исхране и смештаја. Такође, потребно је побољшати опремљеност постојећих објеката и подићи ниво услуга.

Туризам. Туризам у општини Чока темељи се на близини потенцијалних емитивних подручја Сегедин, Нови Сад и Београд, реци Тиси, микроакмулацијама, пловним каналима ХС ДТС, односно природним и створеним туристичким ресурсима и привредном развоју. Општину Чока карактеришу најважнији природни ресурси - река Тиса, Златица, Стара и Мртва Тиса, па је хидрографски фактор основни на коме се може базирати туристички развој. Ловни туризам је такође један од облика туристичког привређивања. Лови се углавном ниска ловна дивљач (зец, фазан, јаребица) а од високе углавном срнећа дивљач. На простору општине постоји 6 ловачких домова а ловиштем газдује ловачко удружење "Падеј". Не постоје објекти намењени за преноћиште туриста. Са становништа туристичке валоризације, значајна је чињеница да на територији Општине постоји културно-историјско, етнолошко наслеђе као значајан сегмент развоја туризма, док се у околини Чоке налази чувено виногорје. Може се закључити да туристички производ општине Чоке није јасно дефинисан нити је у потпуности заокружен.

Шуме, шумско земљиште и ловна подручја. Потенцијали планског подручја су шуме и шумско земљиште у површини од 459,12 ha² на територији општине Чока. Иако је шумовитост од 1,43 % мања од оптималне шумовитости дате ППР Србије, значајне су заштитне и производне функције ових шума (производња техничког дрвета). Према подацима из шумских основа, површине под шумама и шумским земљиштем су веће, од катастарски исказаних.

Шуме уз Тису штите одбрамбени насип и друге водопривредне објекте од високих вода, утичу на смањење воденог таласа и регулишу климатске факторе (ублажавају екстремне темперетуре и смањују ударе кошаве). То су мешовите, вештачки подигнуте и изданачке шуме тополе, врбе, јасена и клонова ЕАТ, којима газдују ЈП "Војводинашуме", ШГ "Банат"6 на 241,11 ha² од чега је 182,57 ha обраслих површина. ЈВП "Војводинаводе", односно ВДП "Горњи Банат" из Кикинде, на површини од 222,65ha газдује шумама и шумским земљиштем у небрањеном делу Тисе, а на површини од 44,95 ha уз основну каналску мрежу. Уз канале је заступљен, поред поменутих врста и багрем.

1.4. ПРЕГЛЕД КАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА

1.4.1. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ И ИСТОРИЈСКИ РАЗВОЈ ОПШТИНЕ ЧОКА

Географски положај и историјски развој општине Чока

Територија општине Чоке лежи у источном делу Панонске низије, између Тисе, Мориша и Златице. У односу на Војводину, она се простире у њеном североисточном делу. Територија чоканске општине граничи се са територијама четири општине: са Новим Кнежевцем на северу, Кикиндом на истоку, Сентом и Адом на западу. На истоку једним делом избија на државну границу према Румунији. Чоканску општину сачињавају осам насеља. То су: Чока, Остојићево, Падеј, Санад, Јазово, Врбица, Црна Бара и Банатски Моноштор. Чока, као највеће насеље, представља центар ове општине.

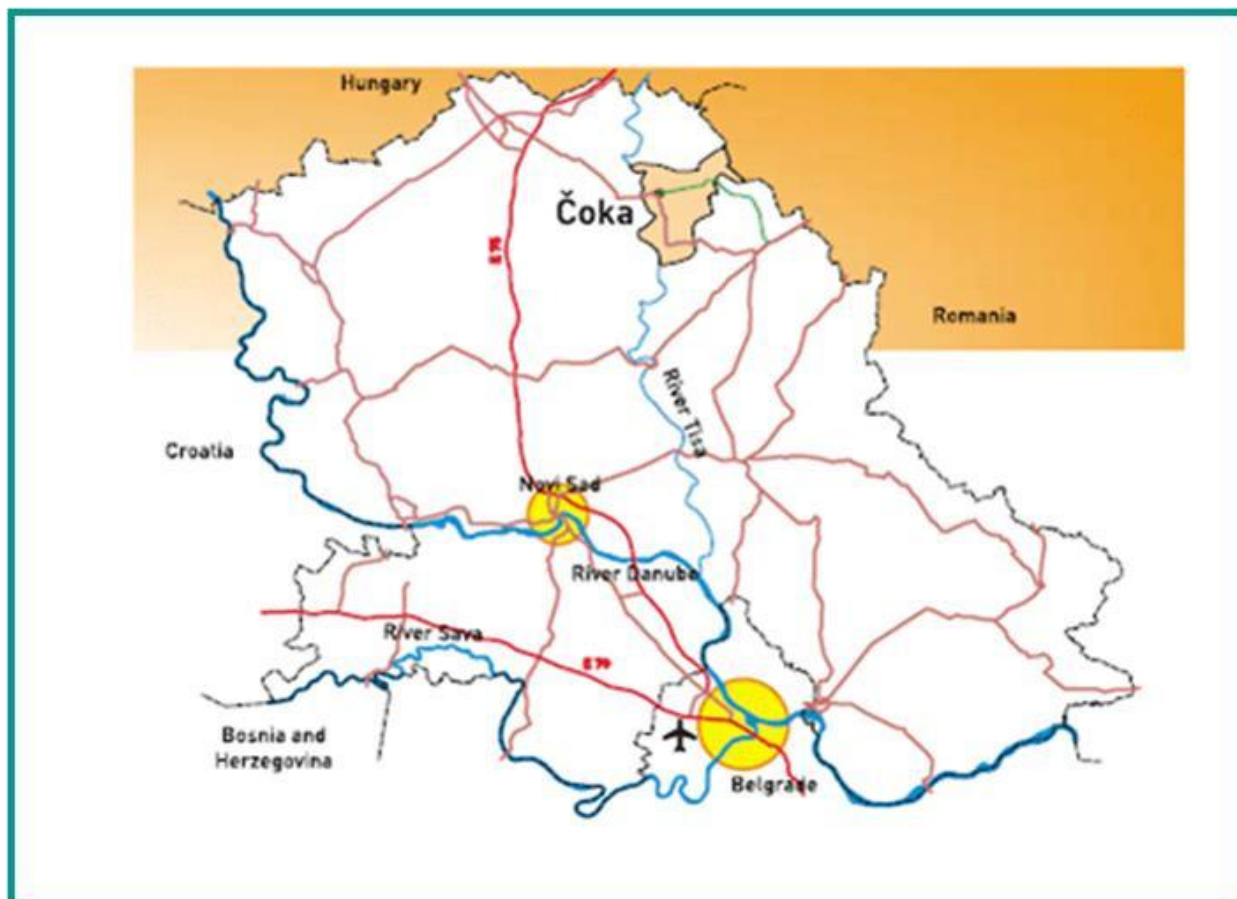

Чока је старо насеље. То потврђују остаци материјалне културе који датирају из времена пре нове ере. Из тог времена у непосредној околини Чоке постоји неколико локалитета од којих је најпознатији „Кремењак“. Како се археолошки материјал из „Кремењака“ одликује одређеним специфичностима, у археологији је уведен појам „Чоканска култура“. Стари назив за насеље је Чака, које је, по Боровском, лично име и тек касније је претворено у Чока. Место је регистровано као дедовина племена Чанад. У писаним документима, први пут се спомиње као 1247. године.

За време старе Југославије, Чока је била претежно пољопривредни крај и имала је привреду у зачетку. За време окупације, Ледерерово имање је преузето од стране Немаца и уврштено је у конзорцијум „Hermann Gering Werke“. Од 1945. године насеље Чока се нагло развија, формира се државно пољопривредно добро Чока од бившег имања Ледерера.

Чокански атар је познат као богато ловиште разне дивљачи и као резерват највеће европске птице – дропље.

Насеље Чока као општински центар, има главну административну улогу у мрежи насеља и с обзиром на све мањи проценат пољопривредних домаћинстава прераста у насеље градског карактера.

Положај општине Чока у региону

Карактеристике рељефа

Рељеф општине Чока одлику је се свим оним елементима који су карактеристични за рељеф северног Баната. То је равничарско земљиште са малим висинским разликама. Апсолутне висине се крећу од 78m до 84 m. Основни правац нагнутости терена је од севера ка југу односно, правцу отицања Тисе. На овом равничарском терену можемо издвојити две основне целине које се међусобно битно разликују. То су лесна тераса и алувијална равна.

Лесна тераса. Лесна тераса у општини је део велике, Северно-Банатске и новокнежевачке лесне терасе која у овом делу има острвски изглед. Лесно острво је настало флувијалним радом река Тисе и Златице. Његову западну границу чини алувијална равна Тисе а према

југу и југоистоку ограничено је алувијалном равни Златице. Са истока и севера ограничено је нижим земљиштем са просечном надморском висином од 79m која личи на долину неког старог водотока.

На територији општине Чока, разуђеност лесне терасе је доста велика. Та разуђеност резултат је деловања бочне ерозије реке Тисе и Златице. Бочно деловање реке Тисе

нарочито је изражено на западном делу лесне терасе. На тим местима лесна тераса је више редуцирана и повијена према истоку у облику лукова. Насупрот томе, лесна тераса је на неким местима истурена у виду лесних вртова према западу и доста је приближена Тиси.

Алувијална раван. Алувијална раван Тисе на територије општине Чока прати њен ток у правцу север-југ на дужини од 6 km. Њену западну границу представља ток Тисе, источну лесна тераса од које је одвојена одсеком три до пет метара. Ширина алувијалне равни је различита. У делу између Мртве Тисе и железничке пруге Чока-Сента је врло уска, само неколико стотина метара. Алувијална раван између Чоке и Остојићева је дубље зашла у лесну терасу. Надморска висина алувијалне равни креће се од 77m до 78m.

Алувијална раван Златице се простира у правцу североисток-југозапад. У границама чоканске општине се налази само један део алувијалне равни Златице. Алувијална раван Златице је за разлику од алувијалне равни Тисе, препуна многобројних депресија које представљају некадашње меандре и рукавце.

Алувијалне равни не представљају значајне пољопривредне површине јер у њима су подземне воде веома близу топографској површини и постоји опасност од поплава у пролећним месецима. Алувијалне равни се користе за испашу стоке.

Климатске карактеристике

Климатске прилике зависе од следећих климатских фактора: географског положаја тј. од надморске висине, облика терена, подлоге и изграђености насеља. Климатске карактеристике у околини Чоке не могу се посматрати локално већ у оквиру ширег простора. Банат се налази у средишњем делу умереног топлог појаса и представља део Панонске низије. Због велике удаљености Баната од Атланског океана и Средоземног мора у њему се незнатно осећају маритимни утицаји. Истовремено је планинским венцем Карпата изолован од директних продора хладних, континенталних маса са истока и севера. Глобално гледано, клима Баната је, пре свега, резултат смене циклona и антициклona који доноси топло и суво време.

Основу за анализу климатских карактеристика на простору општине Чока, представљају подаци са метеоролошке станице у Кикинди.

Температура ваздуха. Температура ваздуха спада у групу најважнијих климатских елемената. Од температурних елемената у великој мери зависи и распрострањеност органског света а самим тим и пољопривредна производња.

Према подацима средњих месечних температура ваздуха по појединим годинама, излази да је Јул најтоплији месец у години. Вредност средње јулске температуре за читав период је 21,9 °C. Највиша средња јулска температура од 24,5 °C забележена је 1994. године, док је најнижу средњу месечну темпаратуру имао јануар 1985. године са -5,5 °C. Апсолутна максимална температура ваздуха забележена је 06.07.1950. год. и износи 39C, док је апсолутно минимална од - 29,8C забележена 23.01.1963. год., тако да апсолутна годишња амплитуда износи 68,8C.

Веgetациони период траје од почетка априла до краја септембра. Просечна температура ваздуха за време вегетационог периода износи 18,2 °C.

Влажност ваздуха - Влажност ваздуха представља количину водене паре у атмосфери и један од најважнијих климатских елемената. Од њене количине директно зависи појава

падавина. Водена пара у атмосфери ефикасно апсорбује дуготаласно зрачење Сунца. Просечна релативна влажност ваздуха за шири простор Чоке износи 76% што је знак релативно сувог времена.

Падавине. Падавине су веома важан климатски елемент. Недостатак падавина изазива велике проблеме код биљног и животињског света. Пошто се територија Чоке налази у североисточном делу Војводине, она због тога спада у најсушније делове покрајине. То показују и следећи подаци: у Сенти годишње падне око 573,6 mm талога, у Црној Бари 563,4 mm а у Кикинди 547.2 mm. Просечна годишња висина падавина износи 563,4 mm. Максималне количине падавина се јављају у јуну 75 mm а минималне у октобру 28 mm. Расподела падавина по месецима је прилично уједначена, што значи да нема кишних и изразито сушних месеци. Број дана са падавинама у облику снега просечно годишње се јавља 24,6 дана, док се снежни покривач задржи у просеку 36 дана. Средњи број дана са грмљавином годишње износи око 33 дана.

Облачност. Ово је важан климатски елемент који регулише осунчавање и израчивање земљишта. Месец са највећом облачношћу је децембар 77%, док најмању облачност има јули и септембар 39%.

Осунчаност. Просечна годишња осунчаност износи 2200 часова или 6h/дан.

Ветар представља један од најзначајнијих климатских параметара овог подручја јер утиче на температуру, влажност ваздуха, падавине. У околини Чоке, ветрови се јављају из свих праваца, што је карактеристично и за читаву Војводину. Преовлађујући ветрови дувају из северозападног и југоисточног правца. Ветрови из северозападног квадранта показују највећу учесталост у топлијем делу године, од маја до новембра. Они са Атлантика доносе влажне ваздушне масе, у вези са тим и појаву падавина и облачности. Њега смењује југоисточни ветар-кошава, који има највећу учесталост појављивања од новембра до маја, односно у хладнијем делу године. За ово подручје карактеристичан је и ветар из северног квадранта-северац. Он дува током зимских дана и доноси хладно и суво време. Највећи број тишина се јавља крајем лета, у јулу августу и септембру.

Број дана са јаким ветром (јачине 6 и више Бофора) у просеку годишње износи 23,3 дана што је далеко мање од просека за Банат.

Хидрографске карактеристике

Подземне воде. Површина општине Чока састоји се од водопрпусног земљишта. Кроз такво земљиште вода понире до првог водонепропусног, глиновитог слоја. Акумулирањем воде испод топографске површине, ствара се слој подземне воде, први издан. Дубина првог издана није свуда иста јер се водонепропусни слојеви глине налазе на различитим дубинама. На лесној тераси је на већој а у алувијалним равнима на мањој дубини. Мерењем више бунара на деловима лесне терасе утврђено је да се ниво воде у њима налази на дубини од 4 до 4,2 m.

Реке. Највећи хидрографски објекти у Чоки су реке Тиса и Златица. Река Тиса тече западном периферијом општине. У дужини од шест километара река представља природну границу према катастарској општини Сента. Ширина Тисе на овом делу није свуда иста. Најужи део њеног тока је код сенњанског моста где јој је ширина при ниском водостају од деведесет до сто метара. Ширина Тисе при средњем водостају креће се од стопедесет до двестотине метара. Тису у средњем и доњем току карактерише мали пад од 4,54cm/km. Кривудасти ток реке, стварање меандара и њиховог померања по пространој алувијалној равни последица су појаве бочне ерозије. Златица је лева притока Тисе. Река Златица тече југоисточном и јужном периферијом општине. Њена пространа алувијална равна, затим бројни пресечени и напуштени меандри сведоче да је Златица раније дивље отицала. Касније је Златица регулисана, тако да данас представља уску каналсану речицу, али још увек на појединим деловима меандрира. На територији војвођанског дела Баната улази на 3,6 km источно од Врбице. Њена дужина тока од државне границе па до ушћа у Тису код Падеја је 34 km.

Језера. Правих језера у општини нема. Веће језеро је Мртва Тиса, налази се између Чоке и Санада. Настало је пресецањем меандра 1823. године. Ово језеро се налази у фази изумирања. Оно сада представља прелазни облик између језера и баре. Постоји и једно

вештачко језеро, језеро Јамурина. То је велики рибњак чији се басен налази у једном делу некадашњег меандра који опкољава Јазово. Мочварног земљишта је мало. Заступљена су само у алувијалним равнинама Тисе и Златице.

Језеро „Јамурина“¹ налази се на територији КО Чока на парцели бр. 2149/2 површине 1 ha 63 a и 72 m². Формирано је на месту где је у времену од 1950. до 1960. године вађена земља-глина за прављење черпића и земља-глина за изградњу зидова и кућа од набоја у улицама Радничка, Дожа Ђерђа, Београдска, Сутјеска и другим улицама у месту. Откопавање глине вршили су грађани индивидуално уз сагласност месних власти. Након

затварања позајмишта у њему је формирана бара која је крајем прошлог века исушена, и настала је дивља депонија у коју је одлагано смеће и отпад. Ово ругло у самом насељу је делимично уклоњено почетком 2000. године, када су изнети отпад и смеће из дела позајмишта и измуљана већа површина. Трошкове чишћења депоније сносила је Општина Чока. После тога „Јамурина“ је додељена на старање Удружењу спортских риболоваца „Златица“ Чока и Еколошком удружењу „Чока“, чији чланови су преградили очишћени део од неочишћеног, оспособили артески бунар који се налази у непосредној близини, формирали језеро и порибили га. Месна заједница Чока сносила је трошкове пуњења језера водом из градског водовода, а са Општином Чока и Удружењем спортских риболоваца сноси део трошкова електричне енергије за рад пумпе у бунару којим се језеро снабдева водом и за делатност ових удружења грађана. Чланови УСР „Златица“ и ЕУ „Чока“ су обалу језера делом пошумили, поставили клупе и одржавају га. Средствима Покрајинског секретаријата за енергетику и минералне сировине, 2010. године је измуљен забарени део језера, а у другој фази, која је реализована 2012. године, послови измуљевања су окончани, а обављено је и делимичног ограђивања језера. У језеру је и пре његовог пресушивања живела популација барске корњаче, а његовом рекултивацијом и порибљавањем, она се поново појавила. Како је у питању угрожена врста животиње, која је заштићена, Еколошко удружење „Чока“ је пројектом „Туртелсбург“ 2009. године, који је финансирао Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој, преузело конкретне радње и преузело обавезу да се стара о заштити барске корњаче у језеру „Јамурина“.

Одвођење сувишних вода са угрожених терена чоканске општине, подељено је у неколико система за одводњавање.

Педолошке карактеристике

Састав земљишта у чоканској општини одраз је климатско-вегетационих услова. У алувијалним равнинама су од врста земљишта заступљене тешке ритске црнице (ово земљиште се готово у целисти користи за ратарску производњу и на њему се гаје разноврсне културе. Најпогоднија култура за гајење на овом земљишту је луцерка, која својим дубоким кореном доприноси поправљању водно-ваздушног режима земљишта, а азотофикацијом поправља хемијска својства), смонице, алувијум различитог механичког састава и заслањена земљишта. На другој природној целини, односно на лесној тераси, која је виша од четири до шест метара од алувијалних равни, најзаступљенији тип земљишта са својим подтипovima је чернозем. Ово земљиште има тамносмеђу боју, први или „А“ хоризонт са знатним садржајем хумуса, ситномрвичасту структуру и лако се обрађује. У најлошију категорију пољопривредних површина спадају слатине и сланаста земљишта од којих су највише заступљени солоњаци и солончаци. Највише их има у алувијалној равни Тисе и Златице где се понегде јављају у виду уских зона. На заслањеним земљиштима је мало ораничних површина јер су приноси мали. Оваква земљишта се искоришћавају за испашу стоке.

---

¹ Извор информација : Еколошко удружење „ Чока “

Биљни и животињски свет

Биљни и животињски свет у општини одговара биљном и животињском свету оног дела Панонске низије који има сличан рељеф, климу и педолошке карактеристике. Деловањем човека у прошлости, биосфера овог атара је у знатној мери промењена. Инундациона равна одговара одговара уском појасу између корита Тисе и насипа. Вегетација ове равни је претежно представљена врбовом шумом и тополом. Испод шумског дрвећа налази се спрат разноврсног жбуња, а испод њега је спрат трава.

Алувијалне равни Тисе и Златице представљене су веома бујним и разноврсним биљним светом. На местима где постоје површине под затвореним водама јављају се представници хидрофилне вегетације: плавун, шевар, жути и бели локвањ. Местимично се јављају и површине под ливадама. Већи део површине алувијалне равни Тисе и Златице претворене су у оранице. На територији општине Чока простире се један део специјалног резервата природе „Пашњаци велике дропље“. Овај простор обухвата територију катастарске општине Јазово и Банатски Моноштор, то јест, југоисточни део општине Чока. Природна реткост је велика дропља, једна од најугроженијих птица Европе за коју ово подручје представља једино преостало станиште у Србији.

Сеизмичке карактеристике

На сеизмолошкој карти публикованој 1987. године за повратне периоде од 50, 100, 500, 1000 и 10000 година која приказује максимални очекивани интензитет земљотреса, са вероватноћом појаве 63%, Чока се на олеати за повратни период од 500 година налази у у зони 8 MCS° скале, те су нужне пасивне и активне мере заштите од труских померања, што захтева посебне услове у планирању, пројектовању и изградњи објеката према асеизмичним стандардима.

Природна добра

На основу података из евиденције надлежног завода „Покрајински Завод за заштиту природе“, број 03-1872/2 од 26.12.2012., на пројектном подручју налазе се следеће просторне целине од значаја за очување биолошке разноврсности:

Заштићена подручја:

1. СП „Стари парк у Чоки“ заштићен одлуком СО Чока о заштити СП „Стари парк у Чоки“, број: 061-2/2003-XXII („Сл. лист Општине Чока“, бр. 7/03)

Подручја планирана за заштиту:

1. Стабло дивљег кестена у улици Бориса Кидрича у Чоки
2. Стабло дивљег кестена у улици Бориса Кидрича у Чоки.
3. Остаци природних станишта речног коридора Тисе – мртваја Буџак
4. Остаци слатина „Слатине Баната“

Подручја од међународног значаја за очување биолошке разноврсности:

1. IPA (Important Plant Area) подручје „Слатинско подручје Чока-Остојићево-Јазово-Банатски Моноштор“

Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја и типови станишта:

1. ознака: ЧОК01, назив: „Ливада између Сенте и Чоке“, категорије станишта: слатине.
2. ознака: ЧОК02, назив: "Мртва Тиса Буџак", категорије станишта: мочваре
3. ознака: ЧОК06, назив: "Аренда-Копово југ", категорије станишта: слатине, степе на лесу;

4. ознака: ЧОК07а, назив: "Терјански рит", категорије станишта: ровови и мали канали, слатине, степе на лесу;
5. ознака: ЧОК07б, назив: „Велика бара“, категорије станишта: слатине.
6. ознака: ЧОК11, назив: „Језеро Јамурина“, категорије станишта: коп меког супстрата

Станишта су регистрована у бази података завода у складу са критеријумима *Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива, број 110-00-18/2009-03 од 20.1 2010.* („Сл. гласник РС“ бр. 5/2010);

Еколошки значајна подручја еколошке мреже Републике Србије:

Део еколошки значајног подручја бр. 2 „Пашњаци велике дропље“, утврђено *Уредбом о еколошкој мрежи 05* број 110-9411/2010-3 од 24.12.2010. („Сл. гласник РС“ бр. 102/2010) обухвата:

Међународно значајно подручје за биљке (IPA /Important Plant Area) Слатинско подручје Чока – Остојићево чији је део у обухвату Плана.

Еколошки коридори:

1. Тиса и њен обални појас са насипом представља еколошки коридор од међународног значаја, који су утврђени Уредбом о еколошкој мрежи;
2. Део регионалног слатинско-степски коридор Баната, који чине слатине евидентирание као станишта заштићених и строго заштићених врста ЧОК06, ЧОК07а у обухвату Плана.
3. Мелиоративни канали са остацима ливада и пашњака уз њих, као и остаци слатинских пашњака међу обрађеним парцелама представљају локалне еколошке коридоре.

1.4.2. СТАЊЕ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА

Уже подручје насеља формирано је органски, уз главне саобраћајнице насеља и то Кикинда – Мокрин у правцу запад – исток и Нови Кнежевац – Кикинда у правцу север – југ, алисе у каснијој фази развоја уводе плански елементи којима се уобличава већи део простора насеља.

Чока је, кроз дужи историјски и економски развој, имала карактер насеља којим доминира најпре феудална а потом велепоседничка структура привређивања где је све оно што је било вредно било у дворцу и око њега. Сељани, које су углавном чинили пољопривредни надничари и радници у појединим производним погонима (кланица, шпиритусара, винарија, ливница, дуванска станица...), живели су у скромним домовима од претежно слабог материјала. Ово је разлог што је у Чоки остало врло мало од тог амбијента.

Стамбени објекти – грађанска архитектура. У Чоки је сачуван изузетно мали број објеката грађанске архитектуре из 19. века и с' почетка 20. века. Они су концентрисани на потезу од дворца Ледерера до Римокатоличке цркве. Најстарији стамбени објекти датирају из 19. века, грађени су у стилу провинцијског барока, класицизма и скромније варијанте еклектике. Има их мање од десет а неки су девастирани. Ови објекти, иако немају посебну историјско – архитектонску вредност, дају печат амбијенту насеља па би било пожељно рестаурирати их у изворном облику. У протеклом периоду није се водило рачуна о очувању амбијенталних вредности и баш на овом простору подигнут је велики број индустријских објеката непримерених овом амбијенту.

Непокретна културна добра су: споменици културе, археолошка налазишта, етнолошки споменици.

Непокретна културна добра (НКД):

Споменици културе од изузетног значаја

1 - Иконостас српске православне цркве, Црква Св. Арханђела, Петра Драпшина 36.

2 - Римокатоличка црква Св. Тројства, Потиска 1.

Споменици културе:

3 - Дворац Ледерер, Потиска бр. 59.

Добра која уживају предходну заштиту:

4 - Стари вински подрум – Чока, кат. парцела бр 2258

5 - Дуванска индустрија – Чока, кат. парцела бр 932/1

6 - Потиска 22а, кат. парцела бр 930/112

7 - Потиска 16, кат. парцела бр 918

Археолошка налазишта:

8 - Аварски гробови – циглана

9 - Мајур – средњовековна некропола

10 - Кременјак – праисторија (неолит)

Градитељски објекти амбијенталног значаја:

Стамбени објекти – рурална архитектура

11 - Петра Драпшина 8

12 - Маршала Тита 99

13 - Моше Пијаде 19

14 - Бориса Кидрића 71а

Стамбени објекти – грађанска архитектура

15 - Сутјеска 2

16 - Потиска 14

Гробља:

17 - Католичко гробље са калваријом

18 - Православно гробље

Јавни споменици и спомен обележја:

19 - Кип Мора Ференца, Потиска

20 - Споменик палим борцима НОР-а, подигнут 1964-те године

21 - Крст испред римокатоличке цркве из 1830-те године

22 - Крст од кованог гвожђа преко пута православног гробља

23 - Крст од кованог гвожђа на католичком гробљу из 1899 године

1.4.3. СТАЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

За поступак процене утицаја Плана генералне регулације насеља Чока, на животну средину, коришћени су подаци о простору из постојеће документације као базе података, подаци добијени увидом, евидентирањем и идентификацијом извора загађивања на терену. Преглед стања природних фактора и чиниоца животне средине у зонама угрожене животне средине и просторне целине за које постоји могућност да буду угрожени, дати су кроз анализу и процену стања и степена угрожености природних вредности и еколошког капацитета простора.

На територији општине Чока не врши се континуирано праћење стања квалитета ваздуха, нити повремена мерења карактеристичних (параметара) загађивача из саобраћаја (угљен моноксид, оксиди азота, формалдехид и олово). Не врши се континуирано праћење нивоа буке у животној средини. Такође општина нема израђен катастар загађивача који би јасно приказао стање животне средине на територији општине, као и сагледавању проблематике у овој области, тако да се закључци о стању изводе посредно. Проблеми животне средине морају бити решени на адекватан начин у планском периоду.

Квалитет ваздуха

У насељу Чока постоји изграђена гасоводна инфраструктура што позивитно утиче на **квалитет ваздуха** као природног ресурса, с обзиром да је гас еколошки најчистије гориво.

На жалост нису сва домаћинства прикључена на исту, па проблем загађивања ваздуха представљају индивидуална и котловска ложишта у којима се врши сагоревање фосилних (природних) горива која доводе до емитовања загађујућих супстанци. Хемијски састав типичних загађујућих супстанци условљен је елементарним саставом фосилних горива. У процесу сагоревања долази до ослобађања гасовитих загађујућих супстанци: угљен(II)-оксида, угљен(IV)-оксида, сумпорних оксида, азотних оксида и лако испарљивих угљоводоника. Као производ сагоревања горива поред гасовитих загађујућих супстанци јавља се дим и чађ. Ситне честице угљеника, пепела, нафтне масноће и микроскопске честице метала и њихових оксида представљају састав емитованог дима. Присуство чађи у ваздуху је у функцији угљеника присутног у гориву и самог процеса сагоревања који у индивидуалним ложиштима није потпун.

Саобраћај представља још један извор загађења ваздуха које настаје емисијом продуката потпуног и непотпуног сагоревања горива и мазива, хабања гума и металних склопова и корозије. Из мотора са унутрашњим сагоревањем емитују се полутанти NOx, CO, CO2, CxHx, HCHO, оксиди олова, чађ, чија је концентрација у околини саобраћајнице у директној зависности од интензитета саобраћаја, карактеристика саобраћајнице и абиотичких фактора окружења.

На депонији се одлаже чврсти и течни отпад а такође и опасан отпад, и честа су паљења смећа како спонтана тако и неспонтана, тако да је индиректно угрожен и ваздух као природни ресурс емисијом метана и диоксида који су веома штетни по људско здравље. Еколошки проблеми индустрије су у протеклом периоду, услед смањеног обима производње релативно ублажени. Требало би имати у виду, да ће норме за заштиту животне средине из европског законодавства, које ће се уграђивати у домаће законодавство у будућем периоду дати оквир за превенцију загађивања на самом извору, применом мера, нових технологија и бољом организацијом у производном процесу.

Загађеност ваздуха не може се сматрати првим приоритетом еколошких проблема на нивоу целе општине. Нема квантитативних података који конкретни извори највише доприносе загађењу, иако је генерално јасно да је у питању сагоревање огрева у домаћинствима и саобраћај на најоптерећенијим улицама у центру насеља.

Контролу квалитета ваздуха врше индустријска постројења, којима Закон прописује обавезна повремена мерења квалитета ваздуха, преко овлашћене и акредитоване установе у складу са чланом 58. тачка 5. Закона о заштити ваздуха (Сл.гласник РС бр:36/09). Контролу извршених мерења врше општинска и покрајинска инспекција за заштиту животне средине, зависно од врсте објекта.

Табела 2. Привредни субјекти – потенцијални загађивачи ваздуха и вода и земљишта на територији општине Чока

Р.бр.	Назив предузећа	Напомена
1.	Доо " Винопродукт Чока", Суботица – ПЈ Чока	Винарска индустрија Чока има дугу традицију производње вина високог квалитета. Није регистровано загађивање вода и животне средине.
2.	Дуванска индустрија "Чока" а.д.	Дуванска индустрија Чока се бави ферментацијом дувана са погонима за прераду дувана од 3000 т дувана на годишњем нивоу. Прикључени су на канализациону и водоводну мрежу. За прикупљање отпада, чији већински део чине прашина и пепео, задужено је ЈКП „Чока“. Није регистровано загађивање животне средине.
3.	Индустрија меса Чока -у стечају	Индустрија меса Чока која је некада била носилац развоја целе општине сада је у стечају. Постојећи комплекс се задржава и не планира се повећање капацитета.Индустрија меса не ради, те нема ни загађења.
4.	Стара ливница О.С.Ч.Л. доо- Чока	Стара ливница која у одређеном периоду није функционисала сада је у фази поновне активације. Постојећи простор се задржава без планираних проширења. Прикључена је на канализациону и водоводну мрежу. Фирма је склопила уговор са приватним лицем око одношења производног неопасног отпада(кварцног песка).
5.	'Auto flex" –ливница доо - Чока	Нова ливница се налази преко пута индустрије меса. Овај производни комплекс је у функцији и не планира се проширење капацитета. Комунални отпад односи ЈКП „Чока“. Извршена је карактеризација отпада,утврђено је да је у питању неопасни отпад (отпадни метал, ливнички песак). Ливнички – кварцни песак се одлаже на ливничку депонију, која се налази на приватном поседу на путу између Сенте и Чоке, ограђена је и служи само за потребе ливнице „Auto flex“. Акционим планом је предвиђена рекултивација исте након завршетка експлоатације.
6.	'Мента " а.д. Падеј –ПЈ Чока	АД „Мента“ бави се производњом мелема на бази лековитог биља и кућне хемије. Идентификује све аспекте животне средине са циљем за смањење њиховог утицаја на животну средину. Није извршена карактеризација и категоризација отпада код надлежних организација . Отпад из ове фирме се сакуља у контејнеру од 2 м ³ и одвози се једном недељно, сопственим превозом на сметлиште.
7.	"Masval Tea"доо Чока	„Masval Tea“ налази се у јужном делу насеља и бави се производњом, прерадом и прометом лековитог, зачинског и ароматичног биља.компанија "Masval Tea" обучава и контролише све кооперанте. Агроном заштите редовно контролише све мере заштите проверава како се у пракси спроводи. Кооперант из иностранства даје инструкције које мере смеју да се користе. Контрола из иностранства спроводи се три пута годишње. Није регистровано загађивање вода и животне средине.
8.	Млекара Чока доо	У току је завршетак изградње пречистача за отпадну воду капацитета 240 м ³ . Овим ће се потпуно спречити загађење животне средине. У млекари и сада постоје таложници за таложње и издвајање масноће и органских материја. Изградња пречистача обухвата уградњу аератора у систем протока и прелива отпадне воде. Аерацијом се издвајају протеини и масноће, а вода се обогађује кисеоником. Вода се затим пречишћава кроз центрифугални пречистач где се издвајају све честице преко 30 микрона величине. Овако пречишћена вода се слива у таложник где се таложе све остале нечистоће. Овако пречишћена вода се пушта у канализацију. Тип отпада који се генерише у току рада ове фирме

Р.бр.	Назив предузећа	Напомена
		је неопасан и састоји се од картонских кутија и фолије. Није извршена карактеристикација и категоризација отпада код надлежних организација. За сакупљање отпада користе се контејнери запремине 3m ³ које празне јавне службе.
9.	Силоси и подни силоси	складишта се задржавају на постојећој локацији.

Извор: Служба за инспекцијске послове- општина Чока, подаци прикупљени анкетирањем директора предузећа

Квалитет подземних и површинских вода

Загађивање површинских и подземних вода последица је низа фактора, и то услед: упуштања непречишћених комуналних отпадних вода из насеља у природне реципијенте без одговарајућег третмана; неизграђености канализационе инфраструктуре у подручју ван границе грађевинског подучја, односно непрописно изграђених септичких јама, одлагања отпада у непосредној близини речних корита, употребе агрохемијских средстава у пољопривредној производњи; спирања задрљаних коловозних површина атмосферским падавинама, итд..

Водоснабдевање. Водоснабдевање насеља Чока врши се из насељског водозавода, на којем се вода црпи из пет бунара и капацитета је око 50 l/s. Сви бунари захватају воде другог водоносног хоризонта, на дубини од око 110 m.

Капацитети воде подмириће потребе становништва и индустрије и у наредном периоду.

Одвођење отпадних вода. Канализација насеља Чока је планирано по сепаратном канализационом систему, па се одвојеном мрежом прикупљају и одводе фекалне отпадне воде до локације будућег Постројења за пречишћавање отпадних вода, пре њиховог упуштања у реципијент – реку Тису, а отпадне воде из индустрије морају проћи кроз третман предпречишћавања до нивоа квалитета фекалних отпадних вода. Карактер реципијента захтева висок степен пречишћавања отпадне воде.

Канализациона мрежа фекалне канализације. Основна концепција канализационог система насеља Чока се не мења у односу на постојећи Генерални план. Техничко решење канализациона мреже предвиђа да се воде одводе гравитационо уз изградњу канализационих црпних станица где је то потребно. У деловима насеља где канализација не буде изграђена до изградње канализационог система, пријем и евакуација отпадних вода вршиће се путем водонепропусних септичких јама.

Постројење за пречишћавање отпадних вода. Локација централног уређаја за пречишћавање отпадних вода насеља је усвојена у складу са Генералним урбанистичким планом општине Чока. Нови простор обезбеђен за ову намену је омеђен са запада железничком пругом, са истока саобраћајницом Кикинда – Нови Кнежевац и са севера саобраћајницом за Сенту.

Реципијент за пријем пречишћених отпадних вода насеља Чока је река Тиса. Постројење за пречишћавање отпадних вода мора да обезбеди такав степен пречишћавања отпадних вода насеља да задовољи критеријуме квалитета пречишћење отпадне воде у складу са квалитетом воде реципијента. Третман отпадних вода мора укључивати примарни (механично третирање), секундарни (биолошко третирање) ниво пречишћавања. Уколико је неопходно, а у циљу заштите квалитета воде низводно од излива постројења за пречишћавање отпадних вода, предвидети и терцијарни ниво пречишћавања отпадних вода (филтрирање на накнадном медијуму, микрофилтрација, нанофилтрација). Технологију пречишћавања и димензионисање постројења извршити у свему према важећим законима, прописима, правилницима и препорукама из ове области.

Систем за одвођење атмосферских вода. Систем за прикупљање и одвођење атмосферских отпадних вода у насељу Чока је конципиран као систем отворених канала. Атмосферске воде се тренутно сакупљају постојећим отвореним каналима уз саобраћајнице и делимично евакуишу у постојеће мелиорационе канале одводног система "Чока", делом отичу ван насеља, а највећим делом се задржавају у ископаним јарковима. Уочени проблеми са унутрашњим водама на подручју подразумевали су знатну замуљеност уличних канала и пропуста, мале падове канала, мале дубине канала, као и нерофилисане одводне канале. Све наведено доводило је до изливања воде из уличне каналске мреже.

Описан систем атмосферске канализације чини окосницу планског решења и у складу је Генералним урбанистичким планом Чока. Главни сабирник атмосферских отпадних вода и надаље остаје мелирациони систем Чока, стим да је потребно извршити одговарајуће пречишћавање атмосферских вода пре испуштања у мелиорационе канале.

За одвођење атмосферских вода са насељених саобраћајница и слободних површина, потребно је извршити реконструкцију и чишћење постојећих уличних канала, као и извршити градњу нових тамо где још нису изграђени, паралелно са динамиком изградње нових саобраћајница. Отворени канали се зацевљују у централном подручју и зонама вишепородичне стамбене изградње, док у зонама породичне стамбене изградње и у другим зонама и локацијама где зацевљавање није неопходно и надаље остају отворени канали.

Употреба минералних ђубрива и пестицида у пољопривреди, има негативан утицај на квалитет воде и земљишта на подручју општине Чока. Прецизни подаци о укупној количини употребљеног вештачког ђубрива у пољопривредној производњи нису доступни, те је самим тим непознат у потпуности негативан ефекат истог, на квалитет површинских и подземних вода, земљишта и ваздуха.

До деградације земљишта долази и при експлоатацији нафте (експлоатациона поља).

На подручју Плана налазе се ливнице, чији рад мора бити строго контролисан.

Управљање отпадом

Циљ управљања отпадом је минимизирање штетног утицаја на животну средину, са ултимативно стабилним компонентама отпада, уз рационалну и одрживу експлоатацију природних ресурса. Управљање комуналним отпадом подразумева решавање следећих секторских задатака:

- заустављање негативних трендова у циљу унапређивања животне средине, квалитета становања и рада.
- формирање регионалне санитарне депоније комуналног отпада санирање садашњих нехиђијенских депонија комуналних отпада

Управљање отпадом на подручју општине Чока врши Јавно Комунално Предузеће „Чока“.

Депонија комуналног и индустријског-нетоксичног отпада. Званична депонија ЈКП „Чока“ смештена је на источном ободу насеља Чока, ван границе грађевинског подручја, на око 100 m од пута Чока-Црна Бара. Процењена површина под отпадом је 0,8 ha. Приликом одлагања, отпад се гура ка депресији на јужном ободу локације па је у том делу дебљина тела депоније преко 5 m. Процењена укупна количина одложеног смећа је између 10 000m³ и 15 000m³. Морфолошки састав отпада представља удео појединих врста отпада у карактеристичном узорку отпада. На депонију се одлажу органске материје, папир, текстил, метал, пластика, гума, стакло, грађевински отпад, остали отпад. Отпадне материје које имају својство опасног отпада су акумулятори и батерије, шприцеви, газе, лекови којима је истекао рок трајања, завоји, уља, хемикалије, амбалаже од хемијских средстава, лешеве угинулих животиња (Опасан отпад захтева посебан третман). Сметлиште(депонија) је ограђено, има

прикључак на јавни пут, рампу, али не постоји чуварска служба. Приликом пријема отпад се не мери и не евидентира. Не постоје системи за сакупљање процедурних и оцедних отпадних вода па постоји опасност од угрожавања отпадних вода. Не постоје системи за прикупљање и отплињавање отпадних гасова па су честе појаве спонтаних пожара. Отпад се распростире два пута месечно али се не засипа интерним материјалом. Не постоје прикључци за водоводну, електро и ПТТ инфраструктуру.

Према регионалној стратегији управљања отпадом, планира се потпуно затварање ове депоније. Сав отпад ће се, пре одвоза на регионалну депонију у Суботици, депоновати у трансфер-станици чија је изградња предвиђена на једној од три потенцијалне локације у Сенти.

Потребно је да, у планском периоду, постојећу депонију санирати, рекултивисати земљиште и увести средње и високо зеленило које ће се уклопити у врсте заштитног зеленила у околини.

На основу анализе стања тренутне ситуације у управљању комуналним отпадом разрађен је план одрживог управљања отпадом за период 2010-2020. године. (Локални план управљања отпадом општине Чока за период од 2010. до 2020. године „Службени лист општине Чока“ бр. 016-1/2010-XXI од 24.11.2010.). План уређује управљање чврстим комуналним отпадом на територији општине Чока од његовог настанка до коначног збрињавања, са основним циљем успостављања целовитог система управљања отпадом у складу са Националном стратегијом и постојећим европским захтевима и стандардима. Успостављање система управљања отпадом подразумева постизање пуне контроле над свим елементима и токовима отпада од настајања, сепарације, сакупљања, превоза до коначног одлагања. Локални план управљања отпадом представља базни документ који обезбеђује услове за рационално и одрживо управљање отпадом на нивоу општине Чока.

Приликом сакупљања и одлагања отпада на територији Плана, треба се потпуно придржавати смерница и обавеза у управљању отпадом које прописује Локални план управљања отпадом.

Сточно гробље се налази ван границе грађевинског подручја, на истоку и поред постојеће депоније комуналног отпада. Одлагање животињских лешева лоше утиче на квалитет воде и земљишта.

Рециклажно двориште. Рециклажно двориште је посебно опремљено место за издвојено одлагање дела комуналног отпада. Рециклажно двориште има могућности за издвојено одлагање мањег или већег броја различитих отпадних материјала. У оквиру рециклажног дворишта могуће је издвојено одлагати неопасан и опасан отпад. Рециклажно двориште може бити уређена јавна површина на којој су постављене посуде за одлагање различитих врста отпада или простор са халом намењеном разврставању и привременом складиштењу посебних врста отпада. У рециклажним двориштима може се, али и не мора вршити додатна обрада отпада. Главна улога рециклажних дворишта је прихват и привремено складиштење отпада. Она представљају места на којима треба обезбедити одвојено сакупљање папира, картона, стакла, пластике, метала, зеленог (биоразградивог) отпада, као и опасних отпада (батерија, акумулатора, лекова). Такође, рециклажна дворишта су уједно и места где грађани могу добити информације о поступању с отпадом, начинима смањења количина отпада и његовој употреби.

За одвојено сакупљање комуналног отпада путем рециклажног дворишта, потребно је применити следеће мере заштите за изграђени објекат:

- обезбедити локације за радне и манипулативне површине од 500m² – 1000m² са свим потребним инфраструктурним објектима и прикључцима (струја, вода, телефон, непропусна подлога, канализациона мрежа са сепаратором, објекат за запослене);
- критеријум за изградњу једног рециклажног дворишта је и гравитационо подручје пречника од 1 до 3 км;
- радно време треба прилагодити начину живота и потребама становништва
- надзор над радом рециклажног дворишта поверити квалификованом и обученом особљу
- предвидети издвојено сакупљање само оног отпада за које је осигурано поступање у

складу са захтевима целог система (корисни део комуналног отпада и опасан отпад)

- отпад се мора складиштити одвојено по саставу, врсти и агрегатном стању
- двориште мора бити ограђено и подна површина мора бити непропусна и отпорна на утицај складиштеног отпада.

Обзиром на структуру комуналног отпада предвидети посуде одговарајуће запремине за: папир, картон; стакло; ПЕТ амбалажу; металне лименке; стиропор; текстил; зелени отпад (трава, лишће, грање и сл.); кућни апарати (бела техника); метале, каблове; акумулаторе; батерије; отпадно моторно уље и сл.

Рециклажна дворишта имају низ предности јер:

- се успостављају близу генератора отпада
- мања је контаминација околног простора, због мање дужине транспорта отпада
- секундарне сировине овако одложене, постижу бољу цену на тржишту јер су мање запрљане
- смањују цену одлагања, транспорта и третмана комуналног отпада
- овако одложене сировине се одмах могу пласирати и прерађивати
- може се вршити контрола квалитета секундарних сировина на лицу места

Када не постоје услови за одвијање рециклаже у рециклажним двориштима због ограничавајућих фактора, као што су финансијска исплативост или недостатак простора за привремено складиштење материјала који чекају раздвајање, рециклажа се обавља у централном постројењу. Ова постројења се обично лоцирају ван насељених места.

Материјали који се уобичајено рециклирају на централним постројењима су:

- несортирани комунални отпад и
- све врсте опасних отпада који захтевају посебне услове и токове.

Нафта и гас

Нафтној индустрији Србије а.д. Нови Сад, решењем Покрајинског секретаријата за енергетику и минералне сировине бр. 115-310-00204/2004-02, од 29. 10. 2004. године, одобрено је извођење детаљних геолошких истраживања нафте и гаса на територији северног Баната на истражном простору број 5071, који обухвата и делове простора у обухвату Плана. Извођење геолошких истражних радова у периоду од 2005. до 2015. године се врши према Пројекту геолошких истраживања северног Баната.

Потенцијалне локације истражних бушотина биће одређене након изведених геофизичких испитивања и интерпретације добијених сеизмичких података. У случају открића лежишта угљоводоника биће изграђена инфраструктурна мрежа којом ће се повезати истражне и експлоатационе бушотине са сабирним системом.

На подручју обухвата Плана генералне регулације насеља Чока налази се експлоатационо подручје нафтно-гасног поља „Чока“.

Експлоатација угљоводоника се врши на основу Решења Покрајинског секретаријата за привреду бр. 310-8/77 од 02.03.1977. г. којим је издато одобрење за експлоатацију нафте и гаса нафтно-гасног поља „Чока“.

Ниво буке

На подручју Плана нема систематског праћења нивоа и учесталости буке, као ни праћење утицаја на здравље људи.

Најчешћи узрочник буке је саобраћај (на деоници државног пута I Б реда број 11(бивши М-24) и државног пута II реда бр.103 (бивши Р-112) , железничке пруге и општинских путева), а остали извори, као што су бука из привредне зоне, улична бука различитог порекла и бука у домаћинствима, су заступљени у мањој мери.

Имајући у виду ранг проблема, буку можемо поделити у две категорије:

- бука која потиче из инсталираних извора буке у поступку обављања делатности
- инфраструктурна бука

1.5. РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПЛАНА

Имајући на уму директну међузависност животне средине и људских активности (грађење, привреда, инфраструктура, пољопривреда), са становишта дугорочне организације коришћења, уређивања и заштите простора и животне средине, дефинисан је стратешки циљ: заштита животне средине кроз активну примену мера заштите, перманентну контролу и одговорност за поштовање и примену принципа одрживог развоја. На простору насеља су вреднована и разматрана следећа питања стања животне средине:

- стање и квалитет ваздуха,
- стање и квалитет вода ,
- стање земљишта,
- стање буке,
- стање јонизујућег и нејонизујућег зрачења,
- управљање отпадом.

На основу процене стања животне средине на планском подручју кључни проблеми заштите животне средине су следећи:

- одвођење и пречишћавање отпадних вода;
- сакупљање, транспорт и планско одлагање отпада;
- ненаменско коришћење плодног пољопривреног земљишта, деградација
- повишена саобраћајна бука у градском подручју и у непосредној околини дуж Државних путева и железничких пруга;
- неадекватно управљање заштитом животне средине у сектору привреде;
- неразвијен мониторинг животне средине и недовољно инвестирање у заштиту животне средине.

Управљање просторним развојем планског подручја са еколошког аспекта заснована је на:

- стратегији управљања животном средином и систему заштите и унапређивању животне средине, заштити свих вредности, унапређењу стања, ремедијацији деградираних зона и локација, рекултивацији девастираних подручја и планирању развоја система мониторинга;
- одрживом развоју привредних грана уз примену савремених технологија и посебних мера заштите животне средине;
- уређивање планског подручја, његово повезивање са природним целинама у окружењу уз поштовање мера очувања предеоних и пејзажних вредности и капацитета животне средине.

Разлози за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене

Сагласно члану 6. Закона о стратешкој процени утицаја („Сл. гласник РС” бр. 135/04 и 88/10), у Извештају о стратешкој процени утицаја нису посебно разматрана питања везана за климатске промене, промене озонског омотача и прекогранична загађења. Предметни План није посебно меродаван у потенцијално позитивном или негативном смислу, а са аспекта обавеза према међународним споразумима.

1.6. ПРИКАЗ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ НАСЕЉА ЧОКА

У процесу израде Плана и у поступку процене могућих утицаја стратешког карактера Плана на животну средину, анализирани су следећи аспекти:

- природне карактеристике, постојећа намена простора и створене вредности, стање комуналне опремљености и уређености подручја, досадашњи начин коришћења природних ресурса, постојеће стање животне средине и еколошки услови у простору, статус и стање предела и пејзажа;
- услови надлежних институција у поступку израде Плана и стратешке процене утицаја на животну средину;
- циљеви планских докумената вишег хијерархијског нивоа, циљеви секторских планова;
- ниво достигнутог развоја и могућности даљег одрживог развоја подручја, циљеви Плана генералне регулације насеља Чока;

На основу вишекритеријумске анализе и вредновања, планирана је намена простора, коридори инфраструктуре, правила уређења и правила грађења са интегрисаним мерама заштите животне средине. За процес имплементације Плана, прописане су смернице и мере заштите животне средине, као услов за реализацију планиране намене. Стратешком проценом утицаја Плана на животну средину разматрана су два могућа варијантна решења:

Варијанта - I - да се План генералне регулације насеља Чока, не усвоји;

Варијанта - II - да се План генералне регулације насеља Чока, усвоји и имплементира;

Утицаји стратешког карактера и укупни ефекти Плана на животну средину могу се утврдити кроз процену и поређење постојећег стања и циљева и планских решења, односно поређењем разматраних могућих варијантних решења Плана.

Приказ варијантног решења не усвајања Плана генералне регулације насеља Чока

Плански документ представља основни инструмент управљања простором. Недостатак Плана значи недостатак адекватних мера и услова за организовање активности у простору и његово контролисано коришћење.

Прихватањем **Варијанте I** одржало би се постојеће стање у простору које карактерише:

- негативни утицаји на квалитет ваздуха, вода и земљишта;
- недовољна инфраструктурна и комунална опремљеност, незадовољавајуће стање градских саобраћајница;
- неконтролисано испуштање отпадних вода у реципијенте,

Варијантно решење не усвајања Плана генералне регулације насеља Чока може за последицу имати:

- нарушавање основног концепта дугорочног одрживог развоја и стратешких смерница развоја општине ;
- недостатак мера и инструмената за управљање простором на еколошки прихватљив и одржив начин;
- непланска реализација појединачних пројеката и делатности на локацијама, зонама и целинама које не испуњавају претходне услове заштите простора и животне средине;
- појаву неконтролисане и непланске градње, што неминовно доводи до деградације, пејзажних и природних вредности на подручју Плана;
- угрожавање квалитета ваздуха, вода, земљишта и здравља становништва;
- непоштовање обавезујућих смерница и мера за уређивање подручја;
- нерационално коришћење и деградација природних ресурса и предеоних вредности подручја;

- непоштовање мера обавезног инфраструктурног и комуналног опремања и уређења, недовољна и неадекватна комунална и инфраструктурна опремљеност појединих делова подручја;
- непоштовање општих и посебних смерница и мера заштите животне средине из планова на вишем хијерархијском нивоу.

Приказ варијантног решења усвајања и имплементације Плана генералне регулације

Прихватањем **Варијанте II** стварају се се услови за побољшање квалитета живота становништва, уз спровођење мера заштите животне средине прописаних Планом и Стратешком проценом утицаја. Усвајање Плана генералне регулације представља варијантно решење којим се стварају услови за:

- одрживи развој на основама заштите и одрживог коришћења простора, природних и створених вредности и животне средине;
- рационалну организацију и уређење простора у границама утврђених грађевинских подручја;
- очување еколошког интегритета, регенеративног и апсорпционог капацитета простора и здравља становништва;
- заштиту природне и животне средине, (заштиту од аерозагађивања, загађивања подземних и површинских вода, земљишта, заштиту од прекомерне буке, управљање отпадом и отпадним водама);
- дефинисање мера заштите за хијерархијски ниже нивое, које ће се оперативно пројектовати и спроводити у процесу имплементације Плана израдом стратешких процена утицаја за планове нижег хијерархијског нивоа;
- дефинисање мера заштите при реализацији појединачних пројеката у границама Плана уз обавезну процену утицаја на животну средину, пројектовање и спровођење мера заштите, мера управљања акцидентом и контрола стања животне средине;
- праћење и контролу стања животне средине (мониторинг);
- имплементирање обавезујућих смерница прописаних планским документима вишег хијерархијског нивоа;
- укључивање јавности у процес планирања и доношења одлука везаних за развој предметног подручја.

1.7.РЕЗУЛТАТИ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

У поступку израде Концепта Плана генералне регулације насеља Чока обављен је широк круг консултација са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења. Све консултације су релевантне за процес процене и израду стратешке процене утицаја Плана генералне регулације на животну средину, а услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су кроз процес процене вредновани и имплементирани у планска решења. Консултације са заинтересованом јавношћу и појединцима биће обављене у току јавног увида, а резултати консултација биће саставни део Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана генералне регулације насеља Чока на животну средину.

Прибављени су услови, мишљења и сагласности од следећих надлежних и заинтересованих институција, органа, организација:

- ЈП „СРБИЈАГАС“, ул. Народног фронта 12, 21000 Нови Сад, бр. 06-01/2535 од 11.04.2012.
- Телеком Србија, Предузеће за телекомуникације а.д., Дирекција за технику, ИЈ Зрењанин/Киkinда, Радни центар Киkinда, Генерала Драпшина 26, 23300 Киkinда, 0025-103178/2 од 26.06.2012.
- Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, Управа за превентивну заштиту, ул. Кнеза Милоша бр. 101, бр. 217 – 329/12 од 16.05.2012.
- ЈП „ПУТЕВИ СРБИЈЕ“, бул. Краља Александра, 282, бр. 953 – 7322/12 – 1 од 01.06.2012.
- АД „Железнице Србије“, Сектор за стратегију и развој, Немањина 6, Београд, бр. 13/12-730 од 29.05.2012.
- Републички хидрометеоролошки завод, Кнеза Вишеслава 66, бр. 92-III-I-27/2012 од 18.04.2012.
- ЈП Склоништа, Бул. Михаила Пупина 117а, 11070 Н. Београд, бр. 42-74/12-1 од 12.04.2012.
- ЈП ПТТ саобраћаја „Србија“, ПЈ поштанског саобраћаја „Киkinда“, Генерала Драпшина 26, бр. 2012-41574/2 од 18.04.2012.
- Покрајински Секретаријат за здравство социјалну политику и демографију, Сектор за санитарни надзор, Одсек у Киkinди, Киkinда, бр. 129-о53-00207/2012-09 од 09.04.2012.
- Министарство одбране, Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру бр. 1232-5 од 04.06.2012.
- ЈП „Електромрежа Србије“, Дирекција за пренос електричне енергије, Погон Техника, Кнеза Милоша 11, 11000 Београд, бр. III-18-05-62/1 од 11.04.12.
- Завод за заштиту природе Србије, Покрајински Завод за заштиту природе, одељење у Новом Саду, Радничка 20 а, 21000 Нови Сад, бр. 03-598/2 од 11.10.2012. и бр. 03-1872/2 од 26.12.2012.
- Министарство одбране, Сектор за материјалне ресурсе, управа за инфраструктуру бр. 1232-2 од 24.04.2012.
- Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, Булевар Михајла Пупина 16, 21000 Нови Сад, бр. 130-501-1758/2012-06 од 31.08.2012.
- ЈП „Војводинашуме“, Прерадовићева 2, 21131 Петроварадин, бр. 4737 од 21.11.2012.
- Јавно водопривредно предузеће воде војводине Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25, Нови Сад, бр. 502/4-12 од 07.12.2012.
- НИС „НАФТАГАС“, део предузећа за истраживање и производњу нафте, природног гаса, подземних вода и геотермалне енергије, Нови Сад, Народног фронта, 12, 21000 Нови Сад
- Међуопштински Завод за заштиту споменика културе, Суботица, Трг слободе бр. 1, 24000 Суботица, бр. 188-1/2 од 22.03.2013.
- ЈКП „Чока“, Палих бораца, 5, 23320 Чока (сагласност), бр. 230 од 22.03.2013.
- Републички сеизмолошки Завод, Ташмајдан бб, Поштански фах 16, 11000 Београд, бр. 02.165/13 од 18.03.2013.
- Министарство унутрашњих послова, Секретаријат унутрашњих послова Киkinда, Одељење противпожарне полиције, Браце Татића, 5, 23300 Киkinда, 07/17 бр. 217-3-59/12 од 20.04.2012.
- Јавно водоводно предузеће воде Војводине Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25, 21000 Нови Сад, бр. I-502/4-12 од 07.12.2012.

2.0. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Општи и посебни циљеви стратешке процене дефинишу се на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму. На основу дефинисаних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене.

Приликом припреме Плана генералне регулације, уобичајено је да се изврши одговарајућа уградња и разрада циљева планова вишег реда, тако да се уз поштовање услова коришћења, уређења и заштите простора из планова вишег реда дефинишу специфични циљеви за планско подручје, конкретни разматрани простор, намену површина, доминантне делатности које се одвијају на посматраном подручју и сл.

2.1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

У складу са законским одредбама, у овом поглављу су приказани општи и посебни циљеви и индикатори стратешке процене. Општи циљеви стратешке процене припремљени су на основу стања животне средине, стратешких питања заштите животне средине од значаја за планско подручје и циљева и захтева у области заштите животне средине релевантних секторских докумената.

Основни циљ заштите животне средине на планском подручју је очување и унапређење стања животне средине, у односу на постојеће стање и планиран развој, уз примену начела превенције и предострожности и начела одрживог развоја у будућем развоју подручја.

Овај циљ се реализује следећим општим циљевима:

- очување квалитета животне средине: ваздуха, екосистема и биолошке разноврсности,
- обезбедити неопходне количине квалитетне воде за наводњавање,
- имплементација стратешких опредељења дефинисаних Локалним планом управљања отпадом општине Чока за период 2010-2020 год.;
- повећање броја становника обухваћених системом сакупљања отпада,
- смањење отпада на извору и управљање свим врстама отпада,
- плански и контролисани развој подручја уз поштовање принципа одрживог развоја и обавезних мера заштите животне средине;
- рационално коришћење природних ресурса, а нарочито необновљивих,
- заштита здравља становништва у границама Плана и у окружењу,
- поштовање планских мера, мера заштите животне средине, правила уређења и грађења,
- израдити локални регистар извора загађивања животне средине у складу са Законом о заштити животне средине,
- повећање бројности и структуре дивљачи и очување ретких и угрожених врста,
- развој ловног и риболовног туризма
- повећање обима инвестиција за заштиту животне средине,

Посебни циљеви произилазе из интегралног приступа у очувању ресурса и решавања проблема у животној средини:

- смањење нивоа емисије штетних материја у ваздух
- смањење изложености становништва повишеним нивоима буке
- очување квалитета површинских и подземних вода
- спречавање индивидуалних / неконтролисаних испуштања загађујућих материја у ваздух, воде и земљиште,
- очување обрадиво пољопривредног земљишта

- унапређење стања шума и повећање површине под шумом
- заштита основних чинилаца животне средине,
- успостављање и развој система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке),
- смањити ризик од поплава, ерозија и бујица, као и од других потенцијалних претњи и штетних дејстава вода,
- унапређење енергетске ефикасности
- унапређење и развој инфраструктуре
- очување биодиверзитета – избећи неповратне губитке,
- очување заштићених и незаштићених културних добара
- адекватно поступање са свим врстама отпада које ће настајати,
- рекултивација деградираних површина,
- очување и унапређење зоне заштитног зеленила,
- повећање насељености подручја,
- повећање запослености становништва,
- обезбедити учешће јавности у доношењу одлука које могу имати утицаја на квалитет животне средине, побољшати информисање становништва о заштити животне средине,

2.2. ИНДИКАТОРИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Планирање је кључна карика у систему управљања променама у животној средини, а почетни и најважнији корак у процесу планирања је формирање базе података (информационе основе) ради идентификације те исте средине. На основу идентификованог стања у могућности смо да предузмемо адекватне мере у планском процесу у циљу ефикасне заштите животне средине.

Саставни део информационог система представљају показатељи (индикатори). Показатељи управљања животном средином представљају веома битан сегмент у оквиру израде просторног или урбанистичког плана и један ниво у оквиру комплексног просторног информационог система. Сврха њиховог коришћења је у усмеравању планских решења ка остварењу циљева који се постављају.

Показатељи су веома прикладни за мерење и оцењивање планских решења са становишта могућих штета у животној средини и за утврђивање које неповољне утицаје треба смањити или елиминисати. Представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости, а неопходни су као улазни подаци за свако планирање (просторно, урбанистичко и др).

Индикатори стратешке процене су припремљени према циљевима стратешке процене, на основу индикатора стратегије одрживог развоја Републике Србије и приказани у следећој табели.

Табела бр. 3 - Општи и посебни циљеви са избором индикатора

	Општи циљеви	Посебни циљеви	Индикатори
Природне вредности	<p>1. очување квалитета животне средине: ваздуха, екосистема и биолошке разноврсности</p> <p>2. обезбедити неопходне количине квалитетне воде за наводњавање</p> <p>3. рационално коришћење природних ресурса, а нарочито необновљивих</p>	<p>1. очување квалитета површинских и подземних вода</p> <p>2. заштита основних чинилаца животне средине</p> <p>3. очување биодиверзитета- избећи неповратне губитке;</p> <p>4. Очување обрадиво пољопривредног земљишта</p> <p>5. унапређење стања шума и повећање површине под шумом</p> <p>6. Избећи оштећење заштићених и значајних природних добара</p> <p>7. Очување заштићених и незаштићених културних добара</p>	<p>1. број дана са прекораченом ГБЕ за таложне материја, чађ, SO_x, NO_x, CO</p> <p>2. процентуални удео коршћења еколошки прихватљивих енергената</p> <p>3. % изгубљених врста у односу на регион</p> <p>4. Квалитет површинских и подземних вода (pH, НРК, ВРК₅)</p> <p>5. Промена површина обрадивог земљишта (%)</p> <p>6. Промена површина шумског земљишта</p> <p>7. Број и површина оштећених заштићених и значајних природних добара</p>
Створене вредности	<p>1. обезбедити неопходне количине квалитетне воде за наводњавање</p>	<p>1. успостављање и развој система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке)</p>	<p>1. покривеност подручја системом за одвођење отпадних вода</p> <p>2. Квалитет воде у реципијенту</p> <p>3. број мерних места, стање мониторинг мреже</p>
Управљање отпадом	<p>1. смањење отпада на извору и управљање свим врстама отпада;</p> <p>2. повећање броја становника обухваћених системом сакупљања отпада,</p> <p>3. имплементација стратешких опредељења дефинисаних Локалним планом управљања отпадом општине Чока за период 2010-2020 год</p>	<p>1. адекватно поступање са свим врстама отпада које ће настајати</p>	<p>1. количина отпада која настаје</p> <p>3. % отпада који се депонује</p> <p>2. број Уговора потписаних са овлашћеним сакупљачима</p>
Плански услови и параметри	<p>1. плански и контролисани развој подручја уз поштовање принципа одрживог развоја и обавезних мера заштите животне средине</p> <p>2. заштита здравља становништва у границама Плана и у окружењу;</p> <p>3. кренути у што краћем року у реализацију и</p>	<p>1. смањење нивоа емисије штетних материја у ваздух</p> <p>2. смањење изложености становништва повишеним нивоима буке</p> <p>3. обезбедити учешће јавности у доношењу одлука које могу имати утицаја на квалитет животне</p>	<p>1. број покренутих поступака процене утицаја на животну средину</p> <p>2. степен изграђености, уређеност подручја</p> <p>3. Процентуални удео површина намењених за одмор и рекреацију</p> <p>4. % смањења површина земљишта угрожених поплавама, ерозијом</p> <p>5. Број стамбених објеката у зони повишене буке</p> <p>6. % смањења становника</p> <p>7. % запослених и</p>

*Извештај о стратешкој процени утицаја
Плана генералне регулације насеља Чока на животну средину*

	<p>изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода 4. поштовање планских мера, мера заштите животне средине, правила уређења и грађења 5. повећање бројности и структуре дивљачи и очување ретких и угрожених врста 6. развој ловног и риболовног туризма 7. изградити локални регистар извора загађивања животне средине у складу са Законом о заштити животне средине 8. повећање обима инвестиција за заштиту животне средине</p>	<p>средине, побољшати информисање становништва о заштити животне средине, 4. спречавање индивидуалних/ неконтролисаних испуштања загађујућих материја у ваздух, воде и земљиште; 5. унапређење енергетске ефикасности 6. смањити ризик од поплава, ерозија и бујица, као и од других потенцијалних претњи и штетних дејстава вода 7. рекултивација деградираних површина 8. повећање насељености подручја 9. очување и унапређење зоне заштитног зеленила 10. Очување насељености – заустављање иселјавања 11. повећање запослености становништва 12. Унапређење и развој инфраструктуре</p>	<p>незапослених 8. Број и квалитет нових елемената инфраструктуре</p>
--	--	--	---

3.0. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

У складу са законским одредбама процена могућих утицаја плана на животну средину се обавља у оквиру неколико фаза и подфаза, а садржани су следећи елементи:

- a) приказ процењених утицаја варијантних решења плана повољних са становишта заштите животне средине са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
- b) поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења;
- c) приказ процењених утицаја плана и програма на животну средину са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
- d) начин на који су при процени утицаја узети у обзир чиниоци животне средине укључујући податке о: ваздуху, води, земљишту, клими, јонизујућем и нејонизујућем зрачењу, буци и вибрацијама, биљном и животињском свету, стаништима и биодиверзитету; заштићеним природним добрима; становништву, здрављу људи, градовима и другим насељима, културно-историјској баштини, инфраструктурним, привредним и другим објектима или другим створеним вредностима, као и начин на који су при процени узете у обзир карактеристике утицаја: вероватноћа, интензитет, сложеност/реверзибилност, временска димензија (трајање, учесталост, понављање), просторна димензија (локација, географска област, број изложених становника, прекогранична природа утицаја), кумулативна и синергијска природа утицаја.

3.1. ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА

Законом није јасно прописано која варијантна решења подлежу процени. Имајући у виду законску регулативу у области планирања, уређења простора и изградњи објеката, предвиђа се израда планских варијантних решења. За избор најповољније варијанте уобичајено је да се користе критеријуми засновани на начелима економске оправданости, социјалне прихватљивости и еколошке одрживости. Другим речима, у пракси се на овај начин до фазе јавних консултација у начелу заузима став о варијантама, тако да се у пракси стратешке процене, по правилу процењују две варијанте, респективно три, и то: (1) прва варијанта да се план не усвоји, односно да не дође до спровођења плана; (2) друга у којој се план усваја и доследно спроводи; и (3) трећа – респективна (алтернативна), у којој се план усваја и спроводи уз подршку других планова, програма, пројеката и инструмената, који су у функцији развоја и заштите. За потребе ове стратешке процене разматрају варијанта нееспровођења и спровођење плана (уз подршку других планова, програма и инструмената).

Варијантна решења Плана генералне регулације насеља Чока представљају различите рационалне начине, средства и мере реализације циљева плана у појединим секторима развоја, кроз разматрање могућности коришћења одређеног простора за специфичне намене и активности, односно разматрање могућности коришћење различитих простора за реализацију конкретне активности која се планира. Поред тога, треба узети у обзир и варијанте имплементације плана. Укупни ефекти плана, па и утицаји на животну средину, могу се утврдити само поређењем са постојећим стањем, циљевима и варијантним решењима плана. За планове који имају већи степен неизвесности реализације, метод

израде сценарија модела развоја омогућује процену позитивних и негативних ефеката варијантних решења плана. У процени варијантних решења, процењују се циљеви стратешке процене у односу на секторе развоја у просторном плану у оквиру два сценарија примене плана: тзв. „реални” у случају да се план усвоји и примењује, тзв. „песимистички” у случају да се план не усвоји и не примењује и тзв. „оптимистички”, по коме се план усваја спроводи уз подршку програма, пројеката и других инструмената. Процена се обавља у складу са изабраним индикаторима за сваки циљ стратешке процене појединачно. Процена је квалитативног карактера и могући су следећи утицаји: (1) укупно позитиван утицај „+”; (2) укупно негативан утицај „-”; (3) неутралан – када нема директног утицаја „0”; (4) нејасан утицај „?”.

Извештај о стратешкој процени утицаја
Плана генералне регулације насеља Чока на животну средину

Табела 4. Процена утицаја у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијантама 1 (да се план не примењује) и 2 (да се план примењује)

Циљеви СПУ

1 Смањење нивоа емисије штетних материја у ваздух 2 Смањење изложености становништа повишеним нивоима буке 3 Очување квалитета површинских и подземних вода 4 Спречавање индивидуалних / неконтролисаних испуштања загађујућих материја у ваздух, воде и земљиште 5 Очување обрадивог пољопривредног земљишта 6 Унапређење стања шума и повећање површине под шумом 7 Заштита основних чинилаца животне средине 8 Унапређење и развој система мониторинга животне средине(ваздуха, вода, земљишта и буке) 9 Смањити ризик од поплава, ерозија и бујица, као и од других потенцијалних претњи и штетних дејстава вода 10 Унапређење енергетске ефикасности	11 Очување биодиверзитет – избећи неповратне губитке 12 Избећи оштећење заштићених и значајних природних добара 13 Рекултивација деградираних површина 14 Адекватно поступање са свим врстама отпада које ће настајати 15 Унапређење и развој инфраструктуру 16 Очување и унапређење зоне заштитног зеленила 17 Повећање насељености подручја 18 Повећање запослености становништва 19. Обезбедити учешће јавности у доношењу одлука које могу имати утицаја на квалитет животне средине, побољшати информисање становништва о заштити животне средине

Сектор плана	Сценарио развоја	Циљеве стратешке процене утицаја																		
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Техничка инфраструктура и комунална опрема	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	0	+	0	+	+	+	+	+
Привреда	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	0	0	-	-	0	-	0	-	0	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	0	0	+	+	0	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+
Водоснабдевање	ВАРИЈАНТА 1	0	0	-	-	-	0	-	-	-	0	-	-	0	0	0	-	-	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	+	+	+	0	+	+	+	0	+	+	0	0	+	+	+	0	0
Зеленило	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	-	-	-	0	0	0	0	0	-
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	0	0	0	0	+	+	+	+	+	+	0	+	0	0	0	+
Саобраћај	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	-	-	0	-	-	
	ВАРИЈАНТА 2	-	-	-	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	+	+	0	+	+	
Становништво, насеља и јавне службе	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	0	0	-	0	-	0	0	0	-	-	-	-	0	
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	0	0	0	0	+	0	+	0	0	0	+	+	+	+	0	
Заштита животне средине	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0	-	0	0	-	
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	0	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	+	
Заштита предела, природних и културних добара	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	-	0	-	-	-	-	0	-	-	0	-	-	0	0	0	-
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	+	0	+	+	+	+	0	+	+	0	+	+	0	0	0	+
Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	-	-	0	-	-	-	-	-	-	0	-	-	0	0	-	0
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	+	+	0	+	+	+	+	+	+	0	+	+	0	0	+	0

+ – укупно позитиван утицај,
 - – укупно негативан утицај,
 0 – нема директан утицај,
 ? – или нејасан утицај

3.2. РАЗЛОЗИ ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ ВАРИЈАНТНОГ РЕШЕЊА

На основу одредби члана 15. Закона, пореде се варијантна решења и даје приказ разлога за избор најповољнијег решења. Варијантна решења су поређена према циљевима стратешке процене и секторима у плану. Варијанта 1 се односи на неусвајање плана (а самим тим и спровођење плана) је неповољније са свих аспеката. Варијанта 2 се односи на усвајање и спровођење плана уз подршку стратегија, планова и програма. У варијанти 1 да се план генералне регулације не донесе и да се развој одвија стихијски могу се очекивати само негативни ефекти код сваког сектора/активности и ниједан позитиван ефекат у односу на циљеве стратешке процене утицаја. Истовремено, процењени варијантни утицаји са собом носе и одређени степен ентропије који није могуће са прецизношћу предвидети. У варијанти 2 да се План генералне регулације имплементира уз подршку примена других стратегија, планова и програма могу се очекивати позитивни ефекти у сваком сектору/активности, који отклањају већину негативних тенденција у развоју, у случају да План не би имплементирао. У овој варијанти могу се јавити и појединачни негативни ефекти, али само на извору, повременог и тренутног карактера. То су следећи ефекти:

- конверзија пољопривредног земљишта услед изградње објеката саобраћајне инфраструктуре и привредних објеката у привредно-радним зонама;
- у појасевима непосредно уз државне путеве и железничке пруге могуће је повремено прекорачење граничних вредности загађености ваздуха;
- могућност повећања концентрације загађујућих материја у атмосфери и индустријских отпадних вода услед развоја привредних објеката;
- у појасевима непосредно уз државне путеве и железничке пруге могуће је повремено прекорачење граничних вредности нивоа буке.

На основу претходне анализе и процене варијантних решења, може се закључити да је варијанта доношења предложеног Плана знатно повољнија у односу на варијанту да се план не донесе.

3.3. ЕВАЛУАЦИЈА КАРАКТЕРИСТИКА И ЗНАЧАЈА УТИЦАЈА ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА

Евалуација карактеристика планских решења представља процену утицаја у ужем смислу. У овој фази се обавља евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења на животну средину. Претходно је потребно извршити селекцију планских решења од значаја за животну средину и класификацију према секторима/сегментима у плану. Евалуација утицаја врши се са циљем да се утврди значај утицаја, према критеријумима из Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину. У обзир су узимају следеће карактеристике утицаја:

- Врста утицаја,
- Вероватноћа да се утицај појави,

*Извештај о стратешкој процени утицаја
Плана генералне регулације насеља Чока на животну средину*

- Временска димензија односно трајање утицаја, према временском хоризонту ПГР-а: краткорочни утицаји; средњорочни утицаји; дугорочни утицаји (период после временског хоризонта ПГР-а)
- Учесталост утицаја,
- Просторна димензија утицаја.

Наведене карактеристике утицаја су вредноване према врсти Плана генералне регулације, како је приказано у следећој табели.

Табела 5. Вредновање карактеристика утицаја

Врста утицаја	Вероватноћа утицаја	Трајање утицаја	Учесталост утицаја	Просторна димензија утицаја
3+ Врло Позитиван	<ul style="list-style-type: none"> • Веома вероватан утицај – ВВ 	<ul style="list-style-type: none"> • краткорочан – К • средњорочан – С 	<ul style="list-style-type: none"> • повремен – ПУ • учестао – У • средње учестао – СУ 	• Гл – Могући глобални утицај
2+ Веома позитиван				• М – Могућ међународни утицај
1+ Позитиван	<ul style="list-style-type: none"> • утицај вероватан - В 	<ul style="list-style-type: none"> • дугорочан – Д 	<ul style="list-style-type: none"> • веома учестао - ВУ • сталан – СтУ 	• П – Могућ прекогранични утицај
0 Неутралан				• Н – Могућ утицај на националном нивоу
1- негативан	<ul style="list-style-type: none"> • утицај могућ – М • утицај није вероватан – НВ 			• Р – Могућ утицај у оквиру простора регије
2- врло негативан				• Гр – Могућ утицај у простору општине
3- веома негативан				• Л – Могућ утицај у некој зони или делу општине
				• И – Могућ утицај на самом извору

Значај утицаја процењује се у односу на величину (интензитет) утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај. Утицаји, односно ефекти, планских решења, према величини промена се оцењују бројевима од -3 до +3, где се знак минус односи на негативне, а знак плус на позитивне промене, како је приказано у табели. Овај систем вредновања примењује се како на појединачне индикаторе утицаја, тако и на сродне категорије преко збирних индикатора.

Табела 6. Критеријуми за оцењивање величине утицаја

Величина утицаја	Ознака	Опис
Критичан	- 3	Јак негативан утицај
Већи	- 2	Већи негативан утицај
Мањи	- 1	Мањи негативни утицај
Нема утицаја или нејасан утицај	0	Нема утицаја, нема података или није примењиво
Позитиван	1 +	Мањи позитивни утицај
Повољан	2 +	Већи позитиван утицај
Врло повољан	3 +	Јак позитиван утицај

У табели дати су критеријуми за вредновање просторних размера могућих утицаја.

Табела 7. Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја

Размере утицаја	Ознака	Опис
Глобални	Гл	Могући глобални утицај
Међународни	М	Могућ међународни утицај
Прекогранични	П	Могућ прекогранични утицај
Државни	Н	Могућ утицај на националном нивоу
Регионални	Р	Могућ утицај у оквиру простора регије
Општински	Гр	Могућ утицај у простору општине
Локални	Л	Могућ утицај у некој зони или делу општине
Изворни	И	Могућ утицај на самом извору

Вероватноћа да ће се неки процењени утицај догодити у стварности такође представља важан критеријум за доношење одлука у току израде плана. Вероватноћа утицаја одређује се према скали приказаној у табели.

Табела 8. Скала за процену вероватноће утицаја

Вероватноћа	Ознака	Опис
80%	ВВ	Веома вероватан утицај
Више од 50%	В	Утицај вероватан
Мање од 50%	М	Утицај могућ
Мање од 1%	НВ	Утицај није вероватан

Утицаји по ефектима могу бити краткорочни, средњерочни и дугорочни. Краткорочни утицаји су они који имају сезонски карактер и везани су за сезонске активности, појаве и процесе. Средњерочни утицаји су по правилу утицаји који се везују за средњерочне етапе спровођења планских решења, док дугорочни утицаји имају дугорочне ефекте.

Табела 9. Критеријуми за процену трајања утицаја

Трајање утицаја	Ознака	Опис
Мањи од годину дана	К	Сезонски утицај који се одвија у току године
од 1 до 4 година	С	Утицај који је везан за етапе планираних решења
Више од 4 година	Д	Дугорочан утицај – утицај који има дугорочне ефекте

Утицаји по учесталости могу бити повремено учестали, учестали, средње учестали, веома учестали и стални. Повремени утицаји су они који се јављају само у току одвијања периодичне – повремене активности и са престанком посматране активности нестају. Учестали утицаји су они који се јављају услед учесталих активности и чији ефекти се бележе и по престанку активности. Средње учестали су утицаји који су последица средње учесталих активности, док су веома учестали утицаји они који су готово стални, само имају повремене прекиде. Стални утицаји су свакодневни утицаји.

Табела 10. Критеријуми за процену учесталости утицаја

Учесталост утицаја	Ознака	Опис
Повремено учестали	ПУ	Повремен утицај који се јавља само у току одвијања периодичне – повремене активности
Учестао	У	Утицај који се јавља услед учесталих активности
Средње учестао	СУ	Утицај који је последица средње учесталих активности
Веома учестао	ВУ	Утицаји који се повремено не јављају
Сталан	СТУ	Утицаји који су стално присутни

На основу критеријума процене величине и просторних размера утицаја планских решења на циљеве стратешке процене (приказаних у ранијим табелама) врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева стратешке процене.

У зависности од значаја плана, карактеристика планског подручја, концептуалних и циљних поставки, стратешких опредељења, планских решења, смерница и мера за спровођење, одредиће се утицаји од стратешког значаја, односно карактеристике које одређују значајан утицај. Резултати евалуације значаја утицаја планских решења приказују се табеларно у оквиру тзв. „матрица процене утицаја”.

*Извештај о стратешкој процени утицаја
Плана генералне регулације насеља Чока на животну средину*

Табела 11. Матрице процене утицаја

		Циљеви СПУ	
1	Смањење нивоа емисије штетних материја у ваздух	11	Очување биодиверзитета – избећи неповратне губитке
2	Смањење изложености становништа повишеним нивоима буке	12	Избећи оштећење заштићених и значајних природних добара
3	Очување квалитета површинских и подземних вода	13	Рекултивација деградираних површина
4	Спречавање индивидуалних / неконтролисаних испуштања загађујућих материја у ваздух, воде и земљиште	14	Адекватно поступање са свим врстама отпада које ће настајати
5	Очување обрадивог пољопривредног земљишта	15	Унапређење и развој инфраструктуру
6	Унапређење стања шума и повећање површине под шумом	16	Очување и унапређење зоне заштитног зеленила
7	Заштита основних чинилаца животне средине	17	Повећање насељености подручја
8	Унапређење и развој система мониторинга животне средине(ваздуха, вода, земљишта и буке)	18	Повећање запослености становништва
9	Смањити ризик од поплава, ерозија и бујица, као и од других потенцијалних претњи и штетних дејстава вода	19	Обезбедити учешће јавности у доношењу одлука које могу имати утицаја на квалитет животне средине ,побољшати информисање становништва о заштити животне средине
10	Унапређење енергетске ефикасности		

Планска решења	Циљеви стратешке процене																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Демографска ревитализација простора	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+2	+2	+1
Увећање и унапређивање пољопривредне производње (интезивирање пољопривредне производње и проширење асортимана тржишне понуде)	0	0	0	0	+3	0	0	0	0	0	0	+2	+2	0	0	0	0	+1	0
Усклађивање обима пољопривредне производње са природним условима и ограничењима	0	0	0	0	+2	0	0	0	0	0	0	+2	0	0	0	0	0	+1	0
Енергетска штедљивост и развој ефикасних технологија	+2	0	+1	0	0	0	0	0	0	+3	0	0	0	0	+2	0	0	+1	0
Унапређење зеленила	0	0	0	0	0	+2	+2	+3	+2	0	+2	+2	+2	0	0	+2	0	0	0
Унапређење одвођења и пречишћавања отпадних вода	0	0	+2	+3	0	0	+2	+2	0	0	0	0	0	0	+2	0	0	0	0
Унапређење управљања водама бедемима , заштитиним зеленилом	0	0	+2	0	+2	0	+3	+2	+2	0	+1	+2	0	0	0	0	0	0	0
Унапређење саобраћајне повезаности(обилазница око Чоке) ,рехабилитација коловоза и путних објеката.	0	-1	0	0	0	0	0	+3	0	0	0	0	0	0	+3	0	+2	0	0
Развој електроенергетске инфраструктуре(у границама грађевинског подручја)	+1	0	0	0	0	0	0	+3	0	+3	0	0	0	0	+1	0	0	+2	0

*Извештај о стратешкој процени утицаја
Плана генералне регулације насеља Чока на животну средину*

Планска решења	Циљеви стратешке процене																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Развој телекомуникационе инфраструктуре(у границама грађевинског подручја)	0	0	0	0	0	0	0	+3	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	+1	+2
Унапређење управљања отпадом, Регионални приступ у управљању отпадом	+1	0	+3	0	0	0	+2	+3	0	0	+1	+1	+1	+3	+2	0	0	0	+2
Мере за заштиту ваздуха	+3	0	0	+3	0	0	+3	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+2
Мере за заштиту вода	0	0	+3	+3	0	0	+3	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+2
Мере за заштиту земљишта	0	0	0	+3	+2	0	+3	+3	0	0	0	+2	+2	0	0	+2	0	0	+2
Мере заштите од буке	0	+3	0	0	0	0	0	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+2
Интегрална заштита природних вредности	0	0	+2	+2	+2	+2	+3	+3	0	0	+2	+2	+1	0	0	+2	0	0	+2
Заштита природних и културних добара и предела и евидентирање нове културне баштине	0	0	0	+2	0	0	+3	+3	0	0	0	+3	0	0	0	0	0	0	+2
Мере заштите од природних и техничко – технолошких несрећа	0	0	0	+2	+2	+1	+1	+1	+2	0	+1	+2	+1	+1	+1	0	0	0	+1

* - критеријуми према табелама за евалуацију величине утицаја планских решења

*Извештај о стратешкој процени утицаја
Плана генералне регулације насеља Чока на животну средину*

Табела 12. Матрице процене утицаја

Циљеви СПУ

1	Смањење нивоа емисије штетних материја у ваздух	11	Очување биодиверзитета – избећи неповратне губитке
2	Смањење изложености становништа повишеним нивоима буке	12	Избећи оштећење заштићених и значајних природних добара
3	Очување квалитета површинских и подземних вода	13	Рекултивација деградираних површина
4	Спречавање индивидуалних / неконтролисаних испуштања загађујућих материја у ваздух, воде и земљиште	14	Адекватно поступање са свим врстама отпада које ће настајати
5	Очување обрадивог пољопривредног земљишта	15	Унапређење и развој инфраструктуру
6	Унапређење стања шума и повећање површине под шумом	16	Очување и унапређење зоне заштитног зеленила
7	Заштита основних чинилаца животне средине	17	Повећање насељености подручја
8	Унапређење и развој система мониторинга животне средине(ваздуха, вода, земљишта и буке)	18	Повећање запослености становништва
9	Смањити ризик од поплава, ерозија и бујица, као и од других потенцијалних претњи и штетних дејстава вода	19	Обезбедити учешће јавности у доношењу одлука које могу имати утицаја на квалитет животне средине, побољшати информисање становништва о заштити животне средине,
10	Унапређење енергетске ефикасности		

Планска решења	Циљеви стратешке процене																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Демографска ревитализација простора						Гр											Гр	Гр	Гр
Увећање и унапређивање пољопривредне производње (интезивирање пољопривредне производње и проширење асортимана тржишне понуде)					Л							Гр	Л					Л	
Усклађивање обима пољопривредне производње са природним условима и ограничењима					Л							Гр						Л	
Енергетска штедљивост и развој ефикасних технологија	Л		Л								Гр					Гр		Гр	
Унапређења зеленила						Гр	Гр	Гр	Л		Гр	Гр	Л			Л			
Унапређење одвођења и пречишћавања отпадних вода			Гр	Гр			Л	Гр								Гр			
Унапређење управљања водама бедемима , заштитним зеленилом			Л		Л		Л	Гр	Л		Л	Л							
Унапређење саобраћајне повезаности(обилазница око Чоке) ,рехабилитација коловоза и путних објеката.		Л						Р								Р		Гр	
Развој електроенергетске инфраструктуре(у границама грађевинског подручја)	Л							Гр		Гр						Гр		Гр	

*Извештај о стратешкој процени утицаја
Плана генералне регулације насеља Чока на животну средину*

Планска решења	Циљеви стратешке процене																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Развој телекомуникационе инфраструктуре(у границама грађевинског подручја)								Гр							Гр			Гр	Гр
Унапређење управљања отпадом, Регионални приступ у управљању отпадом	Л		Гр				Л	Р			Л	Л	Л	Гр	Гр				Гр
Мере за заштиту ваздуха	Гр			Гр			Гр	Гр											Гр
Мере за заштиту вода			Гр	Гр			Гр	Гр											Гр
Мере за заштиту земљишта				Гр	Гр		Гр	Гр				Гр	Гр			Л			Гр
Мере заштите од буке		Гр						Гр											Гр
Интегрална заштита природних вредности			Гр	Гр	Гр	Гр	Гр	Гр			Гр	Гр	Гр			Гр			Гр
Заштита природних и културних добара и предела и евидентирање нове културне баштине				Л			Гр	Гр				Гр							Гр
Мере заштите од природних и техничко – технолошких несрећа				Гр	Гр	Гр	Гр	Гр	Гр		Л	Л	Л	Л	Гр				Гр

* - критеријуми према табелама за евалуацију просторних размера утицаја планских решења

*Извештај о стратешкој процени утицаја
Плана генералне регулације насеља Чока на животну средину*

Табела 13. Матрице процене утицаја

ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ	ИДЕНТИФИКАЦИЈА И ЕВАЛУАЦИЈА ЗНАЧАЈНИХ УТИЦАЈА		ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
	Ознака циља СПУ	Ранг	
Демографска ревитализација простора	6 17 18 19	Гр / +3 / В / Д / У	Вероватни су јаки позитивни ефекти на очување насељености града
Увећање и унапређивање пољопривредне производње (интезивирање пољопривредне производње и проширење асортимана тржишне понуде)	5 12 13 18	Гр / +2 / В / Д / У	Очекују се значајни позитивни ефекти на очување пољопривредног земљишта, ливада и пашњака у функцији пољопривреде и сточарства.
Усклађивање обима пољопривредне производње са природним условима и ограничењима	5 12 18	Гр / +2 / В / Д / У	Извесни су значајни позитивни ефекти на очување заштићених и значајних природних добара.
Енергетска штедљивост и развој ефикасних технологија	1	Гр / +3 / В / Д / У	Очекују се јако позитивни дуготрајни ефекти на унапређење стања енергетске ефикасности који могу утицати на очување биодиверзитета, унапређење и развој инфраструктуре и повећање запослености. Све то ће позитивно утицати на подизање квалитета планског подручја.
	3	Гр / +2 / В / Д / У	
	10	Гр / +2 / В / Д / У	
	15 18	Гр / +2 / В / Д / У	
Унапређења зеленила	6	Гр / +2 / В / Д / У	Извесни су јаки позитивни утицаји на очувању шума, заштићених и значајних природних добара, биодиверзитета и заштите основних чинилаца животне средине.
	7	Гр / +2 / В / Д / У	
	8		
	9		
	11	Гр / +2 / В / Д / У	
	12		
13 16			
Унапређење одвођења и пречишћавања отпадних вода Унапређење управљања водама бедемима, заштитним зеленилом	3	Гр / +2 / ВВ / Д / У	Очекују се јаки позитивни ефекти плана на квалитет простора и самим тим на квалитет живота и здравље људи и на очување квалитета подземних и површинских вода и подизање квалитета простора. Извесни јаки позитивни ефекти у функцији заштите вода и здравља људи.
	4	Гр / +2 / В / Д / У	
	7	Гр / +2 / В / Д / У	
	8 15	Гр / +2 / В / Д / У	
Унапређење саобраћајне повезаности(обилазница око Чоке), рехабилитација коловоза и путних објеката.	2 8	Р / +3 / В / Д / У	Извесни су јаки позитивни утицаји који превазилазе границе планског подручја, а односе се стварање предуслова за даљи развој.
	15	Р / +3 / В / Д / У	
	18	Гр / +2 / ВВ / Д / У	
Развој електроенергетске инфраструктуре(у границама грађевинског подручја)	1 8 10 15 18	Гр / +3 / В / Д / У	Могући су значајни позитивни ефекти у смислу едукације становништва о питањим у вези са заштитом животне средине.

*Извештај о стратешкој процени утицаја
Плана генералне регулације насеља Чока на животну средину*

Развој телекомуникационе инфраструктуре(у границама грађевинског подручја)	8	Гр / +3 / В / Д / У	Могући су значајни позитивни ефекти у смислу едукације становништва о питањим у вези са заштитом животне средине.
	15		
Унапређење управљања отпадом, Регионални приступ у управљању отпадом	18	Гр / +2 / В / Д / У	Очекују јаки позитивни ефекти плана на квалитет ваздуха и вода на планском подручју као последица одрживог управљања отпадом. Очекују се позитивни утицаји рекултивацијом деградираних површина чиме ће се значајно подићи амбијенталне вредности простора.
	19		
	1	Р / +3 / В / Д / У Гр / +3 / В / Д / У	
	3		
	7		
	8		
	11		
	12		
	13	Гр / +2 / В / Д / У	
	14		
15	Гр / +2 / В / Д / У		
19			
Мере заштите ваздуха	1	Гр / +3 / В / Д / У	Очекују се значајни позитивни утицаји на квалитет ваздуха.
	4		
	7		
	8		
	19	Гр / +2 / В / Д / У	
Мере за заштиту вода	3	Гр / +2 / М / Д / У	Очекују се јаки позитивни ефекти плана на квалитет подземних и површинских вода и очување биодиверзитета у води што ће укупно утицати на подизање квалитета планског подручја.
	4		
	7	Гр / +2 / В / Д / У	
	8		
19	Гр / +2 / М / Д / У Гр / +2 / М / Д / У Гр / +2 / М / Д / У Гр / +2 / В / Д / У		
4			
5			
7			
8			
Мере за заштиту земљишта	12	Гр / +2 / М / Д / У	Очекују се значајни позитивни утицаји на квалитет земљишта.
	13		
	16		
	19	Гр / +2 / В / Д / У	
	2		
	5		
Мере за заштиту од буке	8	Гр / +2 / В / Д / У	Очекују се јаки позитивни ефекти на заштиту од буке, односно смањење изложености становништва повећаном интензитету буке.
	19		
	3	Гр / +3 / В / Д / У Гр / +2 / М / Д / У Гр / +2 / В / Д / У Гр / +2 / В / Д / У	
4			
5			
6			
7			
8			
11	Гр / +2 / В / Д / У		
12			
Интегрална заштита природних вредности	3	Гр / +3 / В / Д / У	Извесни су јаки позитивни ефекти плана на биодиверзитет, заштићена и значајна природна добра, на очување квалитета вода пољопривреденог и чумског земљишта. што је у складу са карактеристикама и основном наменом планског подручја.
	4		

*Извештај о стратешкој процени утицаја
Плана генералне регулације насеља Чока на животну средину*

	13		
	16		
	19		
Мере заштите од природних и техничко – технолошких несрећа	4	Гр / +2 / М / Д / У	Очекују се значајни позитивни ефекти плана дефинисањем мера заштите од природних несрећа које се могу десити на планском подручју и у постојећим и планираним објектима на подручју плана
	5		
	6		
	7		
	8		
	9		
	11		
	12		
	13		
	14		
	15	Гр / +2 / М / Д / У	
	19		
Заштита природних и културних добара и предела и евидентирање нове културне баштине	4	Р / +3 / В / Д / У	Очекује се значајан допринос заштити нове и постојећег заштићеног културног наслеђа, а све у функцији стварања разноврсније и богатије туристичке понуде.
	7	Гр / +2 / В / Д / У	
	8	Гр / +2 / В / Д / У	
	12	Гр / +2 / В / Д / У	
	19		

* - критеријуми према табелама за евалуацију просторних размера утицаја планских решења

КУМУЛАТИВНИ И СИНЕРГИЈСКИ УТИЦАЈИ

На основу одредаба члана 15. Закона о стратешкој процени, стратешка процена обухвата и процену кумулативних и синергијских ефеката. Теоријски је могуће да се јаве интеракције међу мањим утицајима како планских решења, тако и појединачних објеката и активности на планском подручју. Примера ради, кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат (загађивање ваздуха, вода или пораст нивоа буке).

Синергијски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја. Синергијски ефекти се најчешће манифестују код људских заједница и природних станишта.

Позитивни кумулативни и синергијски ефекти планских решења очекују се преваходно у погледу побољшања квалитета површинских и подземних вода, као и у погледу ефикасног третмана чврстог комуналног отпада. Инвестирање у изградњу инфраструктурних система (водоводна и канализациона мрежа), постојећу депонију санирати, рекултивисати земљиште и увести средње и високо зеленило које ће се уклопити у врсте заштитног зеленила у околини, у Планском периоду, до почетка рада Регионалне санитарне депоније у Суботици (Према регионалној стратегији управљања отпадом) допринеће укупном побољшању заштите животне средине, и уопштено, здравља становништва.

Са друге стране, мањи негативни кумулативни ефекти који се могу очекивати реализацијом планских решења односе на могућност несавесног угрожавања природних вредности подручја услед реализација саобраћајних праваца (загађење природних вредности и квалитета основних елемената животне средине) и привредних објеката у привредно-радним зонама (конверзија пољопривредног у грађевинско земљиште, могуће повећање концентрације загађујућих материја у води, ваздуху и земљишту, потенцијална опасност од настанка удеса и акцидентних ситуација, итд.). Такође, негативни кумулативни ефекти услед суперпонирања буке могу се очекивати у подручјима непосредне близине државних путева, новопланране обилазнице, железничке пруге и мреже локалних путева у оквиру грађевинског подручја општинског центра (у случају суперпонирања, резултатни ниво буке у зони преклапања би прелазило гранични дозвољени ниво буке за око 10 dB (A)).

3.4. МЕРЕ ЗА ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ И УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Заштита животне средине подразумева поштовање свих општих мера заштите животне средине и природе и прописа утврђених законском регулативом. У том смислу се, на основу анализираних стања животне средине у планском подручју и његовој околини и на основу процењених могућих негативних утицаја, дефинишу мере заштите. Мере заштите имају за циљ да утицаје на животну средину у оквиру планског подручја сведу у оквиру граница прихватљивости, а са циљем спречавања угрожавања животне средине и здравља људи. Мере заштите омогућавају развој спречавају конфликти на датом простору што је у функцији реализације циљева одрживог развоја.

Дефинисање мера заштите извршено је на основу анализе стања животне средине, процене могућих утицаја Плана на животну средину и фактора животне средине за које је утврђено да могу бити изложени највећем утицају.

Заштита и унапређење животне средине оствариће се побољшањем њеног укупног квалитета, а посредно и њених основних елемената: ваздуха, воде, земљишта и живог света. Овај циљ оствариће се спровођењем низа мера различитог карактера:

- правних – нормативних мера: доношење општих нормативно-правних аката Општинске управе о заштити и унапређењу животне средине, као и програма заштите и поступака и активности, критеријума понашања, а у вези са тим и санкционих поступака у случају непоштовања Закона; израда катастра загађивача и стално ажурирање од стране надлежних органа, при чему је нарочито важно успостављање мерних пунктова загађивања и услова праћења загађивања; забрана и ограничавање градње објеката који су потенцијални загађивачи у зонама становања, друштвених, рекреативних, здравствених, школских и других центара активности;
- техничко-технолошких мера: прилагођавање технолошких и производних процеса у индустрији захтевима и условима заштите од загађивања животне средине; уградња, контрола, употреба и одржавање инсталација и уређаја за пречишћавање загађених отпадних гасова и вода;
- урбанистичко-планских мера: правилан избор локације (нарочито производних и прерађивачких објеката) уз поштовање мезо и микролокационих карактеристика простора; формирање санитарних заштитних зона око индустрија и великих саобраћајница, при чему ширина санитарних зона зависи од степена загађења; овде се посебно наглашава израда елабората процена утицаја којима ће се оцењивати планска и пројектна решења у односу на захтеве животне средине, у складу са Законом.
- економских мера: прибављање материјалних средстава потребних за остваривање циљева заштите и унапређења животне средине кроз мере фискалне политике, издвајање доприноса из цене производа и услуга, накнаде за коришћење грађевинског земљишта, као и финансирање из новчаних накнада и казни за емитовање штетних продуката преко дозвољеног нивоа у животну средину.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА

Очување квалитета ваздуха на планском подручју и успостављање вишег стандарда квалитета ваздуха оствариће се применом следећих правила и мера заштите:

- Успоставити систем мониторинга квалитета ваздуха на подручју општине, тренутно контролу квалитета ваздуха врше индустријска постројења, којима Закон прописује обавезна повремена мерења квалитета ваздуха, преко овлашћене и акредитоване установе у складу са чланом 58. тачка 5. Закона о заштити ваздуха (Сл.гласник РС бр:36/09),
- Увести мерна места за контролу квалитета ваздуха (пре свега у централној зони насеља и дуж главних саобраћајних праваца)
- инсистирати на коришћењу гаса и алтернативних горива (биогаз и др.), у свим возилима друмског саобраћаја
- Ради заштите ваздуха обавезно разрешити питање загревања објеката на одговарајући начин (даљинско грејање).
- Израдити локални регистар извора загађивања животне средине у складу са Законом о заштити животне средине
- спречити одвијања делатности у склопу постојећих стамбених објеката, као и градњу нових објеката који могу угрозити околину, односно који користе токсичне, или у процесу производње производе опасне материје, буку, непријатне мирисе и сл...

Посебне мере заштите ваздуха када су постројења у питању су :

- Поштовање Уредбе о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух ;
- У случају прекорачења граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху, обавезно је предузимање техничко-технолошких мера или обустављање технолошког процеса, како би се концентрације загађујућих материја свеле на ниво прописаних вредности;
- Уколико дође до квара уређаја којим се обезбеђује спровођење прописаних мера заштите, или до поремећаја технолошког процеса, услед чега долази до прекорачења граничних вредности емисије, носилац пројекта је дужан да квар или поремећај отклони или прилагоди рад новонасталој ситуацији, односно обустави технолошки процес како би се емисија свела у дозвољене границе у најкраћем року;
- Код стационарног извора загађивања, у току чијег обављања делатности се могу емитовати гасови непријатних мириса, обавезна је примена мера које ће довести до редукције мириса, иако је концентрација емитованих материја у отпадном гасу испод граничне вредности емисије;
- Субјект новоизграђеног или реконструисаног стационарног извора загађивања за који није прописана обавеза издавања интегрисане дозволе или израде студије о процени утицаја на животну средину дужан је да пре пуштања у рад прибави дозволу.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВОДА

Приоритетне активности са становишта заштите вода у наредном планском периоду односиће се на адекватну заштиту вода што ће се остварити применом следећих мера заштите:

- обавезна је изградња недостајућих канализационих система за санитарне, технолошке и атмосферске воде ван границе грађевинског подручја, уз обавезни предtretман отпадних вода из свих привредних објеката пре упуштања у градски систем канализације.
- спровођење потпуне контроле испуштања, пречишћавања и упуштања отпадних вода у канализациони систем и водоток, односно праћење нивоа њиховог загађења, односно пречишћености (од стране Јавног комуналног предузећа и Водопривредне инспекције),
- санирати старе бунаре, који су служили као септичке јаме, санирати све септичке јаме које су на већој дубини од 4метра,
- обавезно је одговарајуће пречишћавање атмосферских вода пре испуштања у мелирационе канале
- неопходна је забрана или контролисана примена хемијских препарата у пољопривреди како не би досло до нарушавања квалитета вода,
- обавезан је правилан избор локације и врсте објеката, потенцијалних загађивача површинских и подземних вода уз одабир технолошких процеса у којима се максимално могуће примењује рецикулација и пречишћавање отпадних вода и повезивање на систем градске канализације;
- у реку Тису и отворене канале забрањено је испуштање било каквих вода осим условно чистих атмосферских и пречишћених отпадних вода које по Уредби о класификацији вода („Сл. гласник СРС“ бр. 5/68) припадају II класи вода и које по Уредби о граничним вредностима емисије загађујућих материја у води и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“ бр. 67/11) задовољавају прописане вредности;
- санитарно-фекалне отпадне воде и технолошке отпадне воде могу се испуштати у насељску канализациону мрежу тек по изградњи постројења за пречишћавање

- отпадних вода насеља. До изградње постројења ове отпадне воде, као привремено решење одводити у армиранобетонске водонепропусне септичке јаме,
- атмосферске воде (расхладне и сл.) чији квалитет одговара II класи воде могу се без пречишћавања одвести у атмосферску канализацију, околне површине, ригол и др., путем уређених испуста који су осигурани од ерозије,
  - неопходно је применити принцип “загађивач плаћа” у процесу приватизације, власници на време морају да знају све економске последице на том плану (улагање у заштитне системе за пречишћавање) или плаћање надокнаде које морају да буду веће од ефективних трошкова пречишћавања отпадних вода;
  - неопходно је постављање уређаја за континуирано мерење количине отпадних вода и израда извештаја о мерењу квалитета отпадних материја који се квартално доставља јавном водопривредном предузећу, Министарству животне средине, рударства и просторног планирања;
  - неопходна је едукација становништва и потрошача ради смањења примарног загађења

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЗЕМЉИШТА

Заштита земљишта спроводиће се применом правила и мера заштите:

- ограничавање коришћења пољопривредног земљишта за непољопривредне намене и ограничење конверзије пољопривредног у грађевинско земљиште, уз строгу контролу примене ових правила и мера;
- забрањено је испуштање и одлагање опасних и штетних материја на пољопривредном земљишту и у каналима за одводњавање и наводњавање;
- забрана или строго ограничена и контролисана примена агрохемијских средстава у пољопривреди - едукацијом пољопривредних произвођача о утицајима пољопривреде на животну средину и предностима производње еколошки безбедне хране на бази органске пољопривреде;
- Санација и рекултивација постојеће депоније и стварање услова за санитарно депоновање отпада до почетка експлоатације Регионалне санитарне депоније у Суботици
- Утврдити забрану постављања привремених објеката као што су киосци, металне гараже и сл. на јавним зеленим површинама
- Планом предвидети да уколико се приликом извођења грађевинских радова пронађу геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др), која би могла представљати заштићену природну вредност, налазач је дужан да исте пријави Министарству заштите животне средине и просторног планирања, у року од осам дана од дана проналаска, и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе, а све у складу са чланом 99. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/2010 и 91/2010);

МЕРЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

У циљу ефикасног управљања отпадом на подручју Плана утврђују се следеће мере:

- Санација и рекултивација постојеће депоније и стварање услова за санитарно депоновање отпада до почетка експлоатације Регионалне санитарне депоније у Суботици;
- Формирање система за организовано издвајање, прикупљање и пласман на тржиште секундарних сировина;

- Обезбедити највиши ниво комуналне хигијене спречавањем неадекватног депоновања отпада и формирања дивљих депонија,
- дефинисање принципа третмана и одлагања специфичног отпада на подручју Плана;
- потенцирање и стимулисање разврставања комуналног отпада од стране локалног становништва на месту одлагања;
- збрињавање медицинског отпада и отпада животињског порекла на прописан начин;

- решити проблем постојећих и могућих дивљих депонија грађевинског отпада и предвидети њихову санацију;
- локација и уређење депоније отпадних материја мора бити у складу са одредбама Правилника о депонији („Сл. Гласник РС“ , бр. 54/92),
- повећање броја становника обухваћених организованим сакупљањем комуналног отпада, санирање и привођење одговарајућој намени постојећих неусловних сметлишта;
- Едукација становништва, јавних служби и бизнис сектора о значају и начинима исправног поступања са отпадом.
- У простору еколошког коридора и зони непосредног утицаја ширине до 200 m од коридора, забрањено је одлагање отпада и свих врста опасних материја, складиштење опасних материја (резервоари горива и сл.) и нерегуларно одлагање отпада.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД БУКЕ

Заштита од буке и вибрација

Заштита од буке у животној средини засниваће се на спровођењу следећих правила и мера заштите:

- поштовањем граничних вредности о дозвољеним вредностима нивоа буке у животној средини у складу са прописима;
- подизањем појасева заштитног зеленила и техничких баријера на најугроженијим локацијама.

Законски нормативи у вези заштите становништва од штетног дејства буке доносе се у облику максимално дозвољеног нивоа меродавног параметра или параметара који представљају полазну обавезу испуњења услова везаних за проблематику буке. С обзиром да планско подручје није угрожено повећаним нивоом комуналне буке, основне мере заштите од њеног неповољног дејства односе се на унапређење саобраћајне матрице градског подручја, ради повећања проточности возила изградњом обилазнице као и постављање одговарајућих заштитних појасева зеленила између планираних инфраструктурних и привредних објеката који могу произвести буку већег интензитета и постојећих зона стамбене изградње.

Највиши дозвољени нивои буке изражени А - пондерисани нивоом у dB(A) (ЈУС У Ј6.205), према Правилнику о нивоу буке у животној средини (Сл. гласник РС 54/92) дати су у табели бр.

Табела бр.14. Највиши дозвољени нивои спољашње буке

Зоне	Намена простора	Највиши дозвољени ниво спољашње буке dB(A)	
		Дан	Ноћ
I	Подручја за одмор и рекреацију, болничке зоне и опоравилишта, културно - историјски локалитети, велики паркови	50	40
II	Туристичка подручја, мала и сеоска насеља, кампови и школске зоне	50	45
III	Чисто стамбена подручја	55	45
IV	Пословно-стамбена подручја, трговинско - стамбена подручја, дечја игралишта	60	50
V	Градски центар, занатска, трговачка, административно - управна зона са становима, зоне дуж аутопутева и магистралних саобраћајница	65	55
VI	Индустријска, складишна и сервисна подручја и транспортни терминали без становања	На граници зоне бука не сме прелазити нивое у зони са којом се граничи	

Препоруке за планирање са становишта сеизмичког ризика

Правила и услови изградње, односно технички нормативи су тако дефинисани да у случају максималних потреса може евентуално доћи до оштећења инфраструктуре. Подручје Плана генералне регулације се налази у релативно безбедном окружењу са аспекта сеизмичког ризика. У следећој табели дају се препоруке за асеизмичну градњу.

Табела бр. 15.-Препоруке за асеизмичну градњу

Степен MCS Скале	Јачина земљотреса	Ефекат	Утицај на инфра и супраструктуру
V	Умерен	Осећају га сви људи у затвореним просторијама	Без оштећења. Функционисање 100%
VI	Средње јак	Осећају га сви људи на отвореном простору. На лошије изграђеним објектима могућа мања оштећења	Могућа мања оштећења на комуналној инфраструктури Функционисање 90% и више
VII	Јак	Могућа рушења појединих делова изграђених објеката Видљива оштећења појединих објеката (пукотине, оштећења кровова и димњака)	Мања оштећења комуналне инфраструктуре. Могући краћи прекиди у водоснабдевању, напајања електричном енергијом и ТТ везама Функционисање до 90% Отклањање кварова у периоду до 24 h
VIII	Врло јак	Рушење појединих објеката	Оштећење комуналне и могућа оштећења регионалне и магистралне инфраструктуре Функционисање до 75% Отклањање кварова у периоду до 72 h
IX	Разоран	Тешка оштећења и рушење објеката	Оштећења комуналне и регионалне инфраструктуре Функционисање до 50% Отклањање кварова у периоду до 7 дана
> IX	катастрофалан	Тешка оштећења више од 50% објеката. Рушење изграђених објеката. Пукотине у тлу и промене на тлу и рељефу, промена водених токова	Тешка оштећења Потребна изградња нових и реконструкција оштећене инфраструктуре

ЗАШТИТА ОД ЈОНИЗУЈУЋЕГ И НЕЈОНИЗУЈУЋЕГ ЗРАЧЕЊА

Заштита од јонизујућих зрачења – обухвата мере заштите живота и здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства јонизујућих зрачења и мере нуклеарне сигурности, обавезне су при свим поступцима у вези са нуклеарним активностима и активностима којим се уређују услови за обављање делатности са изворима јонизујућих зрачења и нуклеарним материјалима, као и управљање радиоактивним отпадом. Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности прописује:

- увођење нових, виших стандарда у спровођењу мера заштите од јонизујућих зрачења, нуклеарне и радијационе сигурности;
- успостављање стриктног и целовитог надзора над изворима јонизујућих зрачења и нуклеарним објектима, радијационим делатностима и нуклеарним активностима, као и над управљањем радиоактивним отпадом;

Заштита од нејонизујућих зрачења – обухвата услове и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења, услове коришћења извора нејонизујућих зрачења и представљају обавезне мере и услове при планирању, коришћењу и уређењу простора. **Опште мере заштите од нејонизујућег зрачења** прописане су Законом о заштити од нејонизујућих зрачења („Сл.гласник РС” бр. 36/09):

- прописивање граница излагања нејонизујућим зрачењима;
- откривање присуства и одређивање нивоа излагања нејонизујућим зрачењима;
- одређивање услова за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- обезбеђивање организационих, техничких, финансијских и других услова за спровођење заштите од нејонизујућих зрачења;
- вођење евиденције о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- означавање извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса и зоне опасног зрачења на прописани начин;
- спровођење контроле и обезбеђивање квалитета извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса на прописани начин;
- примена средстава и опреме за заштиту од нејонизујућих зрачења;
- контрола степена излагања нејонизујућем зрачењу у животној средини и контрола спроведених мера заштите од нејонизујућих зрачења;
- обезбеђивање материјалних, техничких и других услова за систематско испитивање и праћење нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини;
- образовање и стручно усавршавање кадрова у области заштите од нејонизујућих зрачења у животној средини;
- информисање становништва о здравственим ефектима излагања нејонизујућим зрачењима и мерама заштите и обавештавање о степену изложености нејонизујућим зрачењима у животној средини.

Посебно су дате препоруке за дефинисање мера заштите од утицаја енергетске инфраструктуре, који су табеларно приказани.

Табела бр. 16.- Препоруке за дефинисање мера заштите од утицаја инфраструктуре²

ЕЛЕКТРОМРЕЖА И ОБЈЕКТИ		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Далековод 110 kV	Минимум 25m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Службени лист СФРЈ", број 65/88). Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење техничких прописа. За градњу објеката испод и у близини далековода потребна је сагласност "Електромережа Србије" или надлежног електродистрибутивног предузећа.
Далековод 35 kV	Минимум 10m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	
Далековод 10 kV	Минимум 5m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	
ТС 110/x kV	Минимум 2-3 ha.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња у близини Разводног постројења (ТС) условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Службени лист СФРЈ" бр. 65/88). Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење техничких прописа. За градњу објеката у близини постројења потребна је сагласност "Електромережа Србије" или надлежног електродистрибутивног предузећа.
ТС 35/x kV	Минимум 1 ha.	
Гасоводна мрежа и објекти		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Магистрални гасовод (P=50 bar)	Минимум 30m, обострано од ивице гасоводне цеви.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитном појасу. Изградња у близини гасовода и објекта у функцији гасовода условљена је Правилником о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима и нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт ("Службени лист СФРЈ" бр. 26/85). За добијање сагласности за градњу објеката у близини гасоводних мрежа и објеката уважити стандарде Србијагаса.
Разводни гасовод (P=50 bar)	Минимум 30m, обострано од ивице гасоводне цеви.	
Градски гасовод (P=6/12 bar)	Минимум 3m, обострано од ивице гасоводне цеви.	
Градски гасовод (P=4 бар)	Минимум 1m, обострано од ивице гасоводне цеви.	
Главна мернорегулациона станица (ГМРС)	50m у радијусу.	
Мернорегулациона станица (МРС)	15m у радијусу.	
Компресорска станица главни разделни чвор (КСГРЧ)	15m у радијусу.	
Остале енергетске мреже		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Продуктовод	Минимум 5 m, обострано од ивице цеви. У зависности од врсте флуида дефинише се шири појас заштите.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитној зони. Изградња у близини продуктовода дефинишаће се из Привремених правила грађења и важећих законских прописа.
Топловод	Минимум 1 m, обострано од ивице цеви.	

² Препоруке су дате за све енергетске системе различитих енергетских система, тако да имају општи (универзални) карактер и у том смислу коресподентни су планираним објектима и инфраструктурним мрежама

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ШУМА И ШУМСКОГ ЗЕМЉИШТА

Заштита шумске вегетације и животињског света спроводиће се перманентно како кроз израду одговарајуће документације, тако и кроз спровођење активности планираних посебним документима које треба донети у складу са законом .

Ради очувања шума, осим у случајевима када је Законом о шумама другачије прописано, забрањене су следеће радње:

- Трајно смањивање површина под шумама;
- Пустошење и крчење шума
- Чиста сеча шума која није планирана као редован вид обнављања шума;
- Сеча која није у складу с плановима газдовања шумама,
- Сеча стабала заштићених и строго заштићених врста дрвећа
- Подбељивање стабала;
- Паша, брст стоке, као и жирење у шуми;
- Сакупљање осталих шумских производа (гљива, плодова, лековитог биља, пужева и другог);
- Сеча семенских састојина и семенских стабала која није предвиђена плановима газдовања шумама;
- Коришћење камена , шљунка, песка, хумуса, земље и тресета, осим за изградњу инфраструктурних објеката за газдовање шумама;
- Самоволно заузимање шума, уништавање или оштећивање шумских засада, ознака и граничних знакова, као и изградња објеката који нису у функцији газдовања шумама;
- Одлагање смећа и штетних и опасних материја и отпадака, као и загађивање шума на било који начин;
- Предузимање других радњи којима се слаби приносна снага шуме или угрожава функцију шуме;

У јавном интересу је очување, заштита и унапређење стања шума, активирање свих потенцијалних шума и њихових функција, и подизање нових шума у циљу постизања оптималне шумовитости, просторног распореда и структуре шумског фонда у АП Војводини. Шуме, као добра од општег интереса, морају да се одржавају, обнављају и користе. Шумско земљиште се користи за шумску производњу и не може да се користи у друге сврхе осим у случајевима и под условима утврђеним Законом о шумама.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА

На стаништима заштићених и строго заштићених врста од националног значаја:

- забрањено је: мењати намену површина (осим у циљу еколошке ревитализације станишта), преоравати површине под природном вегетацијом, уклањати травни покривач са површинским слојем земљишта, подизати соларне и ветрогенераторе, градити рибњаке, отварати површинске копове, мењати морфологију терена, привремено или трајно одлагати отпад и опасне материје, уносити инвазивне врсте биљака и животиња .
- неопходно је: ускладити постојећи режим вода са циљевима заштите станишта, обезбедити одрживо коришћење травних површина станишта за кошење и испашу у складу са капацитетом станишта (очување старих раса и сорти, обнова екстензивног сточарства и сл.), обнављати шумарке аутохтоних врста на одговарајућим ливадским

стаништима до 20% покривности по парцели, односно до максималне величине појединачних површина до 0,05 ha.

- прибавити посебне услове заштите природе за следеће активности: изградња и реконструкција инфраструктуре и објеката, планирање рекреативних активности; уређење вода, радови на одржавању каналске мреже укључујући и уклањање вегетације и остале мелиорационе радове; геолошка и друга истраживања; подизање ваншумског зеленила, сеча дрвореда, група стабала и шумица, крчење жбуња, паљење вегетације ливада, пашњака и трстика, као и ревитализацију станишта, формирање појилишта (копање јаме, бушење новог или обнављање запушеног бунара), као и за подизање привремених објеката (надстрешнице и сл.).
- На језеру „Јамурина“, регистрованом станишту строго заштићене врсте барска корњача забрањено је мењати морфологију северне обале. Ова обала представља место на коме ова врста може да положи јаја и да младе јединке када се излегу несметано дођу до воде. Такође, ова обала ће и осталим врстама водоземаца и гмизаваца представљати место за презимљавање. Забрањен је спортски риболов на том делу језера. Покривност високог зеленила на овом делу обале не сме бити већа од 20%. Формирати добро осунчану, суву травну површину која се одржава редовним кошењем. Заливање овог дела травњака је дозвољено само током прве године ревитализације травне вегетације. Обезбедити могућност миграције корњача између обале и гробља.

Пронађена геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.) која би могла представљати заштићену природну вредност, налазач је дужан да пријави надлежном Министарству у року од осам дана од дана проналаска, и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Непокретна културна добра. Тежити очувању изворног изгледа архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, оригиналних материјала, функционалних карактеристика. Очување или рестаурација основних вредности функционалног склопа, ентеријера. На овим објектима је дозвољено осавремењавање које се мора извести уз услове и под надзором надлежне установе заштите. (Увођење савремених инсталација, под условом да не наруше ентеријерске вредности објекта.)

Накнадно дограђени неестетски делови грађевине и неадекватни помоћни објекти са парцеле и из окружења се уклањају. Дворишни простор са економским објектима се чува и у свему се мора ускладити са главним објектом.

Могућа је промена намене с тим да нове функције морају бити примерене архитектури и постојећем функционалном склопу објеката.

Рекламне табле, осветљење и др. на фасадама се могу поставити само према условима надлежног Завода за заштиту споменика културе.

Добра која уживају предходну заштиту. Према Закону о заштити културних добара имају исти третман као и НКД. Сачувани индустријски објекти су највероватније припадали имању породице Ледерер. У непосредној близини каштела Ледерер налази се сада само један млин и магацин док се нешто даље, на ивици насеља, налази вински подрум као и други објекти. Индустријски објекти су скормне и сврсисходне архитектуре, али је баш у том складу, пропорцијама и једноставности, лепота.

Археолошка налазишта. На свим наведеним налазиштима условљавају се будући грађевински захвати и земљани радови обавезом инвеститора да се обезбеди стручни

археолошки надзор и заштитна археолошка истраживања, а у зависности од значаја налазишта и систематска ископавања.

Градитељски објекти амбијенталног значаја. Објекти који немају посебне културно-историјске нити архитектонске вредности или су у таквом трошном стању да је неосновано покренути поступак заштите, предвиђени су за чување кроз документацију. У случају ако се предвиђа њихово рушење, потребно је обавестити Завод за заштиту споменика културе Суботице, како би се пре рушења објекат детаљно фотографски и технички снимиио.

У Чоки је сачуван изузетно мали број објеката грађанске архитектуре из 19. века и са почетка 20. века. Они су сконцентрисани на потезу од Ледерер каштела до Римокатличке цркве. Најстарији стамбени објекти датирају се из 19. века, грађени су у стилу провинцијског барока, класицизма и скромније варијанте еклектике. На жалост има их мање од десет, од којих су неки девастирани. Ови објекти, мада немају посебни историјско-архитектонску вредност, дају печат амбијенту насеља, те би било пожељно рестаурирати их у изворном облику. И читав простор је изгубио своје вредности обзиром да је баш на овоме потезу подигнут велики број индустријских објеката непримењених овом амбијенту.

Гробља. Одредити које су значајне личности које почивају у Чоки и њихово гробно место се чува стално. Препознати које се гробнице због естетске вредности не смеју дирати. Калварију по могућности требало би што пре обновити, рестаурирати.

Јавни споменици и спомен обележја. У Чоки се налази неколико јавних споменика, које треба сачувати на месту где се налазе. Крстови од кованог гвожђа су карактеристични за ове територије, те их треба чувати, одржавати и заштитити од временских услова.

4.0. СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ

Стратешка процена утицаја на животну средину ради се за следеће стратешке документе:

- просторне планове општина/градова
- секторске програме и планове којима се планира развој у општинама.

При изради стратешке процене за наведене документе процењују се утицаји стратешки значајних решења и концепата на животну средину, у складу са врстом и нивоом детаљности сваког документа.

Процена утицаја на животну средину ради се за постројења, објекте и делатности, како је законом прописано.

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину прописана је обавеза израде стратешке процене утицаја на животну средину за урбанистичке планове (члан 5., став 1.) За планове којима је предвиђено коришћење мањих површина на локалном нивоу одлуку о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана ако постоји могућност појаве значајних утицаја, што се утврђује према критеријумима датим у Прилогу 1. Закона (став 2. истог члана).

Ефикасно тумачење овог члана Закона за урбанистичке планове, како је пракса показала, је да за:

- Генерални урбанистички план и Планове генералне регулације обавезна је израда стратешке процене;
- Планове детаљне регулације се одлучује о изради стратешке процене за сваки појединачни случај, према утврђеним критеријумима.

План генералне регулације насеља Чока представља плански основ за издвање Информације о локацији, Локацијске дозволе, Пројекта препарцелације и парцелације у циљу формирања грађевинске парцеле и Пројекта исправке граница суседних парцела у подручјима за која није прописана обавеза израда плана детаљне регулације и урбанистичког пројекта.

Разраду на нижим хијерархијским нивоима прати и израда Студије о процени утицаја на животну средину, за све Пројекте који се планирају и изводе, као и за постојеће Пројекте који су реализовани у предходном периоду, а за које је предвиђен поступак процене утицаја на животну средину у складу са Законом.

Обавезне смернице стратешке процене утицаја Плана генералне регулације насеља Чока за израду урбанистичких планова нижег хијерархијског нивоа:

- За израду планова детаљне регулације којима се врше значајне промене у простору (комунални објекти, инфраструктурни коридори, локалне радне зоне, промена намене постојећих подручја посебне намене, уређивање и експлоатација изворишта термоминералних вода и експлоатација осталих минералних сировина и ресурса), обавезна је израда Стратешке процене утицаја Плана, због значајних промена у простору, утицаја и негативних ефеката по животну средину, предеонопејзажне вредности, биодиверзитета, заштићених природних и културних добара и здравља становништва;
- Смернице и мере заштите простора и животне средине Стратешке процене утицаја Плана су обавезујуће и представљању саставни део Плана за који се врши процена стратешких утицаја на животну средину;
- Реализација планираних пројеката (објеката, постројења, технологија, инфраструктурних система, објеката и површина, извођење радова и активности у простору), а који представљају промене у простору са потенцијално штетним утицајима и негативним ефектима у животној средини, обавезан је поступак процене утицаја на животну средину;
- Поступак процене утицаја на животну средину обавезан је за све пројекте - објекте, постројења, технологије, инфраструктурне и комуналне системе и објекте и радове, изворе потенцијалног угрожавања животне средине (загађивање ваздуха, вода, земљишта, појава буке), деградације природних предела и пејзажних вредности, осталих природних вредности и ресурса, природних и културних добара и биодиверзитета;
- Мониторинг животне средине (мониторинг систем за контролу стања квалитета ваздуха, површинских и подземних вода, земљишта и буке, управљања отпадом и комуналне хигијене) је обавезан, у складу са важећом законском регулативом и представља услов за одрживи развој подручја Плана генералне регулације насеља Чока
- Смернице стратешке процене утицаја су обавезујуће у поступку имплементације Плана генералне регулације насеља Чока односно у поступку израде хијерархијски планова нижег реда (планова детаљне регулације) и поступку директне примене одредби Плана генералне регулације за зоне и целине за које није предвиђена израда планова нижег реда у поступку издавања локацијске и грађевинске дозволе, у складу са важећим планом и законском регулативом;
- Обавезан је мониторинг и контрола над спровођењем обавезујућих смерница стратешке процене утицаја Плана генералне регулације насеља Чока;

Обавезне смернице Стратешке процене утицаја Плана генералне регулације насеља Чока за делове за које се неће радити урбанистички планови нижег хијерархијског нивоа:

- Процена утицаја на животну средину обавезна је за све пројекте потенцијалне изворе загађивања животне средине и угрожавања њеног квалитета и капацитета;
- Носилац пројекта за који се захтева поступак процене утицаја је у обавези да исти спроведе у складу са одредбама Закона о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09);
- Студија о процени утицаја је саставни део документације потребне за исходавање дозволе или одобрења за извођење пројекта (изградња, промена технологије, промена делатности и остале активности у простору);

5.0. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОСТУПКУ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА

Успостављање система мониторинга је један од приоритетних задатака како би се предложене мере заштите животне средине у Плану генералне регулације насеља Чока, могле успешно контролисати и пратити при имплементацији Плана.

Програм праћења стања животне средине у току спровођења Плана садржи, према Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10), следеће ставке:

- опис циљева Плана и програма,
- индикаторе за праћење стања животне средине,
- права и обавезе надлежних органа,
- поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја.

Потребно је обезбедити континуирано праћење стања квалитета животне средине и активности у простору, што ствара услове за рационално и еколошки прихватљиво управљање животном средином.

На подручју општине, самим тим и на подручју Плана није успостављен систем мониторинга. Неопходно је указати на значај истог. У том смислу, за потребе овог извештаја, дају се основе за конституисање интегралног програма мониторинга, који би требало да буде саставни део мониторинга за територију планског подручја и утицајног подручја (гравитационих зона), односно делова суседних општина и округа. У оквиру праћења стања животне средине, у складу са Законом и другим прописима, предвиђа се праћење:

- квалитета ваздуха ;
- квалитета вода (загађујуће материје и друге карактеристике);
- квалитета земљишта;
- (мониторинг) отпада
- заштите биљног и животињског света, биодиверзитета, природних и културних добара;
- заштите од удеса, јонизујућег и нејонизујућег зрачења, буке и др;
- осталих мера заштите лица и имовине.

За предметно подручје основни циљ је:

- формирање аутоматизованог мониторинг-система који ће бити део интегралног мониторинга органа аутономне покрајине и Републике,
- формирање катастра загађивача
- обезбеђивање правовременог реаговања и упозорења на могуће негативне последице и акцидентне ситуације,
- увид у стање природних вредности - чиниоца животне средине и врсте могућих загађења.

5.1. ИНДИКАТОРИ ПРАЋЕЊА СТАЊА

Индикатори праћења стања представљају инструмент за сагледавање и оцењивање стања животне средине и улазне податке на основу којих се прати стање животне средине, врши процена могућих утицаја и дефинишу обавезне мера заштите.

Табела бр. 17. - Индикатори праћења стања животне средине

Област стратешке процене	Индикатор
Отпад	број становника обухваћем организованим одношењем отпада
	количина отпада по становнику или сектору; % отпада који се третира;
	% отпада који се одлаже на санитарну депонију
Заштита ваздуха	емисија SO ₂ , NO ₂ , чађи и суспендованих честица, број дана када је прекорачена гранична вредност имисије (ГВИ) за чађ, SO ₂ , NO ₂
Заштита вода	петодневна биохемијска потрошња кисеоника (BPK-5), суспендоване и друге материје % смањења површина земљишта угрожених поплавама
Заштита земљишта	% обрадивог у односу на укупно земљиште
	конверзија земљишта у непољопривредне сврхе
	пољопривредна површина (обрадива површина) по становнику
	% површина деградираних ерозијом
Удеси и елементарне непогоде	количина минералних и органских ђубрива и пестицида у обрадивом пољопривредном земљишту I-V класе
	- учесталост удеса у производњи, и транспорту - постојање планова заштите од удеса
Заштита од буке	- ниво буке у животnoj средини у дневном и ноћном периоду, - број стамбених објеката у зони заштите дуж државног пута I реда и државних путева II реда
Очување биодиверзитета и унапређење предела	- број и површина заштићених природних добара и предеоних целина
Заштита културно-историјске баштине	- број и квалитет заштићених непокретних културних добара

5.2. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Јединица локалне самоуправе – општина, стара се о заштити животне средине. У надлежности општине је да припрема и доноси локалне програме коришћења и заштите природних вредности, програме заштите животне средине, односно локалне акционе и санационе планове.

Одредбама чл. 69. и 73. Закона о заштити животне средине прописане су надлежности, права и обавезе републичких и локалних органа. Истовремено, надлежности, права и обавезе су садржани и у одредбама Закона о управљању отпадом ("Службени гласник

РС", број 36/09 и 88/10). Главна обавеза из наведених закона је у мерењу, односно загађивачи и установе које обављају мерење у обавези су да спроводе одговарајуће активности на планском подручју.

Обавеза надлежних органа је да:

- усвоји локалну регулативу (нормативна акта) из области контроле и мониторинга стања животне средине;
- заштите постојећи биљни и животињски свет, спровођењем планских решења заштите;
- изради Програм за систематско праћење стања животне средине на територији општине Чока у складу са важећом законском регулативом;
- обезбеди локације за постављање мерних станица и узимање узорака;
- успостави мониторинг у границама Плана и формира локалну мониторинску мрежу;
- ангажује овлашћену институцију која ће вршити континуална као и повремена мерења, а податке добијене са мерних места доставати надлежном органу локалне самоуправе;
- надлежни орган је у обавези да податке добијене праћењем стања животне средине на подручју Плана доставља Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин
- спроводе све мере за спречавање евентуалних инцидентних ситуација у саобраћају, на саобраћајницама (пре свега спречавање инцидента у транспорту и претовару опасних материја, транспорту и претовару горива и сл.);
- обезбеде спровођење инспекцијског надзора и спровођење закона.

Оператер сваког извора загађења у обавези је да:

- надлежном органу достави податке о стационарном извору загађивања и свакој његовој промени;
- обезбеди редован мониторинг емисије и да о томе води евиденцију;
- обезбеди континуална мерења емисије ако за то постоји обавеза самостално, путем аутоматских уређаја за континуално мерење;
- води евиденцију о обављеним континуалним мерењима са подацима о мерним местима, резултатима и учесталости мерења и достави податке једном у три месеца и достави мерења на годишњем нивоу у виду годишњег извештаја;
- обезбеди контролна мерења емисије преко овлашћених организација, ако мерења емисије не обавља самостално;
- обезбеди прописана повремена мерења емисије, преко овлашћеног (акредитованог) правног лица два пута годишње уколико не врши континуални мониторинг, а податке достави надлежном органу;
- поставе уређаје за мерење количине отпадних вода које се испуштају у реципијент и да извештај о извршеним мерењима квартално достављају јавном водопривредном предузећу, министарству надлежном за послове заштите животне средине и Агенцији за животну средину;
- испитују квалитет отпадних вода пре и после пречишћавања, да обезбеде редовно функционисање уређаја за пречишћавање отпадних вода и да воде дневник њиховог рада;
- врше испитивање количине опасних и штетних материја у земљишту уколико постоји могућност загађења земљишта .

На планском подручју могући су акциденти у водопривреди – управљању водама, саобраћају, односно појава елементарних непогода – поплава и непогода, док ризик од акцидента постоји и у случају одбране земље.

У оквиру индустријско-привредног комплекса прописују се посебни програми и поступци у случају акцидентата, хаварија и других инцидентата у току рада. Програми и поступци морају бити у вези са системом мерења полутаната и других ризичних материја и системом за обавештање и узбуђивање, како би у случају опасности и евентуалне угрожености локално становништво било на време обавештено, збринато или пак евакуисано.

У случају саобраћајних акцидентата могуће су штете на самом извору, односно нема опасности на шире окружење. На основу важећих прописа транспорт опасних, отровних и експлозивних материјала није дозвољено у насељима. Детаљније мере заштите прописују се у одговарајућим проценама утицаја пројеката за саобраћајнице, односно у поступцима за руковање и транспорт опасним, отровним и експлозивним материјама, као и складиштењу, претовару и транспорту нафтних деривата.

Ниво угрожености од земљотреса је у зони 8 MCS° скале па се морају поштовати мере заштите при градњи објекта у трусним подручјима за степен заштите 8 степени, што подразумева одговарајућу градњу, избор материјала и др. У циљу најекономичније и најадекватније сеизмичке заштите, првенствено се треба одредити за објекте грађене од природних материјала (дрво, камен и др.). Ова мера је у складу са другим елементима планирања и коришћења планског подручја.

6.0. МЕТОДОЛОГИЈА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Сврха стратешке процене утицаја на животну средину је благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на стратешком нивоу планирања и програмирања, уважавајући принципе одрживог развоја. Стратешка процена се у међународној пракси афирмише доношењем EU Directive 2001/42/EC о процени утицаја на животну средину планова и програма. Доношењем сета закона о заштити животне средине, крајем 2004. године стратешка процена утицаја је уведена у домаћу праксу планирања и програмирања. С обзиром да је релативно кратак период у примени стратешке процене, постоји низ проблема и ограничења, као и различити приступи у утврђивању оптималног методолошког обрасца и приступа.

У пракси су у примени два основна обрасца: (1) технички и (2) планерски. Технички приступ у основи користи прилагођену методологију процена утицаја пројеката. У планерском приступу се претежно користе квалитативне – експертске методе из разлога што су планови сложенији од пројеката, баве се стратешким питањима и имају мање детаљних информација о животној средини, заснивају на концепту одрживог развоја и обухватају друштвена и економска питања, планирају се тзв. „непланабилни процеси” који имају виши степен ентропије. Због тога није могуће у потпуности применити математичке моделе са одговарајућим степеном поузданости, док учешће већег броја заинтересованих страна и јавности даје процесу стратешке процене специфичан карактер, јер је потребно да се резултати на разумљив начин представе разним друштвеним групама и другим учесницима у процесу израде и доношења.

У том смислу, у пракси стратешке процене користе се најчешће експертске методе као што су: контролне листе и упитници, матрице, мултикритеријумска анализа, просторна анализа, SWOT анализа, Делфи метода, оцењивање еколошког капацитета, анализа ланца узрочно-последичних веза, процена повредивости, процена ризика, итд. Заједничка техника различитих метода представљају матрице утицаја којима се испитују промене које би изазвала имплементација плана и изабраних варијанти (укључујући и ону да се план не

примени). Матрице се формирају успостављањем међусобних односа између циљева плана, планских решења и циљева стратешке процене са одговарајућим индикаторима. За потребе ове процене потребно је применити и прилагодити методологију процене која је развијана у домаћој пракси у протеклом периоду, а која је углавном у сагласности са новијим приступима и упутствима за израду стратешке процене у Европској Унији, као и новије праксе стратешке процене утицаја на животну средину у Србији.

У овом делу Извештаја о стратешкој процени потребно је да се у складу са основним (методолошким) поступком представи коришћена методологија у оквиру неколико фаза стратешке процене:

- (а) скрининг – дефинисања садржаја стратешке процене,
- (б) скопинг – дефинисања обима стратешке процене,
- (в) дефинисање кључних (битних) промена,
- (г) процена у ужем смислу,
- (д) предвиђање последица,
- (ђ) одређивање мера,
- (е) контрола и ревизија,
- (ж) имплементација.

Разрадом наведених фаза потребно је развити и у Извештају представити поступак стратешке процене за План генералне регулације. Истовремено, у овом делу Извештаја се представљају тешкоће приликом израде стратешке процене. Поред општих тешкоћа које се односе на систем планирања и управљања, требало би обрадити процедурално – методолошке специфичности стратешке процене.

Ова стратешка процена је у складу са општом препоруком истовремености, тако да је ова стратешка процена рађена у току израде Плана генералне регулације насеља Чока. Тиме су се ова два поступка у интерактивном процесу међусобно допуњавала.

7.0. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

У процесу израде стратешке процене утицаја Плана генералне регулације насеља Чока нису уочене битне тешкоће које би утицале на ток и поступак процене утицаја стратешког карактера. За оцену стања животне средине извршена је процена, на основу постојеће базе података, увида на терену, услова надлежних институција, постојеће просторно-планске и урбанистичке документације, природних карактеристика просторне целине, као и података студијске, пројектне и друге доступне документације.

У процесу израде стратешке процене утицаја Плана генералне регулације насеља Чока успостављена је сарадња са заинтересованим органима и организацијама, надлежним органом за животну средину.

8.0. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Члан 18. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинише учешће заинтересованих органа и организација, који су дужни да доставе своје мишљење у року од 30 дана. Пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему плана обезбеђује учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени (члан 19). Орган надлежан за припрему плана обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину извештаја и достављање мишљења, као и времену и месту одржавања јавне расправе у складу са законом којим се уређује поступак доношења плана.

Због значаја могућих негативних и позитивних утицаја предложеног плана на животну средину, здравље људи, социјални и економски статус локалних заједница важно је адекватно и "транспарентно" укључивање заинтересованих страна у процес доношења одлука по питањима заштите животне средине.

Учешће надлежних органа и организација обезбеђује се писменим путем и путем презентација и консултација у свим фазама израде и разматрања стратешке процене. Учешће заинтересоване јавности и невладиних организација обезбеђује се путем средстава јавног информисања и у оквиру јавног излагања Плана генералне регулације. Орган надлежан за припрему плана израђује извештај о учешћу заинтересованих органа и организација и јавности који садржи сва мишљења о СПУ, као и мишљења изјављених у току јавног увида и јавне расправе о плану. Извештај о СПУ доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. Оцењивање се врши према критеријумима из прилога II закона. На основу ове оцене орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на извештај о СПУ у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање. После прикупљања и обраде свих мишљења орган надлежан за припрему плана доставља Нацрт Плана генералне регулације заједно са Извештајем о СПУ надлежном органу на одлучивање.

9.0. ЗАКЉУЧЦИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ)

Закључци о израђеном Извештају о стратешкој процени, тј. закључна разматрања према важећој регулативи представљају део документа који је намењен широј јавности. Основни смисао је да се омогући лакши увид у налазе стратешке процене. Другим речима, закључна разматрања представљају „нетехнички резиме“ који се израђује у складу са Европском директивом. У нетехничком резимеу представља се сумаријум информација датих у Извештају о стратешкој процени. Ове информације, с обзиром да су намењене јавности, представљају се на поједностављен начин. Закључна разматрања ове стратешке процене условно говорећи, представљају резиме или врсту завршног прегледа стратешке процене.

Стратешка процена утицаја треба да обезбеди дефинисање и процену кумулативних, синергијских, глобалних и других утицаја предложене политике, плана или програма на животну средину, као и припрему мера за спречавање односно заштиту од негативних и увећање позитивних утицаја изабране политике (остварује се кроз основе), планова и програма на животну средину.

Процена Плана са еколошког аспекта је важна за доношење планских одлука на свим нивоима, а нарочито за одлучивање о заштити животне средине, из разлога што: дефинише процедуре одлучивања; дефинише процедуре за све фазе планирања и све хијерархијске нивое, за реализацију планираних намена и појединачних пројеката; дефинише процедуре заштите и мониторинга животне средине;

Стратешка процена Плана интегрисане еколошке, социјално-економске и био-физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава План ка решењима која су, пре свега, од интереса за вредности и квалитет животне средине. Анализа и процена потенцијалних утицаја стратешког карактера превентивно делује у смислу спречавања еколошке штете у простору.

На стратешком нивоу, на нивоу Плана генералне регулације насеља Чока процењени су потенцијални утицаји планираних намена и ефекти на животну средину, укључена је јавност и заинтересоване институције у процес одлучивања, а приликом доношења коначне одлуке биће узети у обзир добијени резултати и укључени у Извештај о стратешкој процени утицаја Плана.

На основу вредновања Нацрта Плана процењује се да планиране намене и имплементација Плана неће импликовати битне неповољне, еколошки неприхватљиве ефекте по природне вредности и животну средину, а који се не могу контролисати. Такође, разраду Плана пратиће обавеза или одлучивање о потреби стратешке процене утицаја сваког плана посебно, а реализација пројеката на основу плана нижег реда је условљена проценом утицаја на животну средину и мерама заштите на нивоу појединачних пројеката. На тај начин је обезбеђено да систем процене животне средине постане ефикасно правило у планирању простора у границама Плана, а самим тим и у процесу имплементације Плана. Полазећи од циља интеграције секторског и урбанистичког планирања простора, у контексту одрживог развоја, задатак процене стратешких утицаја Плана на животну средину је:

1. Утврђивање степена прихватљивости планских решења са аспекта одрживог развоја, потенцијалног угрожавања, загађивања и деградације животне средине, угрожавања здравља становништва и корисника простора, вероватноћу појаве дугорочних и дуготрајних, кумулативних, синергетских утицаја и ефеката и могућих акцидената;
2. Процена стања животне средине према поставкама развоја и обезбеђивање механизма контроле кроз услове, мере и правила уређења и грађења, како би се у дугорочном управљању развојем подручја узеле у обзир импликације планских решења на природне вредности, животну средину и здравље становништва;
3. Утврђивање обавезе израде или одлучивања о изради стратешке процене утицаја планова на животну средину;
4. Утврђивање обавезне Процене утицаја на животну средину за планиране пројекте -могуће изворе утицаја, угрожавања и загађивања животне средине;
5. Утврђивање обавезе прикупљања информација и података о стању животне средине (база података), како би се проценили ефекти планских решења на животну средину, утврдио степен и ниво потребног и обавезног мониторинга животне средине у поступку имплементације Плана и реализације планираних намена и пројеката;
6. Укључивање заинтересованих органа и организација у поступку процене планова и процене пројеката;
7. Укључивање јавности и појединаца у процесе одлучивања у поступку процене планова и процене пројеката;

Стратешка процена утицаја је интегрисана у План генералне регулације у поступку израде Плана, а у циљу заштите природних вредности и животне средине, као и оптимизације управљања простором и ресурсима, како би се планиране намене, објекти и садржаји реализовали на одржив и еколошки прихватљив начин. Најбоље понуђена варијанта са еколошког аспекта је реализација планиране намене, линијске и комуналне инфраструктуре дате у Плану генералне регулације, уз обавезне мере за:

- очување интегритета и еколошког капацитета простора,
- заштиту природних вредности (квалитета ваздуха, површинских и подземних вода, изворишта водоснабдевања, пољопривредног земљишта, шума, разноврсности живог света, укупан диверзитет подручја),
- подстицање одрживог и равномерног економског развоја подручја,
- заштиту и унапређење животне средине, обавезно учешће локалне самоуправе и локалних заједница,
- обавезно стручно учешће надлежних институција и овлашћених органа и организација у имплементацији Плана, реализацији планираних намена, пројеката и активности у простору и спровођењу мониторинга животне средине.

Начин одлучивања је заснован на интенцији да се изврши постпланска имплементација стратешке процене, што ће резултирати евентуалним изменама и допунама. Овакав начин имплементације има своје специфичности, а да би био и ефикасан, важно је формирати

систем континуалног планирања и мониторинга, из разлога редовне евалуације примене плана и остваривање планских решења, као и идентификације и анализе могућих проблема и тешкоћа. У том смислу, програм мониторинга представља снажну подршку за конституисање система доношења одлука, како би се на начин субординације пратила реализација Плана.

У потпуности су испоштовани урбанистички нормативи и стандарди, прописана су правила уређења, изградње и заштите животне средине, као и мере за превенцију акцидентата, хазарда и одбрану од елементарних непогода. Планом су предвиђена решења у оквиру прихватљивих капацитета са аспекта заштите животне средине, односно у складу са урбанистичким показатељима (степен заузетости и индекс изграђености). Истовремено, предвиђена је изградња инфраструктуре, управљање комуналним отпадом, као и планско решавање проблема водоснабдевања и одвођења отпадних вода. Капацитети инфраструктуре су прилагођени дугорочним пројекцијама социо-економског развоја, имајући у виду даљу урбанизацију и развијање привредних активности.